

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	7.1. Kivi-Sovio
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-15-30
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-15
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Brahenkatu 13
9. Omistajatyyppe	kaupunki

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, tyhjillään oleva asuinrakennus tontin eteläreunalla

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	tyhjillään, 3 asuntoa
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku
Ajoitusselite	kohteen päärakennus on 1800-luvun puolivälistä
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	lokokivi (osittain peitetty laastilla)
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus, keltaiset ovet
Ikkunat	vanhat T-ikkunat, ikkunakehysten sivulautojen alapää muotoillut, muuten kehys on palkisto- ja aedikulakehysten välimuoto
Erityispiirteet	pihan puolella 3 harjakattoista umpikuistia, joista keskimmaisessa huopakate ja sivuilla kaksiruutuiset ikkunat
Muuta	

Rakennus 2, asuinrakennus tontin länsireunalla

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	makasiini?
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku
Ajoitusselite	kohteen päärakennus on 1800-luvun puolivälistä
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1 ½
Perusta	lokokivi? (peitetty laastilla)

Aihe	Inventoitu tieto
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	kerma, ruskea listoitus
Ikkunat	1900-luvun alkupuoliskon 6- tai 8-ruutuiset vaakaikkunat, joissa tuuletusikkunat alhaalla, yksinkertaiset kehykset, joiden sivulautojen alapäätkätkät
Erityispiirteet	Pihan puolella lapekattoinen avokuisti, puuportaat
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kivi-Sovio on näyttävä 1800-luvun kauppaporvarin asuin- ja liikerakennus, jonka tontilla on myös piharakennuksia.

Piharakennukset ovat oletettavasti Raahen palon jälkeiseltä ajalta, 1800-luvulta. Niiden alkuperäinen käyttö ei ole tiedossa. 1900-luvun alusta olevassa valokuvassa tontin länsilaidan piharakennus näyttää makasiinilta tai muulta vastaavalta talousrakennukselta (Lilius 2006, s. 125). Vuoden 1915 kartaan se on merkitty myös talousrakennuksena, kun taas tontin etelälaidan rakennus on merkitty asuinrakennuksena. Vuoden 1915 kartan perusteella rakennuksen kolmesta kuistista läntisin on vanhin.

Piharakennuksia on käytetty asuinrakennuksina vielä 2000-luvulla. Tontin etelälaidan rakennus on tyhjiillään tällä hetkellä, länsilaidan rakennus on asuttu.

Tontilta on purettu 1960-luvun jälkeen tontin itälaidalla ollut piharakennus, joka näkyy vielä 1960-luvulla otetussa ilmakuvassa.

Aiempi inventointi

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015:

Brahenkatu 13, ”kivi-Sovio”, vuodelta 1849, kaksikerroksinen hirsirakennus, jota rapatun ulkoasun vuoksi on alettu kutsua kivi-Sovioksi. Rakennuksessa toimii nykyisin Raahen työväenopisto. Rakennuksessa on toiminut Lyndwallin kauppa ja ravintolahotelli Hansa. Hotelli- ja ravintolatoiminnan jälkeen Raahen kaupunki osti Pekkatorin rakennukset ja Hansaan tuli työväenopisto.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti on Pekkatorin kaakkoislaidalla ja Kivi-Sovion rakennus rajaa Pekkatoria. Torin kulmalta lähtee kävely- ja pyörätie korttelin läpi johtaen Reiponkadulle ja sen varrella olevaan leikkipuistoon. Kivi-Sovion piharakennukset rajaavat kävely- ja pyörätietä. Viereisillä tonteilla Brahenkatu 15 ja 17 olevat talousrakennukset sijoittuvat myös tonttien takalaidalle muodostaen yhtenäisen rivistön, joka näkyy hyvin Reiponkadulle leikkipuiston yli. Paikka on ainoa Raahen vanhassa kaupungissa, jossa korttelin sisäosiin näkyy hyvin ja jossa korttelin läpi pääsee kulkemaan menemättä pihaille.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Pekkatorin alue on suojeltu S-1-merkinnällä. Kivi-Sovio on suojeltu sr-merkinnällä ja piharakennukset sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Arviointi koskee vain kohteen piharakennuksia.

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia pihapiiriä rajaavia asuinkäytössä olleita piharakennuksia on säilynyt jonkin verran tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Piharakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista.

Historialliset arvot: Piharakennukset ilmentävät asumisoloja vanhassa kaupungissa. Komean päärakennuksen ohella pihapiireissä oli usein useampia vaatimattomia asuinkäytössä olleita rakennuksia.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä.

Säilyneisyysarvot: kohde on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkupuoliskoa vastaavassa asussaan. Ajallista kerroksellisuutta piharakennuksiin tuo 1900-luvulla tehty vaakavuoraus, kuistit ja toisen rakennuksen uusitut ikkunat. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Reiponkadun varrella sekä tärkeä osa Pekkatorin näkymiä. Muualla vanhassa kaupungissa ei aukea näkymiä korttelien sisäosiin eikä korttelien läpi kulje kävelyteitä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa vauraiden kauppiaiden palvelusväen asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti vanhan kaupungin ainoassa korttelissa, jonka läpi pääsee kulkemaan talousrakennusten vierestä.

Arvotus / arvotusvaihe

Kohteen päärakennus Kivi-Sovio on arvotettu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2015 osaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Pekkatori A-luokan rakennuksena. Osana valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Pekkatori päärakennus suositellaan säilyttämään.

Seuraava arvotus ja suositus koskee nyt inventoituja piharakennuksia.

(R) lähinnä perinteinen hirsirakentaminen, (H) lähinnä asumisolot kaupungissa, (M) korttelin sisäosien piharakennusten näkyminen kadulle.

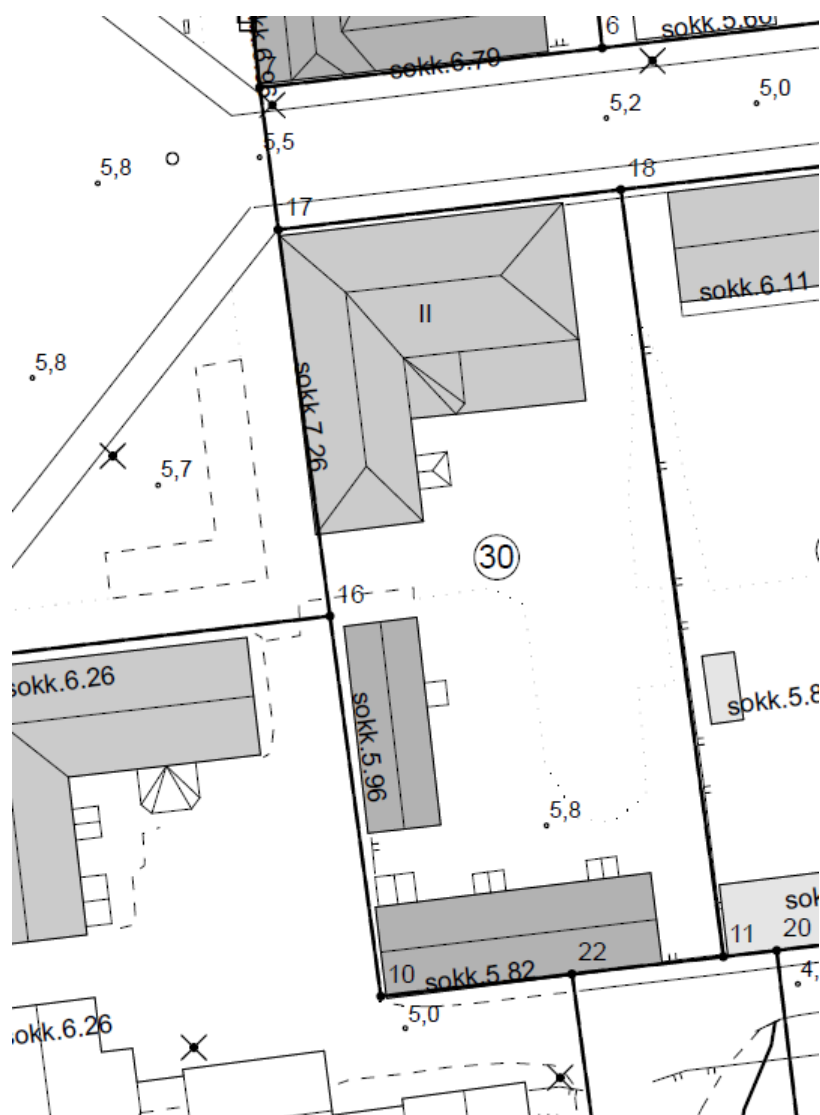
Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R)	ei
16. Historiallinen (H)	ei
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

19.b JULKISIVUT

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Tontin eteläsivulle sijoittuu asuinrakennuksena käytetty piharakennus, jonka päädystä alkaa naapuritontillekin jatkuva korkea lauta-aita. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Tontin länsisivulle sijoittuu asuinrakennuksena käytössä oleva piharakennus. Talon edustalla pihalla on syreenipensaita. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kuvan oikeassa reunassa näkyy asuinrakennuksena käytetty piharakennus ja sen takana edelleen asuinrakennuksena käytössä oleva rakennus. Sen takana on Kivi-Sovion rakennus. Kuvan vasemmassa reunassa puolestaan on Friemanin talo. Sen ja Kivi-Sovion talon välistä näkyy Pekkatorille ja taustalla on Raaken kirkko torneineen. Talojen välistä kulkee korttelin läpi johtava kävely- ja pyörätie, jonka olemassaolo hahmottuu lähinnä liikennemerkkien ansiosta Friemanin talon pihan ollessa kauttaaltaan asfaltoitu.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahel

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	7.2. Friemanin talo
3.b Kohdetyyppi	varhaiskasvatus
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-15-31
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-15
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kirkkokatu 14
9. Omistajatyyppe	kaupunki

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, päiväkot

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	päiväkot
Nykyinen käyttö	päiväkot
Alkuperäinen käyttö	asuin- ja liikerakennus, päiväkot
Rakennusaika / ajoitus	rakennuksen vanhin osa 1811, päiväkot 1990-luku
Ajoituslute	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	vanhin osa 1 + ullakko, uudisosa pääasiassa 1
Perusta	betoni, vanhassa osassa lohkokivi (peitetty laastilla)
Runko	vanhin osa hirsi, uudisosa?
Kattomuoto	vanhin osa satulakatto, uudisosa koostuu useista satulakattoisista toisiinsa liittyvistä rakennusosista
Kate	saumapelti (musta)
Vuoraus	lomalaudoitus, joissakin rakennusosissa seinien yläosassa vaakalaudoitus, vanhassa osassa vaakalaudoitus
Ulkovärit	valkoinen, valkoinen listoit
Ikkunat	uudisosassa T-ikkunat, joiden alaruudut neliön malliset ja yläosan korkeus vaihtelee, porraskehysten muunnelma, sisäpihalla 4-ruutuiset vaakaikkunat vanhassa osassa uusitut 6-ruutuiset pystyikkunat, joissa karmat jakavat ikkunan neljään osaan, yksinkertainen kehys
Erityispiirteet	päiväkot koostuu useista vanhan kaupungin mittakaavan mukaisista rakennusosista, joita erottaa toisistaan erilaiset sisäänvedot, päiväkodin itäjulkisivulla on kaksi mutterikuistista muotonsa ammentavaa umpikuistia sisääntulokatoksella vanhassa osassa on rakennuksen kulmissa pilasterit, joiden alaosa ikkunoiden alareunan korkeudelle on harkotettu, keskiosa nauhaharkotusta ja yläosa harkotettu, harkotusten välissä on kapeat vaakalistat, pilastereilla ei ole jalustaa eikä kapiteelia.
Muuta	

Rakennus 2, riviaitta

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	riviaitta
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	varastoaitta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku
Ajoitusselite	
Suunnittelija	-
Kerros-luku	2
Perusta	betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa kolmiorimoilla (musta)
Vuoraus	ei vuorausta
Ulkovärit	punamulta, oviaukkojen kehykset valkoinen, ovet keltaiset
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	otsallinen, kaksikerroksinen, kaksihuoneinen riviaitta, hirsirakenteen pitkät nurkat on koteloitu
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Friemanin talo on näyttävä 1800-luvun alun kauppaporvarin asuin- ja liikerakennus. Tontti on alkujaan käsittänyt vain Pekkatorin kulman, mutta viereiset kolme tonttia ovat olleet saman kauppiaan hallussa jo 1800-luvun alussa. Paulaharjun mukaan tontit on omistanut 1850-luvulla samat omistajat, alkuun kauppias Johan Frieman ja hänen jälkeensä tuomari J. Häggström. Vuoden 1915 kartassa tontit on yhdistetty isoksi, korttelin läpi ulottuvaksi tontiksi. Pekkatorin laidalla olevan asuinrakennuksen lisäksi vuoden 1915 kartassa on kivikellariksi merkitty rakennus Kirkkokadun varrella sekä sen eteläpuolella asuinrakennus. Lisäksi tontin etelä laidalla on puolen korttelin mittainen talousrakennus. Ilmeisesti kohteessa sijaitseva riviaitta on osa tätä talousrakennusta. Reiponkadun puolella tontin etelä laidalla toinen hieman pienempi talousrakennus. Reiponkadun varrelle ei ole merkitty rakennuksia vuoden 1915 karttaan. 1960-luvulla otetussa ilmakuvassa tilanne on muuten sama, mutta talousrakennusta Reiponkadun puoleisessa tontin osassa on jatkettu myös puolen korttelin mittaiseksi.

Kirkkokadun varrella oleva entinen asuinrakennus, jonka jatkeeksi päiväkoti on rakennettu, on tontin vanhin rakennus. Se on valmistunut heti Raahen palon jälkeen ja siitä on vakuutuskirja vuodelta 1811. Pekkatorin laidan isompi asuinrakennus valmistui vuonna 1912. Kivikellari on purettu viimeistään päiväkodin rakentamisen yhteydessä 1990-luvulla. Riviaitan ja kadun väliin on rakennettu roskakatos 1990-luvulla.

Aiempi inventointi

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015:

Hirsinen, entinen raatimies ja kauppias Johan Friemanin talo vuodelta 1812 torin ja Kirkkokadun kulmassa. Talossa on sittemmin toiminut mm. kansakoulu ja kaupunginkirjasto. Nykyisin talo on virastotalona. Talo on aiemmin ollut rapattu, mutta virheellisen maalauksen takia rappaus vahingoittui 1960- ja 1970-luvulla ja vuonna 1986 rakennus verhottiin klassististyyllisellä vaakalautavuorauksella. (C)

Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto. Arkkitehtuurin historian laboratorio, Arkkitehtuurin historia II – Inventointikurssi:

Kuvaus: Pekkatorin etelä laidalla Kirkkokadun ja Brahenkadun kulmassa sijaitseva Friemannin talo on L-mallinen ja sisäpihalla on kussakin siivessä omat kuistinsa. Julkisivut ovat vaaleansinistä vaakaponttilautaa ja talon nurkkalaudat, ikkunapielet ja koriste-listat on maalattu valkoisiksi. Talon erikoisuutena ovat ullakon pienet lunetti-ikkunat. Harjakatto sekä piiput ovat punaista konesaumattua peltiä.

Historia: Friemanin talo valmistui vuonna 1812, rakennuttajanaan raatimies ja kauppias Johan Frieman (1774-1845). Talon rakentamista edelsi Raahen palo vuonna 1810, ja sitä seurannut uusi, Gustaf Odenwallin asemakaava vuodelta 1811. Kaavan tärkein muutos oli Isonkadun ja Kirkkokadun kulmaukseen suunniteltu uusi

umpikulmainen aukio, Pekkatori. Pekkatorin tilalla sijainneet tontit lunastettiin, joukossa myös Johan Friemanin vanha tontti. Menetys kuitenkin korvattiin rakennusraatimiehenä ja palovahinkoja arvioivan komitean jäsenenäkin toimineelle Friemanille, ja uudesta tontista tuli yksi kaupungin suurimpia. Rakennustoimet alkoivat pienestä, Kirkkokadun viereen pystytetystä rakennuksesta, joka vakuutettiin vuonna 1811. Päärakennus valmistui vuonna 1812 Pekkatorin kaakkoislaidalle. ... 2.9.1819 keisari Aleksanteri I vieraili Raahessa, jossa hänet majoitettiin raatimies ja kauppias Johan Friemannin taloon, jota pidettiin arvokkaalle vieraalle sopivimpana. Tervehtiessään talon väkeä keisari suuteli nuorinta kolmivuotiaasta Jannikaa pääläelle. Otsakiekuroista myöhemmin punottiin hiuskoru. ... Vierailuun liittyvää esineistöä on näytteillä Raahen museossa, kuten Jannikan otsahiukset ja Catharinan kaivertama ikkunaruutu.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti on Pekkatorin kaakkoislaidalla ja Friemanin talo rajaa Pekkatoria. Päiväkoti sijoittuu Kirkkokadun varrelle ja riviaitta tontin sisäosaan sen etelälaidalle. Päiväkodin itäpuolella korttelin keskiosassa on leikkipuisto ja Reiponkadun varrella on pysäköintialue.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Pekkatorin alue on suojeltu S-1-merkinnällä. Friemanin talo ja päiväkodin vanhin osa on suojeltu sr-merkinnällä. Riviaitta on suojeltu sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Arviointi koskee vain kohteessa olevaa päiväkotia ja talousrakennusta.

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kirkkokadun varteen sijoittuneita vauraita porvaristaloja. Tarkastelualueella on useita paremmin alkuperäisen luonteensa ja katujulkisivunsa paremmin säilyttäneitä kohteita. Kohteen päiväkotitoimintaan liittyvä historiallinen todistusarvo jää vähäiseksi päiväkotitoiminnan alettua kohteessa vasta 1990-luvulla.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen vanhat rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennuksen julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin koristeellisissa nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa. Aitta edustaa perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja. Päiväkodin 1990-luvun rakennusosat ilmentävät uudisrakentamisen ja uuden toiminnan sovittamista kaupungin vanhaan rakenteeseen.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien asuinrakentamista. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen rakennuskanta on kerroksellista ja ajalliset kerrokset erottuvat selvästi toisistaan. Päiväkodin uudisosa on melko onnistunut esimerkki sovittaa uuden toiminnon (päiväkodin) tilat osaksi kaupungin vanhaa rakennetta ja katunäkymiä rikkomatta niitä.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Kirkkokadun varrella.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa vauraiden kauppiaiden ja porvarien asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

Kohteen päärakennus Frieman on arvotettu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2015 osaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Pekkatori C-luokan rakennuksena. Osana valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Pekkatori päärakennus suositellaan säilyttämään.

Seuraava arvotus ja suositus koskee nyt inventoituja rakennuksia.

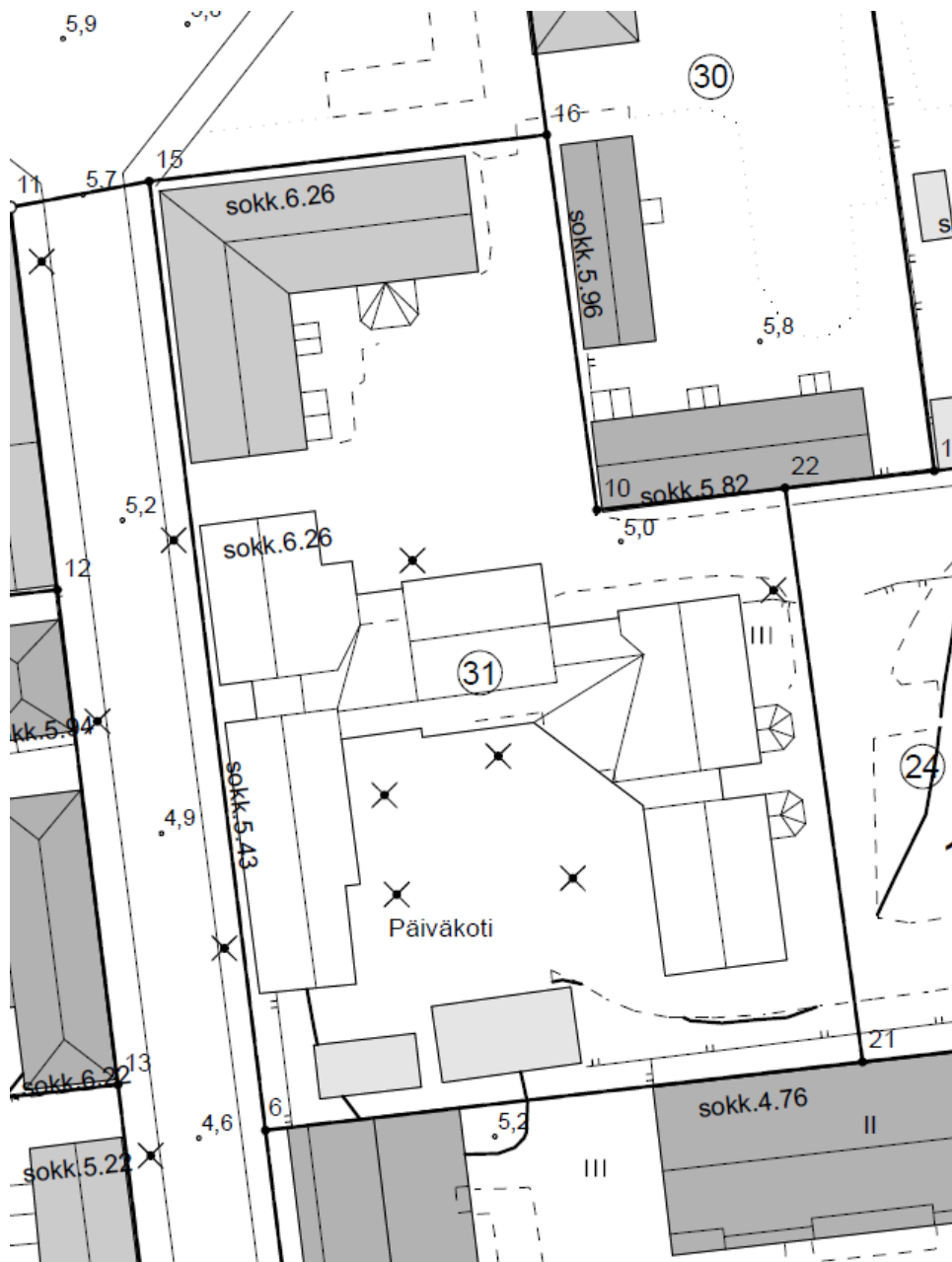
(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä
 16. Historiallinen (H) ei
 17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kirkkokadun varren vanha asuin- ja liikerakennus on osa 1990-luvulla rakennettua päiväkotia. Kadulle päin uudisosan mittakaavaltaan ja räystäskorkeudeltaan vanhaa osaa vastaava ja niiden välissä on lasiseinäinen sisäänveto rytmittämässä katunäkymää. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Päiväkodin sisäpihaa rajaa Kirkkokadun varren vanha asuin- ja liikerakennus ja sitä jatkava päiväkodin uusi osa. Uuden ja vanhan osan liittyy toisiinsa muuta rakennusmassaa matalampi rakennusosa. Vanhassa rakennusosassa on perinteiset 6-ruutuiset ikkunat ja nurkissa Raahelle tyypilliset pilasterit. Uudisosasta aukeaa sisäpihalle leveät ikkunat. Sisäpihalla on päiväkodin piha leikkivälineineen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Päiväkodin itäjulkisivu koostuu kahdesta käytävän toisiinsa liittävästä rakennusosasta, joiden mittakaava noudattaa vanhan kaupungin asuinrakennusten mittakaavaa. Itäjulkisivulla on kaksi sisäänkäyntikuistia, joiden muotokieli on moderni tulkinta mutterikuistista. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

Kuva 5. Päiväkodin sisäpihaa rajaa etelästä kaksihuoneinen kaksikerroksinen otsallinen riviaitta. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen
- Kirsti Vähäkangas (2020): Jouluikkuna 20: Pekkatorin laidalla majoitettiin keisaria. Raahen seutu 20.12.2020.

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

– Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

– Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto. Arkkitehtuurin historian laboratorio, Arkkitehtuurin historia II –
Inventointikurssi

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	8.1 Kauppiaas Junellin talo
3.b Kohdetyyppi	talousrakennus
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-15-29
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-15
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Brahenkatu 15
9. Omistajatyyppe	seurakunta

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus1, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	liiteri, varasto
Alkuperäinen käyttö	itäpäässä ollut sauna, keskellä rakennusta hevostalli, länsipäässä navetta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku
Ajoituselite	kohteen päärakennus on 1800-luvun alkupuoliskolta
Suunnittelija	-
Kerrosluku	keskellä parsi, muuten 1-kerroksinen
Perusta	porakivet nurkkakivinä (painuneet)
Runko	hirsi
Kattomuoto	harjakatto
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	rakennuksen pohjoisjulkisivu on lomalaudoitettu, muut julkisivut ovat vuoraamattomat
Ulkovärit	punamulta
Ikkunat	pieni vanerilla peitetty ikkuna
Erityispiirteet	Entiseen saunaan ja navettaan matala puuovi, entiseen talliin leveä pariovi. Kaikkien ovien yllä lastausluukku ylisille. Lyhyitä hirsinurkkia peittää nurkkalaudat.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan kohteessa on asunut 1850-1860-luvuilla kauppiaan tytär ja tullinhoitaja. Päärakennus on näyttävä klassistinen pystyaukkoitettu entinen asuin- ja liikerakennus, jossa Raahen Vapaaseurakunta toimii nykyisin.

Laivanvarustaja, varapormestari Matthias Junell (1766-1843) rakennutti talon Raahen palon jälkeen. Hän toimi kauppaseuran rahastonhoitajana vuosina 1820-1840. Kauppaseura, joka hoiti kaupungin kaikkia kauppa-alan kuuluvia asioita, piti melkein aina kokouksensa rahastonhoitajan luona. 1800-luvun puolivälissä talon omisti tullinhoitaja Gustaf Hultman. Hän oli mukana Fruntimmersföreningen i Brahestad -nimellä toimineen yhdistyksen toiminnassa aktiivisena jäsenenä, kun se päätti lastenkotitoiminnan aloittamisesta.

1800-luvun lopulla talo siirtyi useiden muiden omistajien jälkeen Raahen alkeiskoulun (nykyinen keskuskoulu) ensimmäisenä rehtorina vuodesta 1912 alkaen toimineen G. A. Wangelin omistukseen.

Vuonna 1937 kiinteistön osti Suomen Vapaakirkko. Päärakennusta kunnostettiin vuonna 2010. Muun muassa viemäriinjoja ja vanhoja kaakeliuuneja kunnostettiin.

Tontilla on ollut tontin itäreunalla päärakennuksen jatkeena toinen asuinrakennus, joka on purettu vuonna 1993. Sen jatkeena on ollut kapearunkoinen talousrakennus. Lisäksi tontin itäisivustalla on ollut kellarirakennus ja aitta, jotka on purettu 1990-luvulla. Aitan viljavarastosta on löytynyt kuparinen laatta (n. 3 cm x 5 cm, jossa oli miekan ja laakeriseppeleen kuva). Aitan hirsistä on rakennettu sauna Siikajoelle.

Tontin länsilaidalla on myös ollut asuinrakennus, joka on purettu ennen 1940-lukua. Rakennuksessa on ollut peltisepän paja.

Vuoden 1915 tonttikartassa tontin pohjois-, itä ja eteläreunaa kiertää rakennukset ja länsireunalla on asuinrakennus ja eteläreunan talousrakennusten kapearunkoinen siipiosa.

Aiempi inventointi

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015:

Brahenkatu 15, nykyinen Vapaakirkko, 1800-luvun alkupuolelta peräisin oleva pystylaudoitettu klassistinen hirsirakennus. (A)

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Pekkatorilta lähtee korttelin läpi kulkeva kävely- ja pyörätie Reiponkadulle ja sen varrella olevaan leikkipuistoon. Kävely- ja pyörätie kulkee aivan talousrakennuksen vierestä ja leikkipuisto jää rakennuksen eteläpuolelle. Viereisillä tonteilla Brahenkatu 13 ja 17 olevat piharakennukset sijoittuvat myös tonttien takalaidalle muodostaen yhtenäisen rivistön, joka näkyy hyvin Reiponkadulle leikkipuiston yli. Paikka on ainoa Raahen vanhassa kaupungissa, jossa korttelin sisäosiin näkyy hyvin ja jossa korttelin läpi pääsee kulkemaan menemättä pihuille.

Kohteen pihapiiristä näkyy Brahenkatua reunustavien talojen välistä Raahen kirkon torni.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Vapaakirkko on suojeltu sr-merkinnällä. Piharakennus on suojeltu sh-merkinnällä samoin kuin tontin itälaidalla olleet, purettu rakennukset (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Arviointi koskee vain kohteen talousrakennusta.

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia pihapiiriä rajaavia talousrakennuksia on säilynyt jonkin verran tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Talousrakennus ilmentää perinteistä hirsirakentamista.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä.

Säilyneisyysarvot: kohde on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkupuoliskoa vastaavassa asussaan. Osa rakennuksen ovista on vaihdettu uudempiin, osa saattaa olla 1800-luvulta. Kohde ilmentää rakennus- ja elämäntavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymää Reiponkadun varrella. Muualla vanhassa kaupungissa ei aukea näkymiä korttelien sisäosiin eikä korttelien läpi kulje kävelyteitä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa kauppiaiden asumista ja elämäntapaa Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena

kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti vanhan kaupungin ainoassa korttelissa, jonka läpi pääsee kulkemaan talousrakennusten vierestä.

Arvotus / arvotusvaihe

Kohteen päärakennus nykyinen Vapaakirkko on arvotettu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2015 osaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Brahenkatu A-luokan rakennuksena. Osana valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Brahenkatu päärakennus suositellaan säilyttämään.

Seuraava arvotus ja suositus koskee nyt inventoitua talousrakennusta.

(R) lähinnä perinteinen hirsirakentaminen, (H) lähinnä maatalous kaupungissa, (M) korttelin sisäosien talousrakennusten näkyminen kadulle.

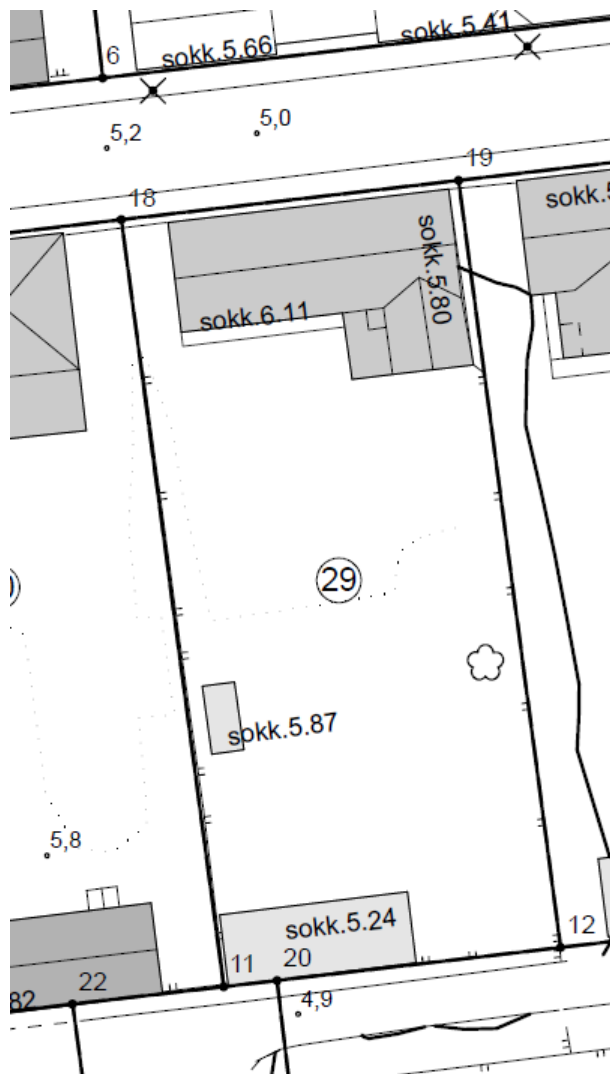
Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R)	ei
16. Historiallinen (H)	ei
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteessa tontin perällä olevan talousrakennuksen pihanpuoleinen pohjoisjulkisivu. Hirsirakennuksen kattohuopa on repeytynyt talvella 2019.2020 ja repeämiä on peitetty muovilla. Rakennuksen edustalle on varastoitu remontista ylijäänyttä tavaraa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Talousrakennuksen eteläjulkisivu puiston puolella. Kuvassa etualalla näkyy leikkipuiston nurmikenttää ja leikkipuiston metalliaita sekä leikkipuiston varistorakennus. Leikkipuiston aidan ja kohteen tonttia rajaavan valkoiseksi maalatun vaakalaudoitetun aidan välissä on kävelytie. Kohteen talousrakennus näkyy kuvan keskellä. Sen vasemmalla puolella on naapuritontin perällä oleva asuinrakennus.

Kuva 4. Vanha valokuva 1990-luvun alusta. Kuvassa näkyy vasemmalla keltaiseksi maalattu vapaakirkko ja oikealla tontin itäreunalta puretti toinen asuinrakennus. Purettu rakennus näyttää kuvassa huonokuntoiselta ja se on ollut päärakennusta selvästi vaatimattomampi ulkoasultaan. Kuvan ottaja on tuntematon. Kuvalähde: Raahen vapaaseurakunta.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahе
- Kirsi Vähäkangas (2019): Joulukuuna 1: Vaapaakirkon talolla on pitkä historia. Raahen Seutu 1.12.2019.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Merja Tuikkala, Jaakko Kallela, Inkeri ja Martti Heikkinen

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 22.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	8.2. Piirilääkäri Ervastian talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-15-28
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-15
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Brahenkatu 17
9. Omistajatyyppe	kaupunki

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, riviaitta ja eläinsuoja

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	riviaitta ja eläinsuoja
Nykyinen käyttö	varasto?
Alkuperäinen käyttö	varastoaitta ja eläinsuoja (navetta, talli?)
Rakennusaika / ajoitus	1885 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto)
Ajoitusselite	kohteen päärakennus on 1800-luvun alkupuoliskolta
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	nurkkakivet (painuneet, eivät näy)
Runko	hirsi, päädyn eläinsuojassa myös betoni
Kattomuoto	satula, itäpäädyssä poikkipääty pihan puolelle
Kate	profiilipelti (musta)
Vuoraus	ei vuorausta, eläinsuojassa osittain sementtitiili ja rappaus
Ulkovärit	punainen, vaalea rappaus, sementtitiili, oviaukkojen kehykset valkoiset, ovet ruskeat
Ikkunat	pienehköt neliöt tai vaakaikkunat, peitetty levyillä, eläinsuojan ikkuna-aukkojen yllä ja alla sivuttain ladotut tiilet
Erityispiirteet	ovet ovat leveää vaakalautaa ja niissä on vanhat helat, rakennuksen länsipäädyssä on eläinsuoja, jonka yllä ylinen, muuten rakennuksessa on 3 kaksikerroksista aittahuonetta
Muuta	hirsirunkoa on tuettu följareilla

11. RAKENNUSHISTORIA

Patala eli nykyinen Raahe-opiston rakennus on näyttävä 1800-luvun kauppaporvarin asuin- ja liikerakennus, jonka tontilla on myös piharakennus. Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850-60-luvuilla piirilääkäri, tuomari, kellarimestari ja kauppias.

Riviaitta tai ainakin sen vanhimmat osat ovat oletettavasti 1800-luvulta. Päädyn eläinsuojan sisäseiniä on vahvistettu betonilla ja lattia on valettu betonista. Betonivaluun on merkitty vuosiluku 1943. Vuoden 1915 kartassa talousrakennus on koko tontin levyinen, joten oletettavasti päädyssä on purettu yksi huone 1940-luvulla eläinsuojan kunnostuksen yhteydessä.

Tontin itälaidalta on purettu 1960-luvun jälkeen Patalan päärakennukseen liittyvän piharakennussiiven eteläisin osa, joka näkyy vielä 1960-luvulla otetussa ilmakuvassa.

Aiempi inventointi

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015:

Brahenkatu 17, ns. Patalan talo, joka on työväenopiston käytössä. Rakennus on 1800-luvun alkupuoliskolta ja ulkoasultaan empiretyylinen. Rakennuksessa on toiminut mm. Raahen seminaarin oppilaskunnan ruokala. (A)

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Pekkatorilta lähtee korttelin läpi kulkeva kävely- ja pyörätie Reiponkadulle ja sen varrella olevaan leikkipuistoon. Kävely- ja pyörätie kulkee aivan riviaitan ja eläinsuojan vierestä ja leikkipuisto ja sen yhteydessä oleva pysäköintialue jää rakennuksen eteläpuolelle. Viereisillä tonteilla Brahenkatu 13 ja 15 olevat piharakennukset sijoittuvat myös tonttien takalaidalle muodostaen yhtenäisen rivistön, joka näkyy hyvin Reiponkadulle leikkipuiston yli. Paikka on ainoa Raahen vanhassa kaupungissa, jossa korttelin sisäosiin näkyy hyvin ja jossa korttelin läpi pääsee kulkemaan menemättä pihalle. Reiponkadun toisella puolella on pienempiä liike- ja asuinrakennuksia 1800- ja 1900-luvulta.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Patala on suojeltu sr-merkinnällä ja piharakennus sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Arviointi koskee vain kohteen talousrakennusta.

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia pihapiiriä rajaavia talousrakennuksia on säilynyt jonkin verran tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Talousrakennus ilmentää perinteistä hirsirakentamista ja betonin käytön yleistymistä 1900-luvulla.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä.

Säilyneisyysarvot: kohde on ajallisesti kerroksellinen ja siitä erottuu selvästi 1800-luvun hirsirakenteiset osat ja tuoreemmat 1900-luvun osat. Rakennus on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennus- ja elämäntavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymää Reiponkadun varrella. Muualla vanhassa kaupungissa ei aukea näkymiä korttelien sisäosiin eikä korttelien läpi kulje kävelyteitä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa kauppiaiden asumista ja elämäntapaa Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti vanhan kaupungin ainoassa korttelissa, jonka läpi pääsee kulkemaan talousrakennusten vierestä ja kansalaisopiston puolijulkisella pihalla.

Arvotus / arvotusvaihe

Kohteen päärakennus Patala on arvotettu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnissa 2015 osaksi valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Brahenkatu A-luokan rakennuksena. Osana valtakunnallisesti arvokasta kohdetta Brahenkatu päärakennus suositellaan säilyttämään.

Seuraava arvotus ja suositus koskee nyt inventoitua talousrakennusta.

(R) lähinnä perinteinen hirsirakentaminen, (H) lähinnä maatalous kaupungissa, (M) korttelin sisäosien talousrakennusten näkyminen kadulle.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) ei
16. Historiallinen (H) ei
17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2 Tontin eteläisivulle sijoittuu riviaitta, jonka länsipäätä on käytetty eläinsuojana. Eläinsuojaa on luultavasti käytetty navettana tai tallina ja sen yläpuolella on ylinen heiniä varten. Eläinsuojan lisäksi rakennuksessa on kolme muuta aittahuonetta. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3 Kuvassa näkyy eläinsuojan vuorausmateriaaleja. Pihapuoleinen seinä on vuorattu vaaleilla sementtitiilillä, jotka ovat seinähirsien kanssa samassa tasossa. Päädyssä puolestaan on betonista valettu kivijalka alimpien hirsien tilalla ja sen päällä hirret, jotka on vuorattu rappauksella. Rappaus on kulunut nurkasta ja sen alta näkyy rappaukselta tukeva rimoitus. Rappauksen päällä on följari tukemassa hirsirakennetta.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanhа Raahе

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJА, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	22. Laivanrakennusmestari Möllerin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-1-2-16
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki I-2
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Saaristokatu 10
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus nro, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1925 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto, RHR), omistaja arveli kohteessa olevan myös vanhempia osia
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	porakivet kadun puolella, pihan puolella luonnonkivet ja betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	saumapelti, punainen
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean keltainen, vihreä listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat, kehysten sivulaatojen alapää pyöristetty, lippalauta
Erityispiirteet	Pihanpuolella iso satulakattoinen umpikuisti, jonka rakenteita kunnostetaan Nurkissa kulmalistat
Muuta	Rakennusta kunnostetaan parhaillaan, pihanpuolen kuisti on purettu rankorakennetta lukuun ottamatta, kadunpuolen ikkuna-aukot on peitetty levyillä

Rakennus nro, uusi asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	2013 (RHR)

Aihe	Inventoitu tieto
Ajoitussele	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	betoniantura, harkko
Runko	rankorakenne
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa (musta) kolmiorimoilla
Vuoraus	vaaka
Ulkovärit	vihreä, valkoiset listat
Ikkunat	kooltaan vaihtelevia, joissa koon mukaan vaaka ja/tai pystykoristejakolista
Erityispiirteet	Pihan puolella on massiivinen siipiosa lasi- ja avokuisteineen
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Talon kuisti ja eteinen on rakennettu myöhemmin kuin muu rakennus. Nykyinen omistaja arveli, että hirsistä päätellen rakennusta on laajennettu itäpäädyssä jossain vaiheessa. Vuoden 1915 kartan mukaan tontilla on tuolloin sijainnut kaksi asuinrakennusta kadun varressa sekä tontin kummallakin sivulla talousrakennuksia, joissa on ollut myös asuinhuoneita. Itäisempi asuinrakennuksista sijaitsee samalla paikalla ja vastaa muodoiltaan nykyistä rakennusta käsittäen myös kuistin. Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla laivan rakennusmestari.

Rakennus on ollut asuttu vuoteen 2017 asti, sen jälkeen se on ollut tyhjillään. Rakennusta kunnostetaan parhaillaan asuinrakennukseksi. Kuistin rakenteita on purettu niin, että rankorakenne on näkyvillä. Rakennuksessa on kellari, joka ei ole käytössä ja jonne ei tällä hetkellä ole kulkuaukkoa. Kadunpuolen vanhat ikkunat ovat kunnostettavana. Omistaja on ajatellut uusia rakennuksen ulkuvuorauksen ja samalla lisälämmöneristää rakennuksen. Omistaja aikoo uusia myös vesikatteen.

Vanhan asuinrakennuksen vieressä on uusi asuinrakennus, joka on rakennettu paikalta tuhoutuneen asuinrakennuksen tilalle 2000-luvulla. Samalta ajalta tontilla on talousrakennus, jossa on autotalli ja muita tiloja. Tontilta on palanut saunarakennus.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti sijaitsee Saaristokadun varrella kadun korkeimman kohdan tietämillä. Tontin maasto laskee voimakkaasti pohjoiseen ja pihaa on pengerrytetty. Viereinen tontti Saaristokadun ja Kirkkokadun kulmassa on melko väljästi rakennettu, länsipuolisella tontilla on uusi asuinrakennus kadun varressa.

Saaristokadun varrella on säilynyt runsaasti kohteen päärakennuksen kaltaisia vaatimattomia merimiesten ja käsityöläisten asuinrakennuksia.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1900-luvun alkuun mennessä rakentuneita kohteita on runsaasti tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen asuinrakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen melko vaatimaton puurakennus, eikä Raahelle tyypillisen puuempiren vaikutus juurikaan näy. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Raahen vanhan kaupungin pohjoisosaan sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Samalla melko pienellä tontilla on ollut kaksi asuinrakennusta talousrakennuksineen.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen asuinrakennuksen kadun puoleinen julkisivu on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan. Vanhat ikkunat ovat tällä hetkellä kunnostettavina. Koska rakennuksen ajoitus jäi epäselväksi, kohteen autenttisuutta ja kerrostuneisuutta on vaikea arvioida. Koska kohdetta kunnostettiin parhaillaan, sen säilyneisyysarvoja on muutenkin vaikea arvioida. Kunnostus ilmentää käytön jatkuvuutta kohteessa. Pihapiirin autenttisuutta heikentää vanhan rakennuskannan korvaaminen uusilla, aiempaa massiivisemmilla rakennuksilla. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on luonteenomainen osa Raahen vanhan kaupungin pienipiirteistä rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää. Kohteen visuaalista merkitystä heikensi inventointihetkellä se, että kohteen katujulkisivun ikkunat olivat kunnostettavina ja ikkuna-aukot oli peitetty rakennuslevyillä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) lähinnä palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä käsityöläisten ja merimiesten asutushistoria, (M) katunäkymät.

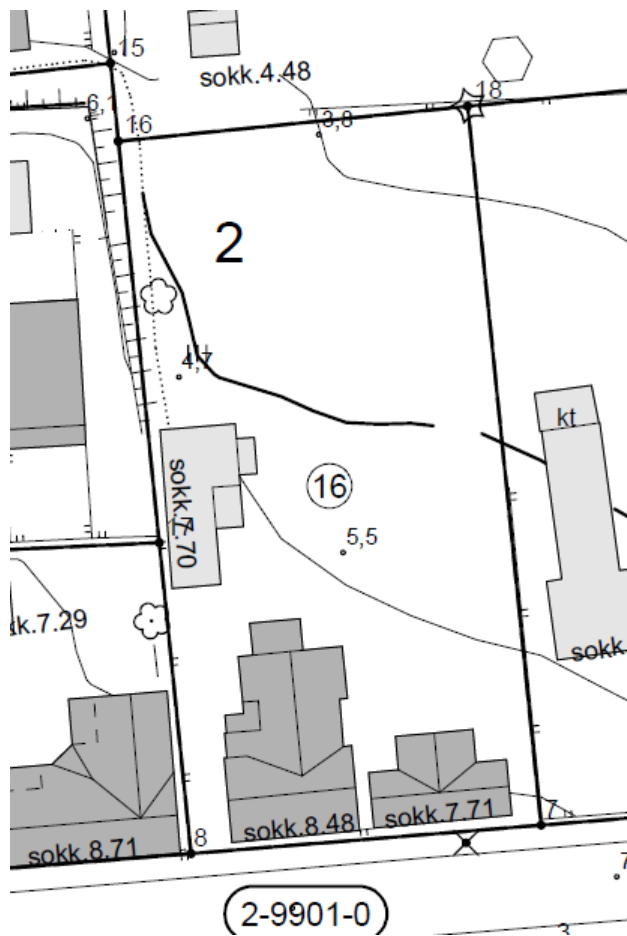
Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Saaristokatu.

15. Rakennushistoriallinen (R)	ei
16. Historiallinen (H)	ei
17. Maisemallinen (M)	Kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

19.b JULKISIVUT

20. VALOKUVAT

Kuva 2 Saaristokatu 10:n asuinrakennusten kadunpuoleiset julkisivut. Kuvan vasemmassa reunassa on tontilla oleva uusi asuinrakennus ja oikeassa reunassa tontilla oleva vanha asuinrakennus. Uusi asuinrakennus on selvästi vanhaa isompi, mutta ei mittakaavaltaan poikkea merkittävästi vanhemmasta rakennuskannasta. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3 Vanhassa asuinrakennuksessa on pihan puolella ollut umpikuisti, jonka rakenteita uusitaan parhaillaan. Kuistin vanha pariovi on säilytetty. Rinteessä olevan talon kivijalka on pihan puolelta korkea ja tehty osittain luonnonkivistä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Vanhan asuinrakennuksen itäpääty. Kivijalka on melko korkea ja tehty osittain luonnonkivistä, osittain betonista. Rakennuksen päädyssä näkyy portti Saaristokadulle.

Kuva 5 2000-luvulla rakennettu autotalli on väriykseltään ja yksityiskohdiltaan vastaava kuin uusi asuinrakennus. Rakennus sijoittuu rinteeseen. Pihaa on pengerretty uuden ja vanhan asuinrakennuksen välistä.

Kuva 6 2000-luvun asuinrakennuksessa on melko massiivinen siipiosa pihan puolella. Siipeen sijoittuu ainakin lasitettu kuisti ja avokuisti asuintilojen lisäksi. Talon ja naapuritalon välissä on asfaltoitu pihatie.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

– Harri Hemmilä, 23.6.2020

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (23.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	23. Merimies Forsmanin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki I-2
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kirkkokatu 5
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1903 (omistajalta saatu tieto), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lohkokivi, luonnonkivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa, kolmiorimat, (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	beesi, valkoinen listoitus
Ikkunat	4-ruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin
Erityispiirteet	Pihan puolella iso satulakattoinen umpikuisti Saaristokadun puoleisen julkisivun nurkissa on pystypiiloponttilaudoitetut pilasterin, joilla on profiloidut kapiteelit, pihan puolella nurkissa on kulmalistat
Muuta	

Rakennus 2, syytinkirakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus, talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus, sauna, varasto
Rakennusaika / ajoitus	1903 (omistajalta saatu tieto), 1923 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko

Aihe	Inventoitu tieto
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi, ranko
Kattomuoto	satulakatto
Kate	kattohuopa (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus, lomalaudoitus
Ulkovärit	punainen, valkoiset listat, ruskeat ovet
Ikkunat	4- ja 6-ruutuiset, ullakolla 9-ruutuinen, yksinkertainen kehys, otsalaudan yllä profiloitujen konsolien kannattama lippalauta
Erityispiirteet	Rakennuksen päädyssä on lapekattainen umpikuisti ja rakennuksen pohjoispuolella talousrakennuksista koostuva siipi
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Asuinrakennus ja viereinen syytinkirakennus ovat vuodelta 1903. Päärakennuksessa on holvikellari. Ullakolla on ollut yksi asuinkäytössäkin ollut huone, mutta se on purettu pois. Päärakennuksen kuisti on uusittu 1970-80-lukujen vaihteessa ja kuistille on tällöin tehty pesutilat. Päärakennuksessa on ollut seminaarilaisia vuokralla ja vuokrahuoneeseen on ollut oma ulko-ovi, joka nykyisin on laitettu umpeen.

Syytinkirakennuksessa on siipi, jossa on sijainnut erilaisia varastotiloja, navetta, talli huussi ja liiteri. Pohjoispäädyssä olleet eläinsuojat on purettu 1950-luvulla. 1950-luvun alkuvuosina talossa oli vielä 7 lehmää ja 2 hevosta sekä lampaita, kaneja ja kanoja. Talosta on myyty maitoa naapureille. Vuonna 1957 on haettu rakennuslupa rakentaa sauna siipirakennuksen pätyyn. Talon lehmät laidunsivat nykyisen Kauneuskanavan ympäristössä.

Tontti on ollut asuttu jo aiemmin ja Paulaharjun mukaan sen on omistanut 1850- ja 60-luvuilla merimies.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Kirkko- ja Saaristokatujen risteyksessä ja katujen risteyksestä näkyy hyvin kirkolle. Tontti on pohjoiseen laskevassa rinteessä. Asuinrakennus sijoittuu tontin kulmaan risteykseen Saaristokadun suuntaisesti. Kirkkokadun varrella ei ole rakennuksia. Tonttia ympäröi vain matala aita, joten se on Raahan vanhan kaupungin harvoja pihvoja, joille on kadulta hyvä näkyvyys. Pihalla on ollut iso perunamaa, joka nykyisin on nurmikolla.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä ja syytinkirakennus siipirakennuksineen sh-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahan historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1900-luvun alun rakennuksia on runsaasti tarkastelualueella, mutta pihapiiriltään yhtä hyvin kokonaisuutensa säilyttäneitä kohteita on selvästi vähemmän.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahan vanhalle kaupungille tyypillisiä melko vaatimattomia puurakennuksia. Raahan vanhalle kaupungille tyypillisen puuempiren vaikutus näkyy asuintalon katujulkisivun nurkkapilastereissa ja ikkunoiden palkistokehyksissä. Saaristokadun varressa sijaitseva yksikerroksinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahan palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Raahan vanhan kaupungin pohjoisosaan sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista sekä ainakin osittaista omavaraistaloutta. Kohteessa on pidetty lehmiä 1950-luvulle asti.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa. Tontti on asutettu vasta Raahen palon jälkeen kaupungin kasvaessa ja rantaviivan siirtyessä maanpinnannousun myötä. Kohde ilmentää kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Kohteen autenttisuutta heikentää vain navetan purkaminen tontilta. Kuitenkin pihan alkuperäinen käyttö on vielä selvästi havaittavissa. Ajallista kerroksellisuutta kohteeseen tuo erityisesti asuinrakennuksen pihajulkisivun kuisti. Kohde on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on luonteenomainen osa Raahen vanhan kaupungin pienipiirteistä rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymiä sekä Saaristokadulla että Kirkkokadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) lähinnä palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä käsityöläisten ja merimiesten asutushistoria ja maatalous kaupungissa, (M) katunäkymät, pihapiirin alkuperäisen luonteen hahmottuminen.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja se suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Saaristokatu.

15. Rakennushistoriallinen (R)	ei
16. Historiallinen (H)	ei
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2 Kirkkokatu 5:n Saaristokadun puoleinen pitkä julkisivu. Rinteeseen sijoittuvan talon kivijalka on Saaristokadun puolella matala. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3 Päärakennuksessa on pihan puolella umpikuisti, jonne on rakennettu 1970-80-lukujen taitteessa pesutilat. Rinteessä olevan talon kivijalka on pihan puolelta korkea ja tehty osittain luonnonkivistä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Pihapiirin länsireunalla on entinen syytinkirakennus, jossa on ollut asukkaita syytingillä ja vuokralla. Siipiosassa on nykyisin sauna. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

–

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

Muut lähteet

– Omistajalta saatu jouluikkunaa varten kirjoitettu kuvaus rakennuksen vaiheista ja sen entisistä asukkaista

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

– Pertti Peltoniemi, 23.6.2020

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (23.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	24.1 Luotsin leski Lindgrenin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-1-1-4
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki I-1
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Rantakatu 16 a
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1911 (omistajalta saatu tieto 1913), 1911 (RHR)
Ajoitusselite	Maistraatille jätetty lupapiirustus on päivätty maaliskuussa 1911, vahvistettu Oulun lääninkansliassa 22.5.1911.
Suunnittelija	J. Suvanto
Kerrosuku	1 + ullakko + pieni kellari
Perusta	lokokivi, uudisosa betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula, kadulle kattolyhty, laajennuksessa pihapuolella poikkipääty ja lapekatto
Kate	saumapelti (vihreä)
Vuoraus	seinien alaosa pystyauoitus, keskiosa vaakalauoitus ja yläosa pystyauoitus
Ulkovärit	kerma, vaalean ruskea listoitua
Ikkunat	4-ruutuiset pystyikkunat, kehyksissä sekä otsassa että sivuilla koristeita, otsalaudan yllä profiloitujen konsolien kannattama lippalauta, kehysten vaakalautojen alareunaan muotoiltu nuolaiheet, haukkaikkunat, kattolyhdissä neliruutuinen yläosastaan kaareva ikkuna
Erityispiirteet	Julkisivu on rikkaasti jäsennelly ja ikkunoiden kehykset ovat koristeelliset, rakennuksen nurkissa on yksinkertaiset nurkkalistat Rakennusta on laajennettu pihan puolella osin lapekattoisella ja osin satulakattoisella laajennuksella, jossa satulakatto muodostaa poikkipäädyn, jonka toinen kulma on viistetty Sisäänkäynti on poikkipäädystä ja vanhan parioven yllä on siro katos, jonka muoto ja koristeet on lainattu Kauppakadulla sijainneen rukoushuoneen vastaavasta katoksesta
Muuta	

Varastoaitta

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varastoaitta
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus ja aitta
Rakennusaika / ajoitus	1913 (omistajalta saatu tieto), 1911 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	nurkkakivet (kasvillisuuden peitossa)
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa, kolmiorimat (musta)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuinen pystyikkuna palkistokehyksin, 6-ruutuinen pystyikkuna yksinkertaisin kehyksin
Erityispiirteet	Rakennuksen päädyssä on nykyään pariovellinen vaja, rakennuksessa on säilynyt puinen räystäskouru
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Rantakatu 16 on iso kiinteistö, jolla on sijainnut kaksi pihapiiriä Raahen palon jälkeen. Talon omistus on vaihtunut tiheään.

On tulkinanvaraista, onko tontti ollut rakennettu jo Henrik Corten piirroksessa 1659. Alma Söderhjelmin mukaan koko tontin ovat omistaneet vuosina 1810-11 perämies Olof Karakainen ja työmies Henrik Koslund. Samuli Paulaharjun mukaan tontilla on asunut 1850- ja 60-luvuilla luotsin leski Stina Lindgren, jonka vuokralaisina asuivat merimiehet Antti Kaarakainen ja Mikkel Nilsson sekä kraatari Olof Abram Sundberg. **Lähteistä ei selviä, onko tontin pohjoisosassa ollut rakennusta ennen 1900-luvun alun rakennuksia.**

Rantakatu 16 c:n aiemman omistajan kokoaman tiedon mukaan tontin on omistanut vuonna 1810 kaupunginviskaali Gustaf Levonius. Myöhemmin kaupunginlääkäri Justus Johan Staudinger. **Hanna-Leena Mattilan historiikki**

Pohjoisempi pihapiiri on jaettu kahtia 1900-luvun alussa. Kohteen nykyisen omistajan mukaan Rantakatu 16 c:n talossa oli 1900-luvun alussa kaksi tytärtä, jotka kumpikin olivat tahollaan emännöitsijöinä. Kumpikin tytär oli palannut kotitaloonsa aviottoman poikalapsen kanssa, joiden isät kuitenkin huolehtivat lasten elatuksesta ja koulutuksesta. Tyttäret asuivat yhteistä taloa tontin eteläosassa. Myöhemmin heidän poikansa anoivat ja saivat luvan rakentaa kaksi erillistä asuintaloa kadun varteen tontin pohjoisosaan.

Maistraatin lupapiirustus on päivätty maaliskuussa 1911, vahvistettu Oulun lääninkansliassa 22.5.1911. Siinä kohteen naapurina oleva talopari on jo rakennettuna. Kuistimuutoksen (Raahe 20.5.1933, O.K. **Laurilahti**) on maistraatti hyväksynyt 12.6.1933.

Vuoden 1915 kartan perusteella rakennuksessa on alkujaan ollut suurehko mutterikuisti pihan puolella. 1930-luvulla rakennusta on laajennettu lapekattoisella laajennusosalla, johon sijoitettiin keittiö sekä kylmällä eteisellä. Laajennuksen yhteydessä talon alle on tehty pieni betonista valettu kellari.

1980-luvulla rakennus on peruskorjattu kahdessa osassa. Alue oli tuolloin peruskorjauskokeilualue ja kaupunki takasi tarvittaessa lainan korjaustöitä varten ja korjaustöitä valvoi kaupungin asettama työnjohtaja. Korjausten yhteydessä wc-tilaa suurennettiin ja eteinen muutettiin lämpimäksi. Eteisen lämpöeristämisen yhteydessä portaat on siirretty eteisestä ulos ja niiden ylle on laitettu siro katos, jonka muoto ja koristeet on lainattu Kauppakadulla sijainneen rukoushuoneen vastaavasta katoksesta. Ovena on säilytetty vanha pariovi.

Rakennuksen vuoraus on alkuperäinen tai toteutettu 1930-luvun laajennuksen yhteydessä. Myös ikkunat ovat alkuperäisiä. Talon saumapeltikate on uusittu.

Talusrakennus on osa tontilla sijainnutta piharakennusta, jossa on ollut pieni asuinhuone, aitta, sikala, puuvaja ja huussi. Sikala, puuvaja ja huussi on purettu rakennuksen päädyistä pois. Rakennuksen lattia on uusittu ja tulisijat purettu pois. Piharakennus on samalta ajalta kuin päärakennuskin ja siihen sijoittuneessa asuinhuoneistossa oli alkuun päärakennuksen omistajan äiti syytingillä. Rakennuksessa on myöhemmin ollut muita vuokralaisia, mm. seminaarilaisia.

Pihapiirissä on myös pieni tynnyrisauna 1970-luvulta. Sitä ei ole käytetty aikoihin, vaan rakennus on toiminut puutarhavajana.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohteen asuinrakennus ja samalle tontille sijoittuvat naapuritalot sijaitsevat hyvin lähekkäin, väliin jää vain kapeat kulkuväylät pihoille. Talojen välissä on alkujaan ollut portit, mutta ne on purettu pois. Pihapiirejä erottaa toisistaan talusrakennukset, aidat ja kasvillisuus pihojen ollessa muodoltaan pitkiä ja kapeita. Pihan peräosa on ollut aitaamaton ja avoin ja sitä on käytetty perunamaana ja ryytitarhana. Korttelin asukkaat ovat kulkeneet vielä 1970-luvulla korttelin keskelle jääneen avoimen tilan kautta toistensa luo kylään ja mm. korttelin pohjoisosassa sijainneeseen saunaan.

Pohjoispuolisella tontilla sijaitsee vanhan kaupungin mittakaavaan melko hyvin sovitettu puuvuorattu uudistalo, eteläpuolisella tontilla on vanha asuinrakennus ja sen piharakennus.

Talot rajaavat Rantakadun näkymiä. Kadun vastakkaisella puolella on kasvillisuutensa suhteen hyvin avoin Rantapuisto, jossa on puita lähinnä Rantakadun varrella. Pikkulahden rannalla on venelaitureita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1900-luvun alun kohteita on tarkastelualueella jonkin verran.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuinrakennuksen julkisivuja jäsennöivät vaakalistat ja koristeelliset ikkunakehykset. Raahelle tyypillisen puuempiren sijaan julkisivussa näkyy enemmän vanhassa kaupungissa harvinaisen jugendin vaikutus mm. pienen kattolyhdyn yläreunastaan kaarevassa ikkunassa ja muiden ikkunoiden kehysten koristeissa. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen, ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Raahen vanhan kaupungin pohjoisosaan sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Samalla tontilla on kolme talusrakennusten, aitojen ja kasvillisuuden toisistaan erottamaa pihapiiriä, joilla on vielä 1900-luvun alkupuoliskolla harjoitettu kotitarveviljelyä.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Päärakennuksen katujulkisivu on autenttinen, mutta pihan puolella julkisivuun tuo ajallista kerroksellisuutta 1900-luvun alkupuoliskon laajennukset. Asuinrakennus on patinoitunut ja rakennustapa ja tyyli jatkuu laajennuksessa. Pihapiirin autenttisuutta heikentää ennen viljelyskäytössä ja avoimena olleen pihan kehittyminen rehevän puutarhamaiseksi. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on luonteenomainen osa Raahen vanhan kaupungin pienipiirteistä rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää. Kohde muodostaa viereisen, massoitteeltaan saman kaltaisen rakennuksen kanssa parin, mikä korostaa kohteen asemaa osana Rantakadun katunäkymää.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempiren ja jugendin vaikutus, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä käsityöläisten ja merimiesten asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja se suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Rantakatu.

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

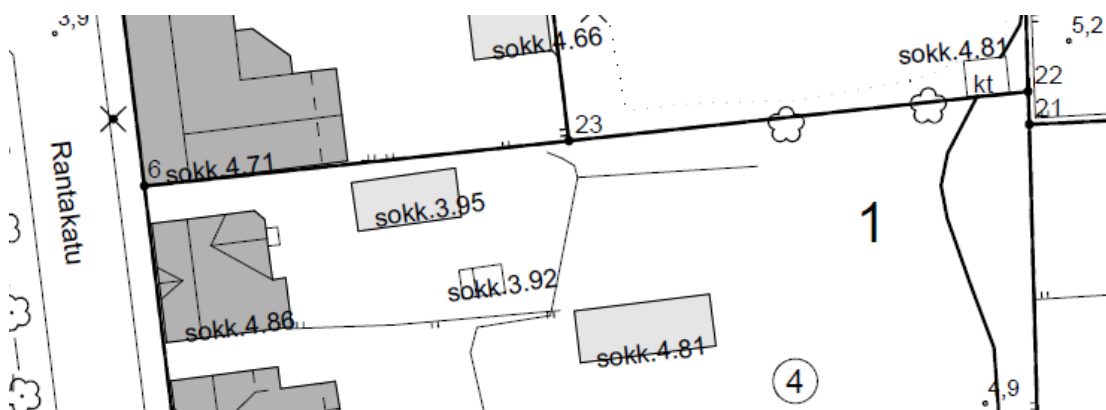
16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

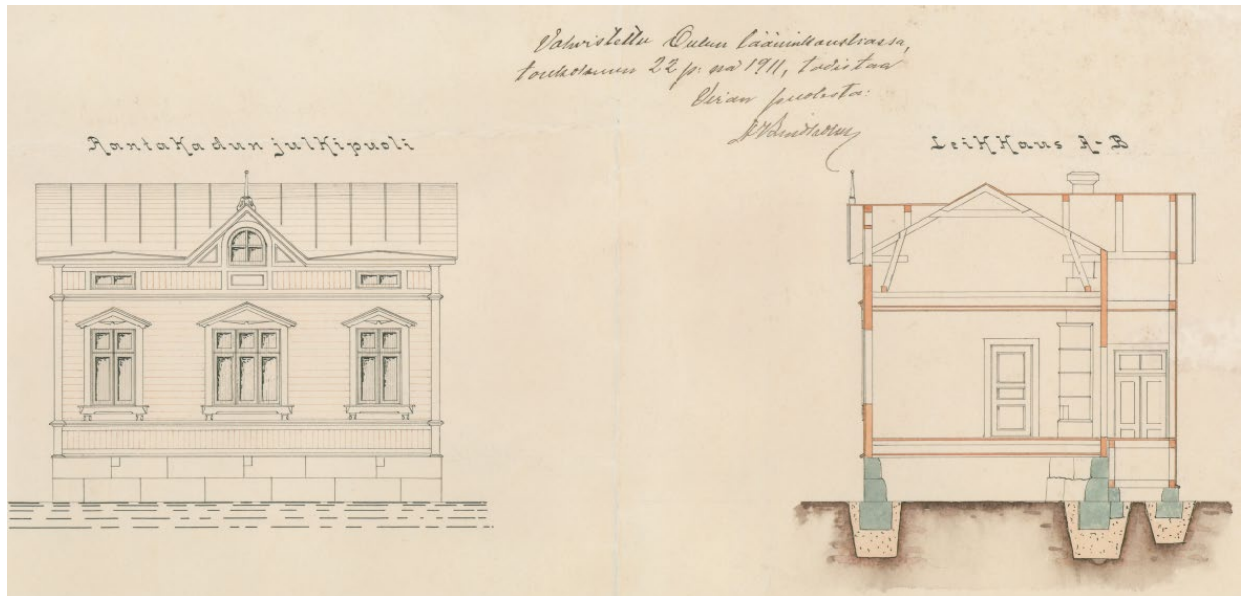
-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. OTTEET LUPAPIIRUSTUKSISTA

Kuva 2 Ote lupapiirustuksesta, jolla rakentamista on haettu Raahen maistraatilta vuonna 1911. Keskimmäinen ikkuna ei ole toteutunut suunnitellusti.

20. VALOKUVAT

Kuva 3 Rantakatu 16 a:n asuinrakennus on pienehkö, mutta julkisivu on rikkaasti jäsennöity ja ikkunakehykset ovat koristeelliset. Rakennuksen ja naapuritalojen väliin jää vain kapeat kulkuyhteydet pihaille. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Rantakatu 16 a:n asuinrakennusta on laajennettu pihan puolella jo 1930-luvulla. Sisäänkäynti on poikkipäädystä, jonka kulma on viistetty. Sen vieressä on lapekattoinen laajennuksen osa, jossa sijaitsee keittiö. Kuvan vasemmassa laidassa näkyvä talo sijaitsee samalla tontilla, mutta taloilla on omat rakennusten, aitojen ja kasvillisuuden rajaamat pihapiirinsä. Kuvan oikeassa laidassa näkyvä talo on viereisellä tontilla sijaitseva uudisrakennus. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 talousrakennus sijaitsee pihapiirin pohjoisreunalla ja sitä ympäröi runsaat istutukset. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6 Ehkä kirkon tornista länteen kaupungin yli otettu valokuva oletettavasti 1920-luvulta. Kuvan keskellä näkyvä laudoitukseltaan ja katoltaan vaalea rakennus on Rantakatu 16 a:n asuinrakennus. Kuvassa rakennuksessa on vielä pihajulkisivun keskivaiheille sijoittuva umpikuisti eikä laajennusta ole tehty. Rakennuksen oikealla puolella näkyy talon talousrakennukset eli pieni asuinmökki ja sen jatkeena oleva sikala. Asuinmökkin ikkunat hahmottuvat kuvasta nykyisenlaisina. Kuvalähde: Paula Pirisen omistuksessa oleva vanha tarkemmin ajoittamaton valokuva.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori.
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen.
- Alma Söderhjelm (1911): Raahen kaupunki 1649–1899.

Piirustukset

- Maistraatille jätetty lupapiirustus maaliskuu 1911, Oulun lääninkanslian 22.5.1911 hyväksymä.

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Paula Pirinen, 23.6.2020

24. INVENTOIJAL, päiväys

Minttu Kervinen, (23.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	24.2 Merimies Kaarakaisen talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-1-1-4
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki I-1
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Rantakatu 16 b
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	Ennen vuotta 1911 (omistajalta saatu tieto 1913), (1996 RHR)
Ajoitusselite	Rakennus on naapurin lupapiirustuksessa vuonna 1911.
Suunnittelija	J. Suvanto?
Kerrosluku	1 ½
Perusta	lohkokivi, uudisosa betoni ja harkko
Runko	hirsi, uudisosa ranko
Kattomuoto	satula, kadulle kattolyhty
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	seinien alaosa pystyaukkoitus, keskiosa vaakalaudoitus ja yläosa pystyaukkoitus
Ulkovärit	kerma, ruskea listoitus
Ikkunat	T-ikkunat aedikulakehyksin, joissa sekä otsassa että sivuilla koristeita, kehysten alareunassa laudat menevät ristiin ja päät on muotoiltu, haukkaikkunat, kattolyhtyissä uudet kolmionmalliset ikkunat
Erityispiirteet	Julkisivu on rikkaasti jäsenneilty ja ikkunoiden kehykset ovat koristeelliset, rakennuksen nurkissa on yksinkertaiset nurkkalistat Rakennusta on laajennettu piha puolella poikkipäädyllä, johon sijoittuu huoneita ja pesutilat, päädyssä on myös parveke, uudisosan julkisivujen jäsentely mukailee alkuperäistä osaa ja ikkunoihin on teetetty vanhan mallin mukaiset kehykset.
Muuta	

Verstas

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	verstas, varasto

Aihe	Inventoitu tieto
Alkuperäinen käyttö	verstas, varasto
Rakennusaika / ajoitus	2000 (omistajalta saatu tieto, RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	betonipilarit
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat yksinkertaisin kehyksin
Erityispiirteet	päädystä satulakattoisen katoksen suojaama sisäänkäynti, pitkällä sivulla kaksi sisäänkäyntiä ilman katoksia
Muuta	Rakennus on tehty vanhan piharakennuksen paikalle

11. RAKENNUSHISTORIA

Rantakatu 16 on iso kiinteistö, jolla on sijainnut kaksi pihapiiriä Raahen palon jälkeen. Paulaharjun mukaan tontilla on asunut 1850-60-luvuilla luotsin leski, kaksi merimiestä ja kraatari. 1900-luvun alussa pohjoisempi pihapiiri on jaettu vielä kahtia, jolloin talon tyttärien pojat rakensivat kumpikin oman talonsa. Talossa on asunut mm. merimiehiä.

On tulkinanvaraista, onko tontti ollut rakennettu jo Henrik Corten piirroksessa 1659. Alma Söderhjelmin mukaan koko tontin ovat omistaneet vuosina 1810-11 perämies Olof Karakainen ja työmies Henrik Koslund. Samuli Paulaharjun mukaan tontilla on asunut 1850- ja 60-luvuilla luotsin leski Stina Lindgren, jonka vuokralaisina asuivat merimiehet Antti Kaarakainen ja Mikkel Nilsson sekä kraatari Olof Abram Sundberg. **Lähteistä ei selviä, onko tontin pohjoisosassa ollut rakennusta ennen 1900-luvun alun rakennuksia.**

Pohjoisempi pihapiiri on jaettu kahtia 1900-luvun alussa. Naapurikohteen nykyisen omistajan mukaan Rantakatu 16 c:n talossa oli 1900-luvun alussa kaksi tytärtä, jotka kumpikin olivat tahollaan emännöitsijöinä. Kumpikin tytär oli palannut kotitaloonsa aviottoman poikalapsen kanssa, joiden isät kuitenkin huolehtivat lasten eläuksesta ja koulutuksesta. Tyttäret asuivat yhteistä taloa tontin eteläosassa. Myöhemmin heidän poikansa anoivat ja saivat luvan rakentaa kaksi erillistä asuintaloa kadun varteen tontin pohjoisosaan.

Maistraatista on haettu lupaa tulisijan sijoittamiseen pihaa rajaavaan taloussiipeen. Lupapiirustuksen on allekirjoittanut J. Suvanto marraskuussa 1918, Raahen maistraatti hyväksynyt joulukuussa 1918. Kohde on naapurina olevan taloparin lupapiirustuksessa jo rakennettuna vuonna 1911.

Asuinrakennusta on kunnostettu 1990-luvulla, jolloin mm. lattiarakenteita on uusittu, ullakkokerros otettu asuinkäyttöön ja vesikatto kunnostettu. Tuolloin on tiilikatteen alta vaihdettu alkuperäiset, liian ohuet rimat vahvemmiksi ja tehty kattolyhty kadunpuolelle. Rakennuksen ulkoverhoilu on alkuperäinen samoin kuin ikkunat. Osaan ikkunoista on jouduttu vaihtamaan lasi niitä kunnostettaessa. 1996 pihan puolelle on rakennettu laajennusosa. Sen paikalla on alkujaan ollut rakennuksen sisäänkäyntikuisti, joka näkyy jo vuoden 1915 kartassa.

Piharakennus vuodelta 2000 on tehty vanhan talousrakennuksen paikalle.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohteen asuinrakennus ja samalle tontille sijoittuvat naapuritalot sijaitsevat hyvin lähekkäin, väliin jää vain kapeat kulkuväylät pihaille. Talojen välissä on alkujaan ollut portit, mutta ne on purettu pois. Pihapiirejä erottaa toisistaan talousrakennukset, aidat ja kasvillisuus pihojen ollessa muodoltaan pitkiä ja kapeita.

Pohjoispuolisella tontilla sijaitsee vanhan kaupungin mittakaavaan melko hyvin sovitettu puuvuorattu uudistalo, eteläpuolisella tontilla on vanha asuinrakennus ja sen piharakennus.

Talot rajaavat Rantakadun näkymiä. Kadun vastakkaisella puolella on kasvillisuutensa suhteen hyvin avoin Rantapuisto, jossa on puita lähinnä Rantakadun varrella. Pikkulahden rannalla on venelaitureita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1900-luvun alun kohteita on tarkastelualueella jonkin verran.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen asuinrakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Asuinrakennuksen julkisivuja jäsennöivät vaakalistat ja koristeelliset ikkunakehykset. Raahelle tyypillisen puuempiren kaikuja näkyy julkisivussa mm. ikkunoiden aidikulakehyksissä. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen, ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Raahen vanhan kaupungin pohjoisosaan sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Samalla tontilla on kolme talusrakennusten, aitojen ja kasvillisuuden toisistaan erottamaa pihapiiriä, joilla on vielä 1900-luvun alkupuoliskolla harjoitettu kotitarveviljelyä.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen asuinrakennuksen kadun puoleinen julkisivu on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan. Katujulkisivuun tuo ajallista ja rakenteellista kerroksellisuutta 1900-luvun lopulla toteutettu kattolyhty. Viereisen asuintalon 1900-luvun alun kattolyhdyn rinnalla se ilmentää myös kaupunkikuvallista jatkuvuutta. Asuinrakennuksen pihajulkisivua määrittää 1900-luvun lopun melko massiivinen laajennusosa, mikä heikentää kohteen autenttisuutta. Pihapiirin autenttisuutta heikentää ennen viljelyskäytössä ja avoimena olleen pihan kehittyminen rehevän puutarhamaiseksi. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on luonteenomainen osa Raahen vanhan kaupungin pienipiirteistä rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää. Kohde muodostaa viereisen, massoitteeltaan saman kaltaisen rakennuksen kanssa parin, mikä korostaa kohteen asemaa osana Rantakadun katunäkymää.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempiren vaikutus, julkisivun runsas koristeellisuus, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä käsityöläisten ja merimiesten asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja se suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Rantakatu.

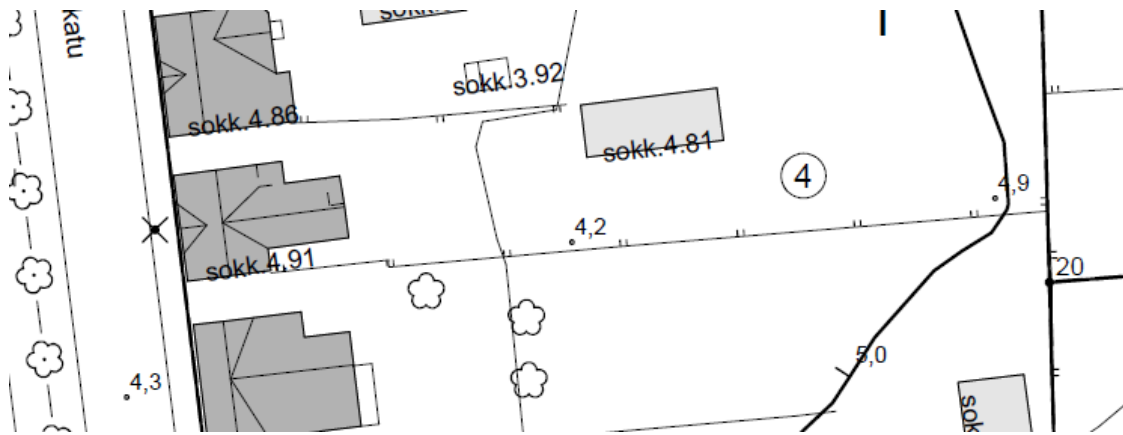
15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

16. Historiallinen (H) **ei**

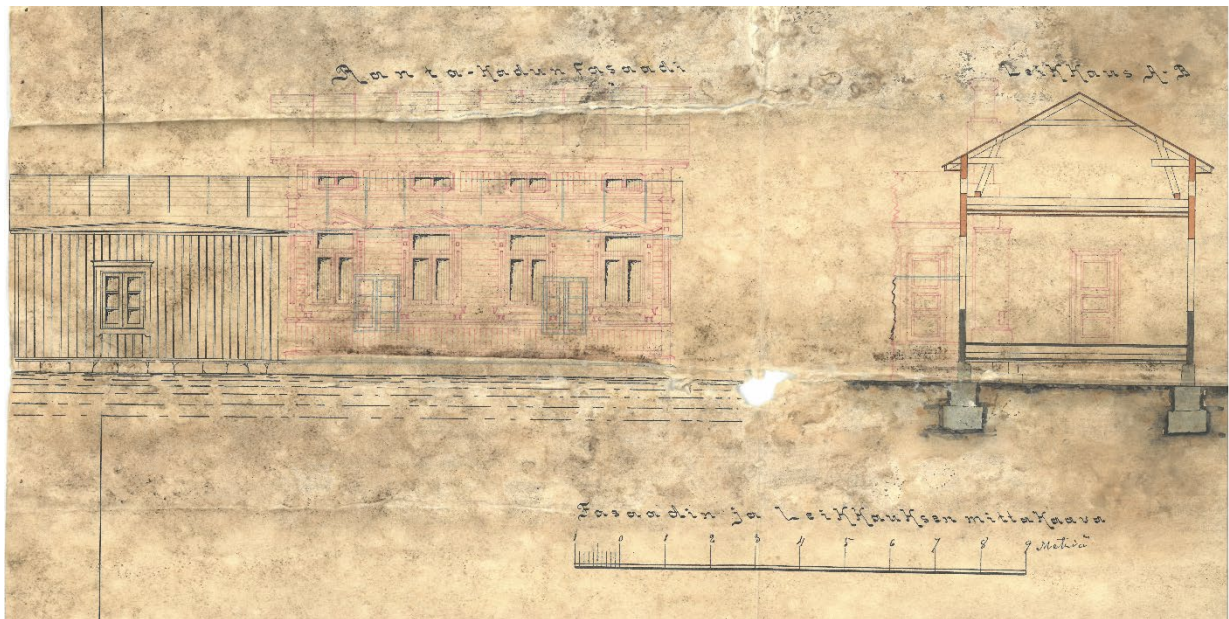
17. Maisemallinen (M) **kyllä**

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. OTTEET LUPAPIIRUSTUKSISTA

Kuva 2 Ote lupapiirustuksesta, jolla rakentamista on haettu Raahen maistraatilta vuonna 1910. Todennäköisesti haettua julkisivumuutosta ei toteutettu hakemuksen mukaisesti. Lupapiirustuksista ja nykytilanteesta päätellen paikalla ollut vanhempi rakennus purettiin uuden tieltä. Osin matalamman siiven paikalla on 1911 toteutettu rakennus naapurissa.

20. VALOKUVAT

Kuva 3 Rantakatu 16 b:n asuinrakennus on pienehkö, mutta julkisivu on rikkaasti jäsennöity ja ikkunakehykset ovat koristeelliset. Rakennuksen ja naapuritalojen väliin jää vain kapeat kulkuyhteydet pihaille. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Rantakatu 16 b:n asuinrakennusta on laajennettu pihan puolella leveällä poikkipäädellä. Kuvan oikeassa laidassa näkyvä talo sijaitsee samalla tontilla, mutta taloilla on omat rakennusten, aitojen ja kasvillisuuden rajaamat pihapiirinsä. Talojen välistä näkyy Rantakadun ja Rantapuiston yli merelle Pikkulahdelle. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 talousrakennus sijaitsee pihapiirin pohjoisreunalla ja sitä ympäröi runsaat istutukset. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

- Maistraatille jätetty lupapiirustus lokakuu 1910, Oulun lääninkanslian 11.2.1911 hyväksymä.

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

–

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Pekka Nuutinen, 23.6.2020

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (23.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	24.3 Merimies Nilssonin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-1-1-4
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki I-1
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Rantakatu 16 c
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1835 (aiempi inventointi), 1900 (RHR)
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + ullakko
Perusta	lokokivi, uudisosa betoni
Runko	hirsi, uudisosa ranko
Kattomuoto	satula, laajennuksessa pihapuolella poikkipääty ja lapekatto
Kate	konesaumapelti (musta)
Vuoraus	seinien alaosa pystylauditus, keskiosa vaakalaudoitus ja yläosa pystylauditus
Ulkovärit	kerma, siniharmaa listoit
Ikkunat	4-ruutuiset pystyikkunat kehyksin, joissa sivulautojen päällä profiloidut kapiteelit, haukkaikkunat, ullakolla moniruutuinen jugend-ikkuna, pihanpuolella kolmesta 6-ruutuisesta vaakaikkunasta koostuva iso ikkuna
Erityispiirteet	Julkisivu on rikkaasti jäsenneily, mutta ikkunoiden kehykset ovat melko yksinkertaiset Taloa on laajennettu monessa osassa sekä 1800- että 1900-luvuilla, mikä näkyy erityisesti monimuotoisessa pihajulkisivussa Sisäänkäynnin yllä on avokuisti ja toinen avokuisti on lapekattoisen, mm. keittiön sisältävän laajennusosan päädyssä

Muuta

Ulkovarasto

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Nykyinen käyttö	ulkovarasto, puuliiteri
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus ja aitta
Rakennusaika / ajoitus	n. 1870-luku (aiempi inventointi), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	nurkkakivet (painuneet)
Runko	hirsi, ranko
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa, kolmiorimat (musta)
Vuoraus	vuoraamaton, pystypeiterima
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus ovi- ja ikkuna-aukoissa, keltaiset ovet
Ikkunat	6-ruutuinen pystyikkuna palkistokehyksin, pieniruutuinen vaakaikkuna
Erityispiirteet	rakennuksen länsipääty on hirsirakenteinen ja päädyssä on pitkät nurkat, itäpääty on rankorakenteinen
Muuta	

Autovaja

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	piharakennus
Nykyinen käyttö	vaja
Alkuperäinen käyttö	autovaja
Rakennusaika / ajoitus	1912 (aiempi inventointi)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	nurkkakivet
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa, kolmiorimat (musta)
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus oviaukoissa, keltaiset ovet
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	rakennuksessa on kaksi pariovellista oviaukkoa
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Rantakatu 16 on iso kiinteistö, jolla on sijainnut kaksi pihapiiriä Raahen palon jälkeen.

On tulkinnanvaraista, onko tontti ollut rakennettu jo Henrik Corten piirroksessa 1659. Alma Söderhjelmin mukaan koko tontin ovat omistaneet vuosina 1810-11 perämies Olof Karakainen ja työmies Henrik Koslund. Samuli Paulaharjun mukaan tontilla on asunut 1850- ja 60-luvuilla luotsin leski Stina Lindgren, jonka vuokralaisina asuivat merimiehet Antti Kaarakainen ja Mikkel Nilsson sekä kraatari Olof Abram Sundberg.

Naapurikohteen nykyisen omistajan mukaan talossa oli 1900-luvun alussa kaksi tytärtä, jotka kumpikin olivat tahollaan emännöitsijöinä. Kumpikin tytär oli palannut kotitaloonsa aviottoman poikalapsen kanssa, joiden isät kuitenkin huolehtivat lasten eläytuksesta ja koulutuksesta. Tyttäret asuivat yhteistä taloa tontin eteläosassa. Myöhemmin heidän poikansa anoivat ja saivat luvan rakentaa kaksi erillistä asuintaloa kadun varteen tontin pohjoisosaan.

Aiemman omistajan (Matti) kokoaman tiedon mukaan tontin on omistanut vuonna 1810 kaupunginviskaali Gustaf Levonius. Myöhemmin kaupunginlääkäri Justus Johan Staudinger. Päärakennus on valmistunut vuonna 1818, ja sitä on jatkettu vuonna 1837 kahdella kamarilla, joissa toimi kaupunginlääkäri Staudingerin vastaanotto. Talossa on ollut ensiksi mansardikatto, joka on muutettu satulakatoksi vuonna 1860.

Vuoden 1915 kartassa Rantakatu 16 c:n asuinrakennus on huomattavasti suurempi kuin tontin kaksi muuta asuinrakennusta. Pihapiirin eteläreunalla on pitkä rivi talousrakennuksia ja kaakkoiskulmassa talousrakennus. Nämä kaikki näkyvät vielä 1960-luvun ilmakuvassa, jonka jälkeen eteläreunan talousrakennuksen itäisempi osa on purettu.

Teoksessa ”Muistatko? Tunnelmia Raahesta” on sivulla 23 kuva Rantakadusta tontin kohdalta. Kuvaa ei ole ajoitettu, mutta Rantakatu vaikuttaa päällystämättömältä. Kuvassa Rantakatu 16 c:n julkisivun laudoitus ja listoitukset vastaavat nykyistä, samoin ikkunat kehyksineen ovat vastaavat kuin nykyiset. Rakennuksen ikkunat on kuitenkin uusittu vanhan mallin mukaan, vain haukkaikkunat ja pihapuolen moniruutuinen ullakon ikkuna ovat vanhoja.

Rakennuksessa ei ole vanhaa holvikellaria, vaan kellari on tehty laajennuksen yhteydessä.

Aiempi inventointi

Hanna-Leena Mattila (2005): Rantakatu 16 c - erään raahelaisen talon historiaa kaupungin perustamisesta nykypäivään.

Augusta Lindgrenin omistusaikana vuonna 1891 suoritettiin talossa palotarkastus, jonka tuloksena laadittiin tarkka luettelo ja kartta tontilla sijaitsevista rakennuksista. Kiinteistön eteläinen puoli (rakennus numero 1) on vanhinta osaa ja määritetään olevan vuodelta 1835. Tähän rakennukseen on rakennettu uusi sisäänkäynti vuonna 1874. Pohjoiseen päätyyn on lisätty ainakin yksi huone ja kellari vuonna 1889. Selvityksessä luetellaan huoneluovut sekä talon tulisijat mm. kolme kaakeliuunaa. Yhtenäisen rakennuskokonaisuuden muodostava asuinkiinteistö oli maalattu öljyvärillä.

Tontilla luetellaan olevan kolme ulkorakennusta, jotka kaikki sijoittuvat etelärajalle. Ulkorakennukset on rakennettu vuosina 1865–1885 ja ne on maalattu omatekoisella värillä. Sekä ulkorakennusten ja päärakennusten todetaan olevan hyvässä kunnossa. Vuonna 1912 Samuli Tavola suoritti talossaan lisärakentamisen, jonka seurauksena talon pohjoispäätyyn lisättiin ainakin yksi iso huone. Lisäksi tontin perälle itärajalle rakennettiin ulkorakennus, jossa oli leveät ovet. Piirustuksista on nähtävissä, että sinne oli tarkoitus sijoittaa autoja. Väinö Tavola toimi taksikuskina ja hänen aikanaan rakennus oli taksiauton säilytyspaikka.

Tauvolan perikunnan ja Maija-Liisa Tavolan omistuksen aikana tapahtuivat rakennuksen sähköistäminen ja vesijohtoverkkoon liittäminen. Muutoin piha- ja rakennusmiljö säilyivät pitkälti saman näköisenä aina vuoteen 1989, jolloin parin vuoden omistuksen jälkeen Sirkka ja Sakari Mattila suorittivat talossa perusteellisen peruskorjauksen. Olemassa olevan suojelupäätöksen velvoittamana rakennuksen uudet lisäosat kävivät läpi museoviraston hyväksynnän. Rakennuksen julkisivu piti säilyttää entisellään.

Puu-Raahe 2012, kasvillisuus selvitys (Wanha Raahe kuntoon -hanke): Mattilan haastattelu.

Pihaa ja taloa ovat asuttaneet 1850–1860-luvulla luotsin lesken Stiina Lindgrenin pitämät vuokralaiset merimiehet Antti Kaarakainen ja Mikkel Nilsson sekä räätäli Olof Abram Sundberg. Maija-Liisa Nissilän os. Tavolan vanhemmat ostivat paikan 1800–1900-luvun vaihteessa. Maija-Liisa itse asui talossa vuoteen 1987 asti. Talo oli Tavolan suvussa yhteensä 80 vuotta.

Muuten inventointi keskittyy lähinnä kuvaamaan pihan kasvillisuutta.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohteen asuinrakennus ja samalle tontille sijoittuvat naapuritalot sijaitsevat hyvin lähekkäin, väliin jää vain kapeat kulkuväylät pihaille. Talojen välissä on alkujaan ollut portit, mutta ne on purettu pois. Pihapiirejä erottaa toisistaan talousrakennukset, aidat ja kasvillisuus pihojen ollessa muodoltaan pitkiä ja kapeita. Pihan peräosa on ollut aitaamaton ja avoin ja sitä on käytetty perunamaana ja ryytitarhana. Korttelin asukkaat ovat kulkeneet vielä 1970-luvulla korttelin keskelle jääneen avoimen tilan kautta toistensa luo kylään ja mm. korttelin pohjoisosassa sijainneeseen saunaan.

Pohjoispuolisella tontilla sijaitsee vanhan kaupungin mittakaavaan melko hyvin sovitettu puuvuorattu uudistalo, eteläpuolisella tontilla on vanha asuinrakennus ja sen piharakennus.

Talot rajaavat Rantakadun näkymiä. Kadun vastakkaisella puolella on kasvillisuutensa suhteen hyvin avoin Rantapuisto, jossa on puita lähinnä Rantakadun varrella. Pikkulahden rannalla on venelaitureita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä ja asuinrakennuksen vieressä sijaitseva talousrakennus sh-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1800-luvun alun kohteita on tarkastelualueella runsaasti.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen asuinrakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Asuinrakennuksen julkisivuja jäsennoi vaakalistat ja koristeelliset ikkunakehykset. Raahelle tyypillisen puuempireen vaikutus näkyy erityisesti listojen jäsennöimässä julkisivuvuorauksessa. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen, ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin vauraampien käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteen talousrakennukset ilmentävät elinkeinojen muutosta ja autoistumista 1900-luvulla. Samalla tontilla on kolme talousrakennusten, aitojen ja kasvillisuuden toisistaan erottamaa pihapiiriä, joilla on vielä 1900-luvun alkupuoliskolla harjoitettu kotitarveviljelyä.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa. Kohteen avara ja iso piha ilmentää vielä 1900-luvun alkupuoliskolla harjoitettua kotitarveviljelyä.

Säilyneisyysarvot: Kohteen asuinrakennuksen kadun puoleinen julkisivu on säilynyt hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan, mutta alkuperäinen 1800-luvun alkupuolen rakennusmassa ei enää hahmotu. Asuinrakennuksen pihajulkisivua määrittää 1900-luvun lopun laajennusosat, jotka heikentävät kohteen autenttisuutta. Kohteen kunnostusten ja laajennusten yhteydessä se on menettänyt patinaansa ja rakennuksen ikä ja ajallinen kerroksellisuus ei hahmotu julkisivuista. Pihapiirissä säilyneiden talousrakennusten säilyneisyysarvoa heikentää niiden muuttunut käyttötarkoitus. Pihapiirin autenttisuutta heikentää ennen viljelyskäytössä olleen pihan kehittyminen nurmikentäksi ja pihatien laatoittaminen betonilaatoilla. Pihalla on kuitenkin vielä havaittavissa kotitarveviljelyn jäänteitä, kuten iso mansikkamaa. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on luonteenomainen osa Raahen vanhan kaupungin pienipiirteistä rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää. Asuinrakennuksen erikoiset ikkunakehykset korostavat kohteen asemaa osana Rantakadun katunäkymää.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vauraampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempireen vaikutus, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä käsityöläisten ja merimiesten asutushistoria ja elinkeinojen muutos 1900-luvulla, (M) katunäkymät, pihapiirin 1900-luvun alun luonteen hahmottuminen.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja se suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Rantakatu.

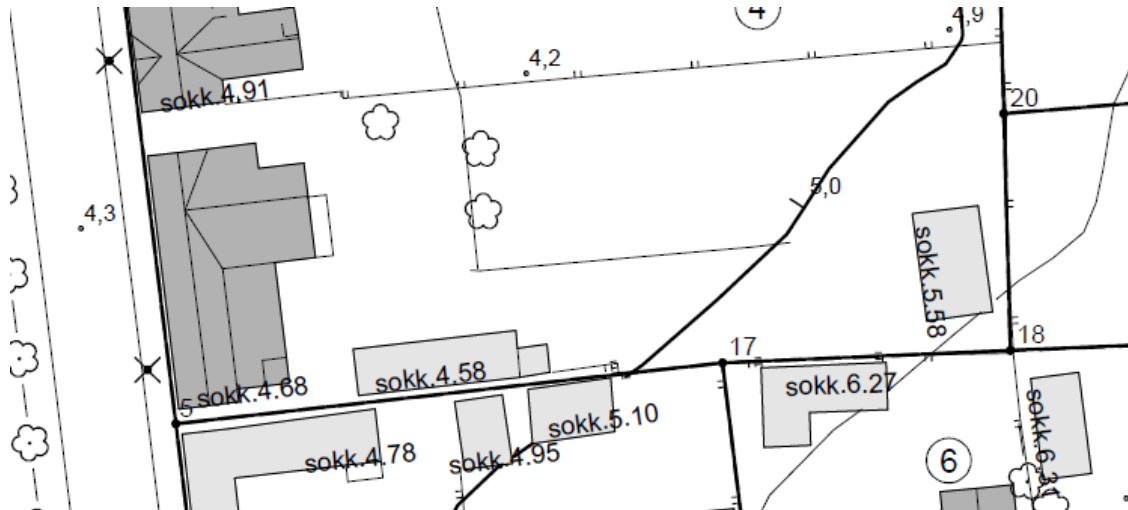
15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

16. Historiallinen (H) **ei**

17. Maisemallinen (M) **kyllä**

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. OTTEET LUPAPIIRUSTUKSISTA

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2 Rantakatu 16 c:n asuinrakennus on melko suuri ja julkisivu on rikkaasti jäsennöity. Rakennuksen ja naapuritalojen väliin jää vain kapeat kulkuyhteydet pihaille. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3 Rantakatu 16 c:n asuinrakennusta on laajennettu useaan otteeseen. 1989 pihan puolelle on rakennettu poikkipääty, jossa on eteinen, kodinhoitotilat ja makuuhuone sekä lapekattoinen laajennus, johon sijoittuu keittiö. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Talousrakennus sijaitsee pihapiirin eteläreunalla ja sen edustalla kasvaa saniaisia ja kulleroita. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 Autovajaksi vuonna 1912 rakennettu piharakennus sijaitsee pihapiirin perällä. Rakennuksessa on säilytetty ainakin 1920-luvulla Väinö Toivolan takseja. Toivola oli yksi Raahen ensimmäisiä taksiautoilijoita.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen
- Raahen tienoon historia III, 1991
- Muistatko? Tunnelmia Raahesta, 2010

Piirustukset

- Maistraatille jätetty lupapiirustus lokakuu 1910, Oulun lääninkanslia 11.2.1911 hyväksymä.

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

- Hanna-Leena Mattila (2005): Rantakatu 16 c - erään raahelaisen talon historiaa kaupungin perustamisesta nykypäivään
- Puu-Raahen 2012 (Wanha Raahen kuntoon -hanke)

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Olli Vaittinen, 23.6.2020

24. INVENTOIJAL, päiväys

Minttu Kervinen, (23.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	25. Kapteeni Lindbergin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-5
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kauppakatu 15
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus nro, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	ennen vuotta 1915, todennäköisesti 1800-luku (rakennus on merkitty vuoden 1915 karttaan nykyisen mallisena), 1900 (RHR)
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	saumapelti (punainen), kuistilla aaltopelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin, ikkunat vaikuttavat vanhan mallin mukaan uusituilta
Erityispiirteet	Satulakattoinen umpikuisti, uudehko pariovi, jonka yllä vanha ikkuna Nurkissa on reunapilasterit, joiden alaosa on nauhaharkotettu, yläosa piiloponttilaudoitusta. Pilastereilla ei ole kapiteeleja eikä seinän ja räystäään alapinnan välillä ole listaa. Pilasterien nauhaharkotuksen yllä on profiloimaton vaakalista ikkunoiden alareunan korkeudella
Muuta	

Rakennus nro, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	talous- ja asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennusaika / ajoitus	ennen vuotta 1915, todennäköisesti 1800-luku (rakennus on merkitty vuoden 1915 karttaan nykyisen mallisena), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	nurkkakivet (painuneet)
Runko	hirsi, rankorakenne
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	punamulta, itäpään rakennusosa vaalean keltainen, valkoinen ja punainen listoituis
Ikkunat	6-ruutuinen pystyikkuna yksinkertaisin kehyksin
Erityispiirteet	Rakennus koostuu useammasta, toisistaan kiinniolevasta osasta, jotka päärakennuksen suunnasta lukien ovat seuraavat: 1) asuintupa, hirsirakenne, vaalean keltainen vaakavuoraus, valkoinen listoituis, ikkuna ja savupiippu, sormipaneloitu ruskea ulko-ovi postiluukulla 2) vaakavuorattu liiteri, laudoitettu ruskea pariovi, jonka yllä 3-ruutuinen vaakaikkuna 3) vaakavuorattu makasiini tms. laudoitettu ruskea ovi, makasiinin ja liiterin välissä pitkänurkkainen hirsirakenne on koteloitu 4) asuintupa, hirsirakenne, vaakavuoraus, sisäänkäynti lapekattoisen umpikuistin kautta, savupiippu, 2 ikkunaa ja kuistin pienet 2-ruutuiset pystyikkunat, sormipaneloitu ruskea ulko-ovi 5) eläinsuoja tai sauna(?), hirsirakenne, vaakavuoraus, savupiippu, pieni 4-ruutuinen ikkuna 6) lantala ja huussi (?), rankorakenne, vaakavuoraus, kaksi laudoitettua ovea, joista leveämpi ruskea ja kapeampi huussin ovi punainen, laudoituksesta päätellen huussin oven yllä on joskus saattanut olla ikkuna.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kohteen ajoitus jäi epävarmaksi, rakennus- ja huoneistorekisteriin sekä asuinrakennuksen että talousrakennuksen valmistumisvuodeksi on merkitty vuosi 1900, mikä viittaa tarkemmin ajoittamattomaan vanhaan rakennukseen. Vuoden 1915 karttaan asuinrakennus on merkitty nykyisessä hahmossaan. Myös talousrakennus on merkitty vuoden 1915 karttaan nykyisillä mitoillaan – vain umpikuisti puuttuu kartasta. Talousrakennukseen ei ole merkitty asuintiloja kartassa, vaikka rakennuksen nykyisten piirteiden perusteella vaikuttaa siltä, että rakennuksen itäpäädyssä ja keskivaiheilla on ollut asuintiloja. Talousrakennuksen kuisti näkyy 1960-luvun ilmakuvassa.

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850-60-luvuilla kapteeni.

Päärakennuksen ikkunat vaikuttavat vanhan mallin mukaan uusituilta.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti sijaitsee Kauppakadun pohjoispäässä, jossa on säilynyt vanhoja asuinrakennuksia. Niiden julkisivut on detaloitu vanhalle Raahelle tyypilliseen tapaan ja hieman rikkaammin kuin Saaristokadun varren rakennusten. Liiketiloihin Kauppakadun varrella on vasta eteläisemmissä kortteleissa.

Tontti viettää loivasti länteen. Pihanurmikkoa rajaa talousrakennus, kasvillisuus ja aidat. 1930-luvulla alkupuolella otetussa viestikuvassa (Muistatko? Tunnelmia Raahesta, 2010, s. 8) tontteja rajasivat talousrakennukset ja aidat. Puustoa ja pensaita ei kuvassa oikeastaan näy. Kuvan perusteella on vaikea sanoa, kuinka laaja hyötytarha tontilla on ollut. 1960-luvun ilmakuvassa tontin länsipääty on selvästi kasvimaana. Nyt kasvillisuus on niin rehevää, ettei naapureita oikeastaan näy.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä ja talousrakennus sh-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia viimeistään 1900-luvun alkuun mennessä rakentuneita kohteita on maitakin tarkastelualueella, mutta pihapiiriltään yhtä hyvin kokonaisuutensa säilyttäneitä kohteita on selvästi vähemmän.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin alaosaan nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa sekä ikkunoiden palkistokehyksissä. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien kapteenien asuinrakentamista ja Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkuun vain porvarien asuttamassa kaupungissa. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt hyvin 1900-luvun alkua (ja luultavasti myös 1800-lukua) vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Ajallista kerroksellisuutta kohteeseen tuo lähinnä asuinrakennuksen vanhan mallin mukaan uusitut yksityiskohdat ja talousrakennuksen 1900-luvun kuistit. Kohde on kauniisti patinoitunut. Pihan alkuperäinen käyttö on vielä melko selvästi havaittavissa. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa merikapteenien asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus. (H) kapteenien asutushistoria ja maatalous kaupungissa, (M) katunäkymät, pihapiirin alkuperäisen luonteen hahmottuminen.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja se suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

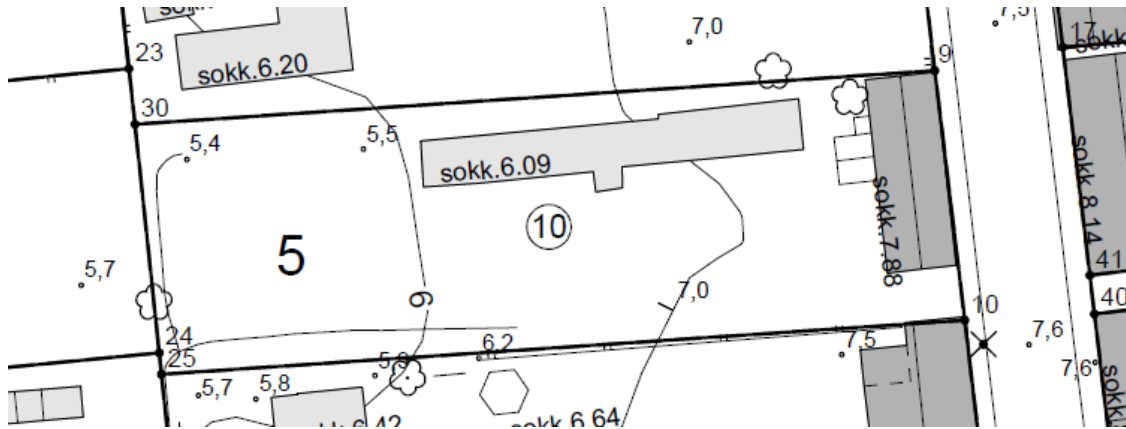
15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

16. Historiallinen (H) **kyllä**

17. Maisemallinen (M) **kyllä**

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2 Kohteen päärakennuksen kadun puoleinen julkisivu ja pääty. Rakennuksen kivijalka on yhden kivikerran korkuinen ja julkisivua jäsentää koristeelliset nurkkapilasterit. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3 Kohteen päärakennuksen pihapuoleinen julkisivu. Sisäänkäynti on umpikuistin kautta parioven kautta. Portaat ovat kuistin sisällä. Kellarin sisäänkäynti jää kuistin taakse piiloon. Kirkon torni näkyy pihalle talojen välistä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Kohteen talousrakennusrivistö koostuu useasta osasta. Kuvan oikeassa laidassa on keltaiseksi maalattu asuinmökki, sen vieressä on liiteri, makasiini, toinen asuintupa, kenties navettana toiminut rakennusosa ja reunimmaisena vasemmalla lantalalta ja huussilta vaikuttava rakennusosa. Ensimmäistä asuintupaa lukuun ottamatta muut rakennusosat on punamullattu. Ensimmäinen asuintupa on muuta rakennusmassaa hieman korkeampi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 Talousrakennuksen itäpäädyn asuintupa. Tuvassa on 6-ruutuinen pystyikkuna ja sormipaneloitu, ruskeaksi maalattu ovi, jossa on postiluukku. Räystääslinja on hieman ylempänä kuin rakennuksen muilla osilla. Rakennuksen nurkissa on hyvin yksinkertaiset pilasteri piiloponttilaudasta. Niillä ei ole jalustaa eikä varsinaista kapiteelia. Seinäpintaa jäsentää seinän yläreunassa oleva vaakalista, joka jatkuu pilasterin päällekin. Listan yläpuolelta sinä on vuorattu muutaman laudan levyisellä piiloponttilaudoituksella ja pilasteri kapenee listan yllä hieman kapeammaksi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6 Kuvan oikeassa laidassa näkyy liiteri ja vasemmassa reunassa makasiini. Liiterin ovi on leveä pariovi, makasiinin ovi on kapeampi. Kumpikin vaakalautoitettu ovi maalattu ruskeaksi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 7 Kuvan oikeassa reunassa näkyy rakennukseen sijoittuva toinen asuintupa ja sen lapekattoinen umpikuisti. Tuvassa on kaksi 6-ruutuista pystyikkunaa. Ovi on ruskeaksi maalattua sormipanelia. Vasemmassa reunassa on entiseltä eläinsuojalta vaikuttava rakennusosa, joka on saattanut olla navetta. Sinne johtaa matalahko ruskeaksi maalattu laudoitettu ovi. Oven vasemmalla puolella on pieni 4-ruutuinen ikkuna. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

Kuva 8 Kuvan vasemmassa reunassa on entiseltä lantalalta ja huussilta vaikuttava rakennusosa. Lantalan matalahko ovi on ruskeaksi maalattu lautaovi, huussin punamullattu lautaovi on puolestaan kapeampi ja korkeampi. Kuvan oikeassa reunassa näkyy entiseltä eläinsuojalta vaikuttava rakennusosa.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe
- Muistatko? Tunnelmia Raahesta (2006). Toim. Pirkko Utriainen ja Eija Turunen. Raahe-seura ry:n julkaisusarja nro 6.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

—

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

—

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

—

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (23.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	26. Seppämestari Neumanin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	-
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-5
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kauppakatu 11
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus nro, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1822 ja uudisosa 1984 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), vanhan osan hirsistä löytyy vuosiluku 1875, 1900 ja uudisosa 1972 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko, uudisosassa 1990-luvun kellari
Perusta	lohkokivet, betoni
Runko	hirsi, rankorakenne
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimat
Vuoraus	Katujulkisivulla vaakalaudoitus, pihan puolella pystypeiterima, ullakolla vaakalaudoitus, kuisti ja uudisosa vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalea kellanvihreä, valkoinen listoitus
Ikkunat	4-ruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin, T-ikkunat palkistokehyksin, kadun puolella haukkaikkunat, ikkunat ovat vanhoja, osaan on lasi uusittu
Erityispiirteet	Suurehko satulakattoinen umpikuisti, laudoitetun parioven yllä 3-ruutuinen vaakakaikkuna, oven vieressä ollut ikkuna poistettu ja aukko on vuorattu vaakalaudoituksella Kauppakadun puoleista pitkää julkisivua jäsentää nurkka- ja julkisivupilasterit. Pystypiiloponttilautaa olevilla pilastereilla on yksinkertaisesti profiloitu matala jalusta, kapiteeli muodostuu seinän yläosassa olevasta vaakalistasta, johon pilasterit päättyvät. Listan yllä seinä on muutaman laudan leveydeltä piiloponttilaudoitusta kuten myös päätykolmiot koko korkeudeltaan. Pihan puolella vaakalistan alapuoli on pystypeiterimavuorattu.

Aihe	Inventoitu tieto
	Uudisosa on kulmittain vanhaan asuinrakennukseen nähden ja sen pitkä julkisivu on Saaristokadun suuntainen. Rakennusosien välissä on pieni sisäänveto. Uudisosassa on kaksi autotallia ja varastotiloja.
Muuta	
Rakennus nro, aitta	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	nukkuma-aitta
Rakennusaika / ajoitus	1876 (hirteen kaiverrettu vuosiluku), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	nurkkakivet (osin vajonneet)
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	vuoraamaton
Ulkovärit	punamultaus
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	otsallinen aitta, hirsirakenteessa pitkät nurkat, valkoiseksi maalattu lautaovi
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kaupungin kaavoituksesta saadun tiedon mukaan kohteen asuinrakennus on vuodelta 1822. Rakennusta on ilmeisesti laajennettu vuonna 1875, omistaja on löytänyt tämän vuosiluvun kaiverrettuna hirteen. Rakennuksen seinärakenne koostuu hirsikehikosta. Hirsien ja ulkuvuorauksen välissä on pystyssä pyöreitä kuusen rankoja lisäeristeenä. Tämän eristykseen takia ikkunalasien pinnat ovat melko syvällä julkisivupinnasta.

Nykyisen omistajan mukaan talossa on asunut 1800-luvulla rovasti ja myöhemmin tontilla on ollut sepän paja. Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850-60 -luvuilla seppämestari. Tontti on tällöin ollut noin puolet nykyistä pienempi käsittäen katujen kulmauksen. Vuoden 1915 kartassa tontti on yhdistetty itäpuolisen tontin kanssa yhdeksi tontiksi. Kartassa asuinrakennus näkyy nykyisessä hahmossaan. Uudisosan paikalla on ollut toinen asuinrakennus ja niiden välissä rakennukset yhdistävä talousrakennus. Kartassa näkyy myös pihalla edelleen oleva aitta. Tontin länsiosassa on vain kaksi pienehköä talousrakennusta. Rakennukset hahmottuvat samanlaisina 1930-luvun alussa otetussa ilmakuva (Muistatko? Tunnelmia Raahesta, 2010, s. 8) sekä 1960-luvun ilmakuva.

Tontin ovat ostaneet 1960-70 -lukujen vaihteessa kaupungin arkkitehti ja rakennustarkastaja yhdessä tarkoituksenaan purkaa tontilla olevat rakennukset ja rakentaa niiden tilalle uudisrakennukset. Vuonna 1967 vahvistettu asemakaava mahdollisti tämän, koska ajan ihanteiden mukaan tavoitteena oli rakennuskannan uudistaminen ja vanhojen pienten puurakennusten korvaaminen nykyaikaiset mukavuudet käsittävillä matalahkoilla kerrostaloilla ja rivitaloilla. Suojelemaan pyrittiin erilaisin rajoituksin lähinnä vain tärkeimpiä toreja reunustavat vanhat rakennukset sekä osia Saaristokadun ympäristöstä kortteleissa 2 ja 6. Tontin länsiosassa olleet talousrakennukset purettiin ja niiden tilalle valmistui vuonna 1972 uusi asuinrakennus. Sen on suunnitellut Ahti Korhonen, joka oli laatimassa vuonna 1967 vahvistettua asemakaavaa yhdessä arkkitehtiveljesten Kråkströmiä kanssa.

Lisäksi tontilta on purettu ilmeisesti 1970- ja 80-lukujen vaihteessa Saaristokadun varteen sijoittunut asuinrakennus talousrakennuksineen. Niiden tilalle on rakennettu autotalleja ja varastotiloja käsittävä rakennusosa, joka massoitteeltaan vastaa pitkälti paikalla olleita rakennuksia.

Raahen vanhaa kaupunkia asemakaavoitettiin uudelleen 1970-80 -luvulla, jolloin suojelulliset seikat alkoivat korostua enemmän. Kaupunki ei ole myöntänyt purkulupaa Kauppakadun varren asuinrakennukselle ja se on säilynyt asumattomana katujen kulmauksessa.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti sijaitsee Kauppakadun ja Saaristokadun risteyksessä. Sekä Kauppakadun pohjoispäässä että Saaritokadun varrella on säilynyt vanhoja asuinrakennuksia. Kauppakadun varrella rakennusten julkisivut on detaljoitu vanhalle Raahelle tyypilliseen tapaan ja hieman rikkaammin kuin Saaristokadun varren rakennusten. Liiketiloja Kauppakadun varrella on vasta eteläisemmissä kortteleissa.

Tontti viettää loivasti länteen ja sen länsiosassa on keltatiilivuorattu 1970-luvun asuinrakennus autotalleineen Saaristokadun varrella. Vuokrauksensa ja massoitellunsa takia rakennus poikkeaa voimakkaasti lähiympäristön muuten melko yhtenäisestä kaupunkikuvasta.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Asuinrakennusta ei ole osoitettu suojelumerkinnällä voimassa olevassa asemakaavassa. Aitta on osoitettu sh-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1800-luvulla rakentuneita kohteita on muitakin tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalla kaupungilla tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalla kaupungilla tyypillinen puuempire etenkin julkisivua jäsentävissä nurkka- ja julkisivupilastereissa, ullakkokerroksen piiloponttivuorauksessa sekä ikkunoiden palkistokehyksissä. Kohteen melko syvällä julkisivussa jäävät ikkunat kertovat Raahessa tavanomaisesta tavasta lisälämmöneristää rakennukset pystyssä olevin pyörein puunrangoihin hirsikehikon ja julkisivuvuorauksen välissä. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja. Kohteen kanssa samalla tontilla oleva 1970-luvun alun asuinrakennus puolestaan ilmentää vuoden 1968 asemakaavan tavoitteita uudistaa kaupungin rakennuskanta.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien käsityöläisten asuinrakentamista.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen asuinrakennuksen Kauppakadun puoleinen rakennusosa ja aitta ovat säilyneet hyvin 1800-lukua vastaavassa asussaan. Saaristokadun puoleinen varastotiloja käsittävä siipi tuo ajallista kerroksellisuutta kohteeseen ja ilmentää asumisen jatkuvuutta. Kokonaisuudessaan kohteen autenttisuus on kärsinyt pihapiirin länsiosaan rakennetusta uudisrakennuksista, joka poikkeaa sekä rakennustavaltaan että ulkoasultaan perinteisestä rakentamisesta. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti sekä teollistumisen myötä tullutta murrosta kaavoituksessa ja rakennustavassa.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa Kauppakadun katunäkymää.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa hyvin toimeentulevien käsityöläisten asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus. (H) -, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Saaristokatu.

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

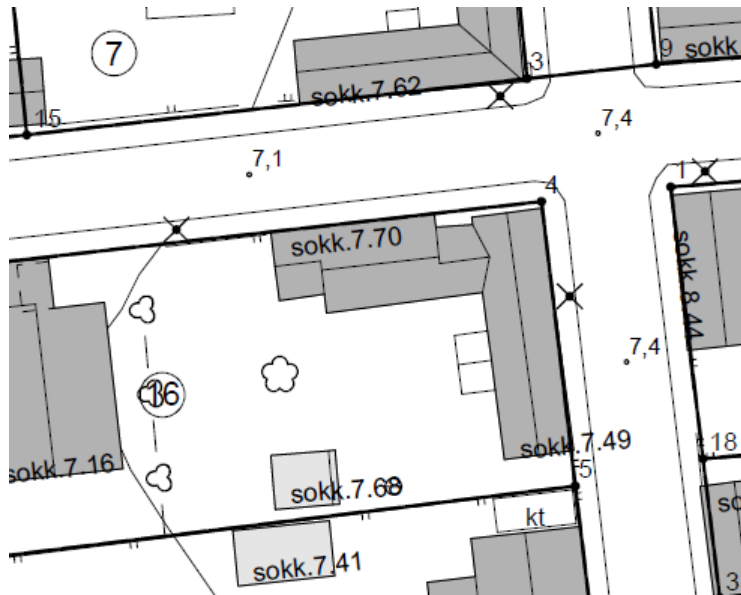
16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2 Kohteen päärakennuksen Kauppakadun puoleinen pitkä julkisivu. Julkisivua jäsentää nurkka- ja julkisivupilasterit ikkunoiden välissä. 4-ruutuisten pystyikkunoiden yllä on 2-ruutuiset matalat haukkaikkunat ullakkokerroksessa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3 Kohteen päärakennusta on jatkettu uudisosalla Saaristokadun varrella. Uudisosan massoittelu mukailee paikalla olleen vanhan rakennuksen massoittelua. Keskellä on hieman korkeampi rakennusosa, jonka länsipäädyssä on matalampi osa. Uudisosan ja vanhan asuinrakennuksen välillä on hieman sisään vedetty rakennusosa. Tonttia rajaa umpinainen lauta-aita. Rakennuksen takaa näkyy Raahen kirkon tornin huippu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Näkymä Kauppa- ja Saaristokadun risteyksestä länteen Pikkulahdelle. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy kohteessa oleva Saaristokadun suuntainen uudisosa ja uudisosan jatkeena oleva lauta-aita. Matala keltatiilinen 1970-luvun asuinrakennus sijaitsee samalla tontilla, mutta omassa pihapiirissään. Sen takana kadun varrella on vanhoja asuinrakennuksia samoin kuin kadun toisella puolella kohdetta vastapäätä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 Kohteen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Kuistin vierellä ja edustalla kasvaa viinimarjapensaita ja hanhikkejä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6 Pihapiirissä oleva otsallinen hirsiaitta. Pitkänurkkainen aitta on punamullattu.

Kuva 7 Aitan ulkoseinään on kaiverrettu nimikirjaimet J A S ja vuosiluku 1876. Vuosiluvun kaksi viimeistä numeroa erottuvat selvästi heikommin kuin ensimmäiset numerot.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori

- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahel
- Muistatko? Tunnelmia Raahesta (2006). Toim. Pirkko Utriainen ja Eija Turunen. Raahel-seura ry:n julkaisusarja nro 6.
- Elisa El Harouny, Olli-Pekka Riipinen, Kaija Santahoma ja Timo Tuomi (1998): Suomalaisia puukaupunkeja, Raahel. Ympäristöministeriö, Alueiden käytön osasto, Selvitys 5k 1998 (1995).

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET**KUVALIITTEET**

–

Valokuvat:**23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET**

Rauno Portaankorva, 24.6.2020.

24. INVENTOIJAJ, päiväys

Minttu Kervinen, (24.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	27 Kapteeni Svanljungin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-5-3
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-5
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Rantakatu 24
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1855 ja 2002 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 2002 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko (ei kellaria, on saattanut olla)
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	valkoinen, ruskea listoit
Ikkunat	4-ruutuisen pystyikkuna, koristeelliset kehykset ruusukkeilla, konsolien kannattama lippalauta, ikkunat ovat uudet, kehykset pääosin vanhat
Erityispiirteet	Kulmissa piiloponttilaudoitettut kulmapilasterit, joiden jalustan rajaa ikkunoiden alareunassa oleva vaakalista, pilastereilla ei ole kapiteeleja, mutta rakennuksen päädyissä kissanpenkit muodostavat kapiteelit Pihan puolella rakennuksen kulmassa uusi lapekattoinen kuisti Pihasiiven päädyssä on iso lasiveranta 2000-luvulta
Muuta	

Rakennus 2, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus, sauna
Nykyinen käyttö	varasto (ei ole käytetty saunana 1990-luvun jälkeen)
Alkuperäinen käyttö	sauna

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennusaika / ajoitus	1928 (kivijalassa valussa vuosiluku), sanomalehtiä eristeenä 1910-luvun taitteesta
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	nurkkakivet, saunassa betonivaluja useita kerroksia
Runko	hirsi ja osin rankorakenne, rakenteita uusittu vanhaa säilyttäen
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	päädyssä pystylauditus, vaakalauditus
Ulkovärit	maalaamaton
Ikkunat	vanha pari-ikkuna, toinen puolisko kahdella, toinen kolmella ruudulla, vanha lasi
Erityispiirteet	
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla kapteeni. Nykyisen omistajan mukaan rakennuksen omistaja on myöhemmin vaihtunut useaan otteeseen, ja 1800-luvulla tontilla on asunut porvari, tullin hoitaja, teurastaja, kauppias, kauppalaivan kapteeni, kapteeni.

Päärakennuksen pihasiipi on tehty vuonna 1903, jolloin erillinen leivintupa on yhdistetty kadun varren asuinrakennukseen. 1950-luvulla rakennuksessa on asunut useampia perheitä, ja pihamaa on tällöin ollut lähes kauttaaltaan perunamaana. Lehmien pidosta oli luovuttu jo aiemmin. Rakennusta on peruskorjattu 1968-1968, jolloin rakennukseen tehtiin mm. tasakattoinen kuisti pihan puolelle. Autotalli on rakennettu vuonna 1981, mutta sille on haettu rakennuslupa vasta vuonna 1986. Päärakennukseen on tehty peruskorjaus vuonna 2002, jolloin pihasiiven päätyyn on rakennettu myös lasikuisti.

Aiempi inventointi

Merja ja Erkki Tynin kokoamat tiedot tontin asukkaista (2005), Erkki Tynin kirjoitus ”Kolmen kapteenin talo” talon historiasta.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Rantakadun varrella. Korttelin kulmatonteilla rakennuskanta on uudistunut 2000-luvun taitteessa. Uudisrakennukset ovat vanhan rakennuskannan mittakaavaan sovitettuja pientaloja. Kohteen eteläpuolisella tontilla on säilynyt 1800-luvun asuintalo. Rakennusten välissä on aita sekä portti koristeellisine portinpylväineen.

Rantakadun länsipuolella on rantapuisto ja Pikkulahti. Rantapuisto on avoin, nurmipintainen puisto. Pikkulahden rannalla on venelaitureita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1800-luvun rakennuksia on muitakin tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille puurakennuksia. Raahen vanhalle kaupungille tyypillisen puuempiren vaikutus näkyy asuintalon julkisivujen jäsentelyssä ikkunoiden alapuolisella vaakalistalla, nurkkapilastereissa ja ikkunoiden palkistokehyksissä. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien kapteenien, porvarien ja kauppiaiden asuinrakentamista.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen asuinrakennuksen kadun puoleinen julkisivu on säilynyt hyvin 1800-lukua vastaavassa asussaan. Ajallisesti kerroksellista pihajulkisivua määrittää 1900-luvulla tehdyt laajennukset sekä 2000-luvun lasikuisti. Rakennustyylili jatkuu laajennuksissa, joten ajallisista kerroksista erottuu lähinnä 2000-luvun kuisti. Kohde on kunnostettu kauttaaltaan 2000-luvulla, joten kohde ei ole juurikaan patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa merikapteenien asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä kapteenien, porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Rantakatu.

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

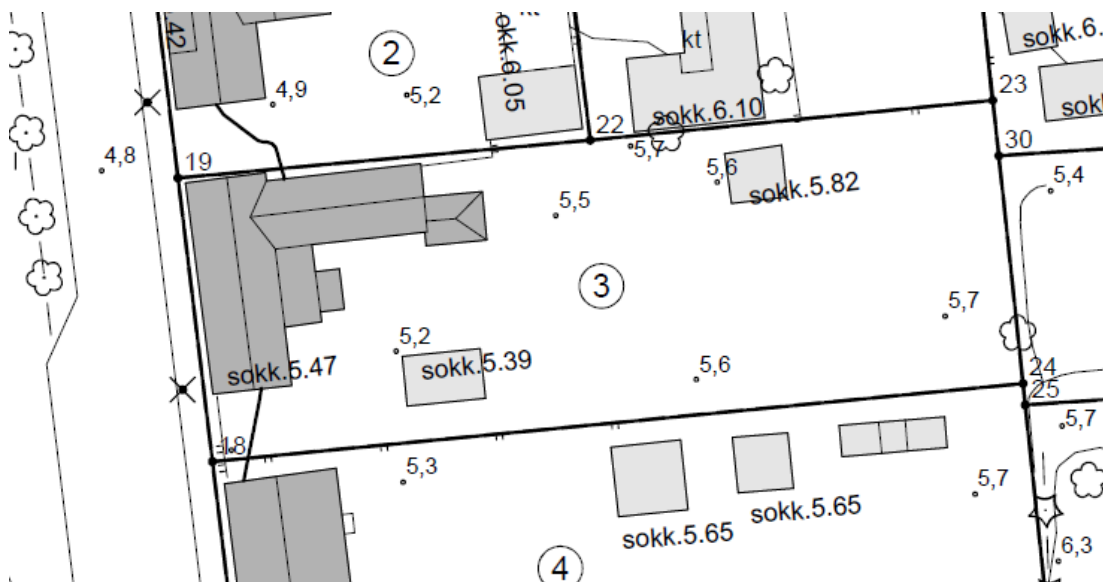
16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen asuinrakennus Rantakadun varrella sekä eteläpuolinen naapuritalo. Rakennusten välissä on aita ja kohteen portti. Portin pylväiden päissä on pyöreät koristeet. Portin vieressä on kapeampi jalankulkijalle sopiva portti. Kohteen asuinrakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus". Viereinen rakennus on hieman kookkaampi yksikerroksinen, harjakattoinen rakennus, joka on vaakavuorattu ja vaalean punaiseksi maalattu. Ikkunoiden kehykset ovat yksinkertaiset.

Kuva 3. Kohteen asuinrakennuksen kadunpuoleinen julkisivu. Kadulle päin on kuusi ikkunaa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kohteen asuinrakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Pihan puolella rakennuksen kulmassa uusi lapekattoinen kuisti, jonka edustalla on avokuisti, jolle johtaa leveät puuportaat. Pihasiiven päädyssä on iso lasikuisti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Rakennuksen neliruutuiset ikkunat on uusittu vanhan mallin mukaan. Koristeellisissa palkistokehyksissä on konsolien kannattama lippalauta, koristeruusukkeet ja geometrisiä koristekaiverruksia.

Kuva 6. Pihalla oleva sauna 1920-luvulta. Saunaa on kunnostettu vanhaa rakennustekniikkaa kunnioittaen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

– Omistajan näyttämät pohjapiirustukset eri vuosilta

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

– Merja ja Erkki Tynin kokoamat tiedot tontin asukkaista (2005)

– Erkki Tynin päiväämätön kirjoitus ”Kolmen kapteenin talo” talon historiasta

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Merja Tyni

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 24.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	28. Kauppiaan leski Friemanin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-5-7
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-5
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Cortenkatu 6
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1922 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), omistajan mukaan 1918 tai 1920, saattaa olla myös vanhempi, 1922 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerroskuku	1 + vintti + holvikellari
Perusta	lokokivet
Runko	hirttä, porstua ja länsipääty lautta
Kattomuoto	harjakatto
Kate	saumapelti (punainen)
Vuoraus	vaakavuorattu
Ulkovärit	vaalean keltainen
Ikkunat	vanhat 6-ruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin, haukkaikkunat, kuistilla oven yllä 9-ruutinen ikkuna
Erityispiirteet	Nurkissa pilasterit, joiden alaosa nauhaharkotettu, ei jalustaa, ylhäällä pienet kapiteelit Pihalla iso umpikuisti, jossa 2 sisäänkäyntiovea, ovet uusittu
Muuta	

Rakennus 2, aitta

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus, aitta
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	jyväaitta, vaateaitta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku (rakennuksen ulkoasun perusteella), 1922 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-

Aihe	Inventoitu tieto
Kerrosluku	2
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa kolmiorimoilla (musta)
Vuoraus	yläosa laudoitettu, samoin kadunpuoli, muuten vuoraamaton
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	
Muuta	

Rakennus 3, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	sauna
Alkuperäinen käyttö	pesutupa/sauna
Rakennusaika / ajoitus	1900-luvun alku? (rakennuksen ulkoasun perusteella), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harjakatto
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	pystypeiterimalaudoitus päädyssä, sivuilla hirret
Ulkovärit	punamulta
Ikkunat	2-ruutiset pienet pystyikkunat
Erityispiirteet	
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Asuinrakennuksen itäpääty saattaa olla länsipäätyä vanhempi. 1920-luvulla rakennuksessa on asunut konsuli Tage Unnbom, jonka opettajapuolison (os. Lahdenperä) veli on rakentanut talon. Asuinrakennus saattaa olla myös arvioitua vanhempi, ainakin vuoden 1915 tonttikartassa nykyisen rakennuksen paikalla on rakennus, jossa mm. kellarin sisäänkäynti on nykyistä vastaavalla paikalla. Kartan perusteella on ajateltavissa, että rakennus on pääosin arvioitua ainakin jonkin verran vanhempi ja että länsipäädyn laajennus olisi tehty vuosina 1918-1920.

Tontilta on purettu tontin luoteiskulmassa ollut talousrakennus.

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla kauppiaan leski.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Corténkadun ja Kauppakadun kulmassa. Kadun kulmauksesta näkyy hyvin Raahen kirkolle. Viereisissä kortteleissa Kauppakadun varrella on entisiä liiketiloja. Pohjoispuoliselta tontilta on purettu vanha asuinrakennus kadunvarresta ja tontin takaosassa on uusi asuinrakennus, jonka sijoittelu rikkoo muuten yhtenäistä katunäkymää.

Kohteen asuinrakennus ja aitta rajaavat Corténkatua. Kauppakadun varrella ei ole rakennuksia. Tonttia rajaa aita sekä Corténkadun että kauppakadun varrella. Portti on asuinrakennuksen vieressä. Portinpylväiden päitä suojaa harjakattomainen laudoitus. Portti on rimoista tehty.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä ja aitta kadun varrella sh-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia viimeistään 1900-luvun alkuun mennessä rakentuneita kohteita on muitakin tarkastelualueella, mutta pihapiiriltään yhtä hyvin kokonaisuutensa säilyttäneitä kohteita on selvästi vähemmän.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin alaosaan nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa sekä ikkunoiden palkistokehyksissä. Lisäksi pihajulkisivua jäsentää ikkunoiden alareunassa oleva vaakalista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen asuinrakennus sekä katulinjassa kiinni oleva aitta ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien virkamiesten ja kauppiaiden asuinrakentamista.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Koska asuinrakennuksen ajoitus jäi epäselväksi, kohteen autenttisuutta ja kerrostuneisuutta on vaikea arvioida. Kohde on kuitenkin kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa virkamiesten asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä virkamiesten ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät, pihapiirin alkuperäisen luonteen hahmottuminen.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Cortenkatu.

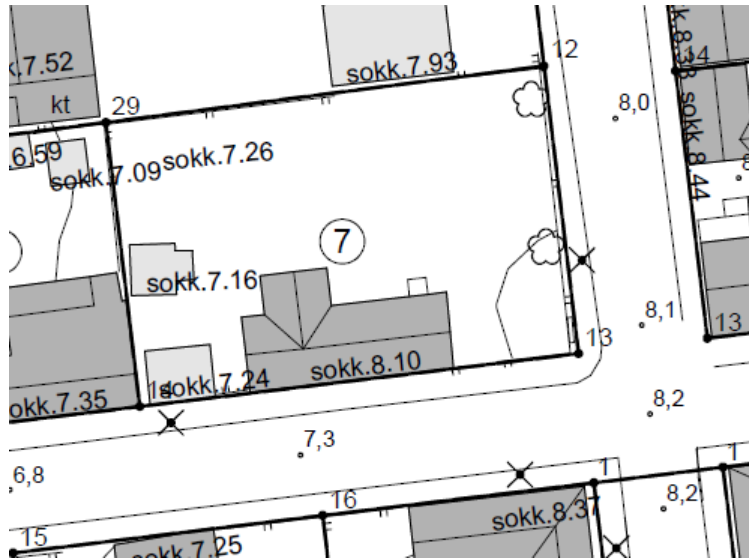
15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen asuinrakennus ja aitta rajaavat Corténkadun katunäkymää. Tonttia rajaavassa aidassa on portti asuinrakennuksen itäpuolella. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen asuinrakennuksessa on pihan puolella iso umpikuisti, josta on sisäänkäynti rakennukseen sekä kulku ullakkokerrokseen. Kellariin on myös sisäänkäynti pihalta. Pihajulkisivussa ei ole haukkaikkunoita. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kuvassa keskellä näkyy kohteen aitta ja sauna pihalta kuvattuna. Aitan pihan puoleinen julkisivu on vuoraamaton. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

—

Asiakirjat

— Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

—

Aiempi inventointi

—

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

—

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

— Leena Pohjamo, 25.6.2020

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	29 Kirjuri Vestmanin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-6-14
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-6
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kauppakatu 10
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus nro, nimi

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1808 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), omistaja arveli rakennuksen olevan 1830-luvulta, 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lokokivi, kuistilla betoniataa
Runko	hirsi
Kattomuoto	atula
Kate	saumapelti
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoit
Ikkunat	6-ruutuiset vanhat pienet pystyikkunat palkistokehyksin, ikkunoissa säilynyt myös vanhoja laseja
Erityispiirteet	Satulakattoinen umpikuisti, uudehko sininen ovi, jonka vierellä kapeat 3-ruutuiset pystyikkunat ja yllä 3-ruutuinen vaakakikuna, oviaukkoa kehystää palkistokehys Nurkissa on harkotetut reunapilasterit, joiden kapiteelien profiili vastaa kattolistan profiilia, Ikkunoiden alla vaakalista
Muuta	

Rakennus nro, nimi

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	talousrakennus; pakaritupa, asuinmökki, liiteri, makasiini, syytinkirakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennusaika / ajoitus	vanhimmat osat 1800-luku (omistajalta saatu tieto), uusimmat 1970-luku (omistajalta saatu tieto)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	nurkkakivet (painuneet), luonnonkivet, betoni
Runko	hirsi- ja rankorakenne
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	osin pystypeiterima, osin vuoraamaton, osin vaakalaudoitus, katujulkisivu vaakalaudoitettu
Ulkovärit	pihan puolella punamulta, kadun puolella keltainen, valkoinen listoitus ja keltaiset ovet
Ikkunat	4-ruutuiset pystyikkunat, yksinkertaiset koristeettomat kehykset
Erityispiirteet	Rakennus koostuu useammasta, toisissaan ja päärakennuksessa kiinniolevasta osasta, jotka päärakennuksesta alkaen ovat seuraavat: 1) 1970-luvun uudisosa, joka on korvannut paikalla olleen pakarituvan, rankorakenne, osin hirttä, pystypeiterimavuoraus 2) seminaarilaisille vuokralla ollut asuinmökki, vuoraamaton hirsirakenne, pitkät nurkat, avokuisti, luultavasti 1800-luvulta 3) liiteri, rankorakenne, pystypeiterimavuoraus, rakennettu ennen 1920-lukua 4) makasiini, vuoraamaton hirsirakenne, pitkät koteloidut nurkat, luultavasti 1800-luvulta 5) varasto, perämökin entinen eteinen, vuoraamaton hirsirakenne 6) perämökki, entinen syytinkirakennus, jossa ollut myös vuokralaisia, hirsirakenne, pitkät nurkat osin koteloidut, vaakavuoraus, kokonaisuuden vanhin osa 1800-luvulta Rakennuksen kadun puoleinen julkisivu on yhtenäisesti verhoiltu vaakalaudoituksella, joka muodostaa pitkän aitamaisen näkymän kadulle, erillisten rakennusosien perustusten eläessä katujulkisivu on alkanut aaltoilla
Muuta	
Rakennus nro, nimi	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	tyhjillään
Alkuperäinen käyttö	sauna
Rakennusaika / ajoitus	1863 (hirsistä löytynyt vuosiluku)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	nurkkakivet (painuneet)
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	käsin saumattu peltikate

Aihe	Inventoitu tieto
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	neliö, aukko peitetty levyllä
Erityispiirteet	
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kaupungin kaavoituksesta saadun tiedon mukaan kohteen päärakennus olisi vuodelta 1808 eli Raahen paloa edeltäneeltä ajalta. Kohteen omistaja arveli rakennuksen olevan 1830-luvulta. Ensimmäiset kauppakirjat ovat 1860-luvulta.

Päärakennuksessa on ollut umpikuisti ainakin 1900-luvun alusta asti. Se näkyy vuoden 1915 kartassa. Asuinrakennusta on kunnostettu 1920-luvulla, kun se on siirtynyt nykyisen omistajan isovanhemmille. 1940-50 -luvulla otetussa valokuvassa rakennuksen vuoraus ja ikkuna-aukotus vastaa nykyistä kuistia lukuun ottamatta. Rakennuksen vesikatteena on kuvassa kattotiilet. Kuistia on uudistettu 1970-luvulla, jolloin kuistin perustukset on uusittu ja sisäportaat korvattu ulkoportilla. Samalla ovea on nostettu ylemmäs ja oven yläpuolella ollut 9-ruutuinen ikkuna on korvattu 3-ruutuisella vaakaikkunalla. Vanha ulko-ovi on uusittu myös 1970-luvulla.

Rakennuksen alla on holvikellari, jonne on sisäänkäynti vain ulkokautta. Kellarin ulkomuuraus on uusittu vuonna 2019. Muurauksessa on käytetty tontilla olleen pakarituvan piipun tiiliä.

Päärakennuksen sivulla on talousrakennusten rivistö Saaristokadun varrella. Talousrakennusrivistö koostuu useammasta rakennusosasta. Vuoden 1915 kartan mukaan rivistö on ollut yhtenäinen ja sen kummassakin päässä on ollut asuinrakennuksia. Päärakennuksessa kiinni ollut pakaritupa on korvattu uudisosalla 1970-luvulla, muut osat on rakennettu ennen 1920-lukua vanhimman osan ollessa rakennusrivistön itäpäässä oleva syytinkirakennus 1800-luvulta. Se on luultavasti samoilta ajoilta kuin päärakennuskin.

Tontin perältä on purettu viimeistään 1970-luvulla navetta ja huussi. Niiden kanssa samassa rakennusrivistössä sijainnut entinen sauna on edelleen jäljellä.

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla merimiehen leski, merimies, kirjuri ja merimies. Nykyisen omistajan mukaan päärakennuksessa on asunut pääasiassa merimiehen leskiä 1800-luvulla. Talousrakennusrivistössä on ollut yhdessä tuvassa seminaarilaisia vuokralla ja päädyssä olevassa syytinkirakennuksessa myös vuokralaisia.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti sijaitsee Kauppakadun ja Saaristokadun risteyksessä. Saaristokadun varrella on säilynyt runsaasti hieman kohteen päärakennusta vaatimattomampia merimiesten ja käsityöläisten asuinrakennuksia. Myös Kauppakadun pohjoispäässä on myös säilynyt vanhoja asuinrakennuksia. Niiden julkisivut on detaloitu vanhalle Raahelle tyypilliseen tapaan ja hieman rikkaammin kuin Saaristokadun varren rakennusten.

Talousrakennusten rivistö rajaa tonttia Saaristokadun puolelta. Päärakennus sijoittuu Kauppakadun varrelle. Pihaa rajaa myös aita Kauppakadun puolelta. Aidassa on pihatien kohdalla aukko, mutta portti puuttuu.

Pihalta näkyy Raahen kirkon tornin huippu.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä ja erillinen talousrakennus sh-merkinnällä, kaavasta ei käy ilmi kumpi merkintä koskee päärakennuksessa kiinni olevaa talousrakennusten rivistöä (Akm 109, 16.9.1988)

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1800-luvun alkupuoliskolla rakentuneita kohteita on jonkin verran tarkastelualueella, mutta pihapiiriltään yhtä hyvin kokonaisuutensa säilyttäneitä kohteita on selvästi vähemmän.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin harkotetuissa kulmapilastereissa, ikkunoiden alareunan vaakalistassa sekä ikkunoiden palkistokehyksissä. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen asuinrakennus sekä katulinjassa kiinni oleva piharakennusrivistö ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin merimiesten asuinrakentamista 1800-luvulla sekä sivuelinkeinona harjoitettua asuinhuoneiden vuokraamista seminaarilaisille.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1800-lukua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Ajallista kerroksellisuutta kohteeseen tuo sisäänkäynti kuistin uusiminen sekä talousrakennussiiven uusitut rakennusosat. Asumisen jatkuvuus ilmenee talousrakennussiivessä tehdyissä käyttötarkoituksen muutoksissa. Kohteen autenttisuutta heikentää navetan purkamisen tontilta. Kohde on kauniisti patinoitunut. Pihapiirin alkuperäinen luonne on vielä hahmotettavissa. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa 1800-luvun alusta aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymiä sekä Kauppakadulla että Saaristokadulla. Talousrakennusten pitkä rivistö korostuu Saaristokadun katunäkymässä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vauraampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R)puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) merimiesten asutushistoria, (M) katunäkymät, pihapiirin alkuperäisen luonteen hahmottuminen.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Saaristokatu.

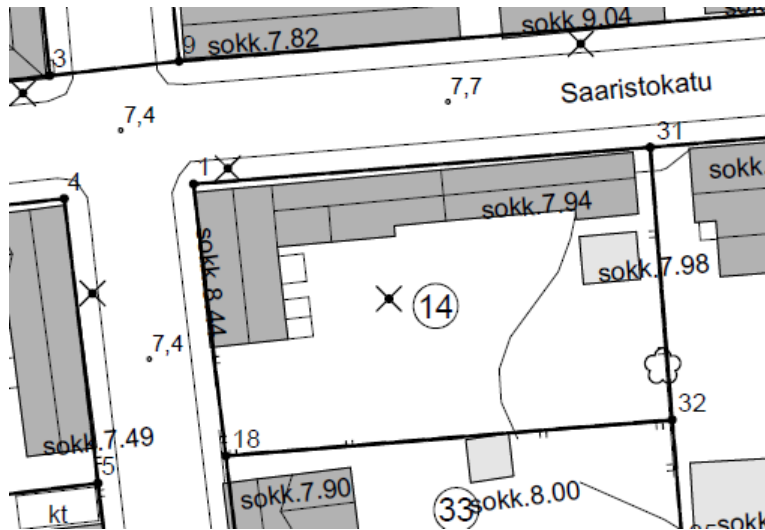
15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

16. Historiallinen (H) **kyllä**

17. Maisemallinen (M) **kyllä**

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2 Kohteen päärakennus ja lauta-aita Kauppakadun puolella. Aidassa on pilarien rajaama aukko nurmeltuneelle pihatielle, mutta ei porttia. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3 Kohteen päärakennuksen pääty Saaristokadun puolella. Rakennuksella on melko korkea kivijalka lohkokivistä ja julkisivua jäsentää koristeelliset nurkkapilasterit ja vaakalista ikkunoiden alla. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Kohteen talousrakennukset on vuorattu yhtenäisesti vaakalaudoituksella Saaristokadun puolella. Talousrakennusten ollessa matalia vaikutelma on aitamainen. Useasta eri rakennusosasta koostuvan rakennusrivistön perustukset ovat eläneet ja saaneet seinän aaltoilemaan. Taustalla näkyy Raahen kirkon torni. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 Kohteen päärakennuksen pihan puoleisella julkisivulla on sisäänkäynti umpikuistin kautta. Kuistin vieressä on kellarin matala sisäänkäynti. Talousrakennusten rivistö on kiinni päärakennuksessa. Kuvan oikeassa reunassa näkyy entisen pakarin paikalle 1970-luvulla tehty uudisosa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6 Kohteen päärakennus, pakaritupa ja asuinmökki 1940-50 -luvulla otetussa valokuvassa. Kuvassa päärakennus vastaa hahmoltaan, vuoraukseltaan ja ikkuna-aukotukseltaan nykyistä, mutta siinä on vesikatteena tiilet saumapellin sijasta. Kulmittain asuinrakennukseen nähden on pakaritupa, jonka paikalle on 1970-luvulla rakennettu uudisosa. Kuvan oikeassa reunassa pakarituvan vieressä näkyy asuinmökkiä ja sen ikkuna. Ikkuna on edelleen paikallaan. Kuvan etualalla näkyy pihalla olleen keittiötarhan hyötykasveja. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus". Kuvalähde: Airi Ruohosen omistuksessa oleva valokuva 1940-50 -luvulta.

Kuva 7 Talousrakennusrivistössä on päärakennuksen vieressä 1970-luvulla entisen pakarituovan tilalle tehty uudisosa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 8 Uudisosan vieressä on hirsirakenteinen asuinmökki, jota on vuokrattu seminaarilaisille. Asuinmökin ikkunana on pieni 4-ruutuinen pystyikkuna, joka näkyy myös 1940-50 -luvulla otetussa valokuvassa. Asuinmökin sisäänkäynnin edustalla on avokuisti, joka on tehty 1970-luvun korjausten yhteydessä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 9 Asuinmökin vieressä on rankorakenteinen liiteri. Liiterin ovi on matala, keltaiseksi maalattu lautaovi. Sen yllä on pieni 4-ruutuinen ikkuna. Liiterin räystääslinja on hieman korkeammalla kuin asuinmökin. Kuvan oikeassa reunassa näkyy hirsirakenteista makasiinia. Makasiinin ovi on samanlainen kuin liiterin ovi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 10 Makasiinin vieressä on hirsirakenteinen varasto, joka alkujaan on ollut perämökin eteinen. Oviaukko on matala ja ovena on keltaiseksi maalattu lautaovi. Oven vieressä on neliruutuinen pystyikkuna. Kuvan oikeassa reunassa näkyy varsinaista perämökkiä. Se on runkosyvyydeltään hieman syvempi ja räystääslinja on hieman korkeammalla kuin eteisosan. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 11 Kuvan vasemmassa reunassa näkyy perämökin eteistä ja ovi, keskellä kuvaa on perämökki. Perämökissä on 4-ruutuinen pystyikkuna. Kuvan oikeassa reunassa näkyy erillinen saunarakennus. Sen ja perämökin väliin jää vain kapea aukko. Aukosta näkyy viereisen tontin uudisrakennusta.

Kuva 12 Tontin perällä on entinen sauna. Alkujaan rakennus on ollut pidempi ja siihen sijoittunut navetta ja huussi. Rakennus on tyhjiällä tällä hetkellä, eikä sitä käytetä saunana. Ikkuna-aukko on peitetty levyllä, mutta se on kooltaan vastaava kuin 1930-luvun valokuvan ikkuna. Saunamökin vesikate on käsin saumattua peltiä, joka erottuu myös 1930-luvun valokuvasta.

Kuva 13 Kohteen talousrakennusrivistö sekä tontin perällä ollut rakennus 1930-luvun alussa. Talousrakennusrivistössä näkyy vasemmalta alkaen liiteri, makasiini, perämökin eteinen ikkunoineen ja perämökki. Perämökin eteisen sivulla, nykyisen oven kohdalla, on pieni ulkoneva umpikuisti. Mökin ikkuna ei hahmotu kuvasta. Kuvassa mökissä on savupiippu, joka on myöhemmin purettu pois. Kuvassa näkyy myös osittain tontin perällä ollut talousrakennus, johon sijoittui sauna, navetta ja huussi. Navetta ja huussi on purettu viimeistään 1970-luvulla. Sauna on edelleen jäljellä. Kuvalähde: Airi Ruohosen omistuksessa oleva valokuva 1930-luvun alusta.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

– Airi Ruohonen, Ahti Saukko-oja, 23.6.2020

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (23.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	30 Kapteeni Hannilan talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen, liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-6-19
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-6
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kauppakatu 20
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus (katujen kulmassa)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus, liikerakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1864 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), nykyisen omistajan entiseltä asukkaalta saaman tiedon mukaan 1840-luku, 1864 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerroskoko	1 + vintti + kellari
Perusta	kiviharkot kadun puolella (raahelaisen kiviseppän tekemät), pihan puolella betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (vanha), tarkoitus maalata
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean harmaa, valkoinen listoitus (rakennus aiotaan maalata)
Ikkunat	6-ruutuiset vanhat pystyikkunat palkistokehyksin, haukkaikkunat, kellarissa 3-ruutuiset vaakakkunat ja 1-ruutuiset isot vaakakkunat
Erityispiirteet	Nurkkapilasterit, joiden ala- ja yläosa nauhaharkotettu, keskiosa piiloponttilautaa, pienet kapiteelit ja jalustat eri osien välissä Kadunkulmassa kellarikerros muutettu liiketilaksi, johon avattu isot ikkunat ja sisäänkäynti kadulta Pihan puolella on lapekattoinen umpikuisti, jonka päädyssä sisäänkäynti
Muuta	

Rakennus 2, asuinrakennus (Kauppakadun varrella)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennusaika / ajoitus	Samalta ajalta kuin päätalo, 1840-1860 -luvulta (omistajan mukaan), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko
Perusta	porakivi, pihan puolella luonnonkivi, uuden kuistin alla betoni,
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaaleanpunainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin
Erityispiirteet	Pihan puolella umpikuisti
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Tontilla on asunut merimiehiä ja kapteeneita 1850-60 -luvuilla nykyisen omistajan kokoaman aineiston perusteella.

Isomman asuinrakennuksen keittiötä on remontoitu 1920-luvulla, jolloin myös ikkunoiden paikkoja on siirretty. Rakennuksen kivijalkaa on nostettu 1950-luvulla, jolloin kivijalkaan on tehty liiketiloja. Pihalla on aiemmin ollut mutterikuisti ja nykyinen lapekattainen kuisti on luultavasti 1950-luvulta. Rakennuksessa on toiminut ainakin Niemen autokoulu ja Konttorikone, kellaritiloissa on myös kylmähuone.

Pienempää asuinrakennusta on laajennettu jossain kohtaa kohti isompaa asuinrakennusta. Mökissä on ollut seminaarilaisia vuokralla. Rakennuksessa on ollut myös toinen ovi pihan puolelle, mutta se on laitettu aikaa sitten umpeen. Rakennusta on kunnostettu 1990-luvun lopulla, jolloin toinen savupiippu on purettu ja kuisti korvattu uudella kuistilla, jonne sijoittuu wc-tilat ja keittiö.

Pihapiiriin on 2000-luvulla rakennettu autotalli.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Corténkadun ja Kauppakadun kulmassa. Kadun kulmauksesta näkyy hyvin Raahen kirkolle. Viereisissä kortteleissa Kauppakadun varrella on entisiä liiketiloja, mutta kohteen eteläpuolisen korttelin rakennuskanta on uudistunut risteyksessä. Kohde on Kauppakadun varrella pohjoisin rakennus, josta edelleen hahmottuu rakennuksen käyttö liiketilana.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen kumpikin asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä. Lisäksi isomman asuinrakennuksen itäpääty on osoitettu sh-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Isomman asuintalon julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin ala- ja yläosastaan nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa, ullakkokerroksen haukkaikkunoiden alareunan vaakalistassa sekä ikkunoiden palkistokehyksissä. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä

pihaportit ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin merimiesten ja kapteenien asuinrakentamista 1800-luvulla. Kohde ilmentää myös kaupankäyntiä 1900-luvulla Kauppakadun varrella.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia kaupankäynnissä 1900-luvulla, kun kaupankäynti siirtyi ensin toreilta kauppapuoteihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen kaupan voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt osittain hyvin 1800-lukua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Kohteen autenttisuutta heikentää kuitenkin pihapiirin koilliskulman 2000-luvun autotalli. Isomman asuinrakennuksen kellarikerroksessa korostuu 1900-luvun käyttötarkoitus ja ajallinen kerros, jolloin rakennuksen kellaritilaa on korotettu liiketiloiksi. Ajallista kerroksellisuutta kohteeseen tuo myös sisäänkäyntikuisti. Kohde on kauniisti patinoitunut. Kohteessa on säilynyt kaksi pihalle johtavaa porttia. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymiä Kauppakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin vauraampaa merimiesten ja kapteenien asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

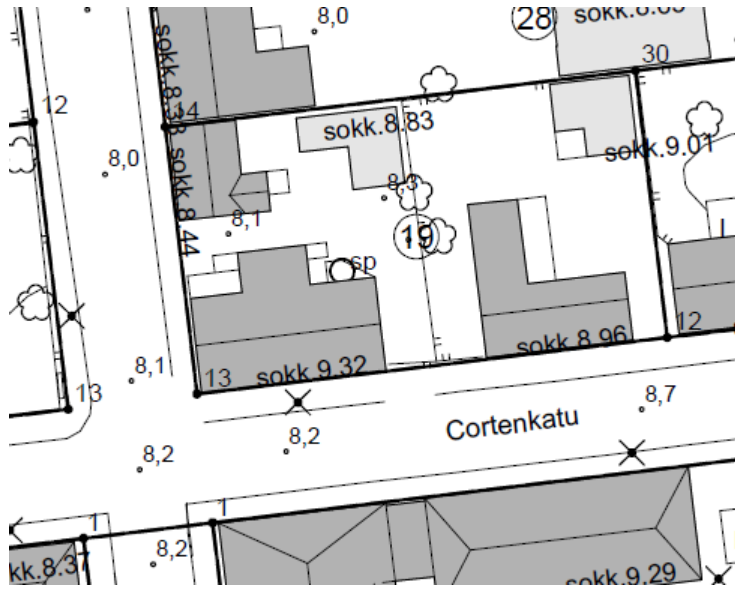
(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) merimiesten ja kapteenien asutushistoria, kaupan historia, (M) katunäkymät, rakennusten lisäksi portit.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Cortenkatu.

15. Rakennushistoriallinen (R)	kyllä
16. Historiallinen (H)	kyllä
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen isomman asuinrakennuksen Corténkadun puoleinen pitkä julkisivu. Kivijalassa on kaksi isompaa ikkunaa liiketiloihin ja kaksi pienempää ikkunaa alkuperäiseen kellariin. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen isomman asuinrakennuksen päätyjulkisivu Kauppakadulla. Kellarissa on isot ikkunat entisiin liiketiloihin ja kadulta johtaa ovi kellarin vieviin portaisiin. Isomman ja pienemmän asuintalon välissä on aita ja koristeellinen portti. Portin pylväiden päässä on pyöreät koristeet ja portin ylälaudassa on kasviaiheiset koristemaalaukset. Talojen välistä näkyy kirkon torni. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kohteen pienempi asuinrakennus on Kauppakadun varrella. Aivan siinä kiinni on uudempi, puolitoistakerroksinen asuinrakennus. Isomman ja pienemmän asuintalon välissä on aita ja koristeellinen portti. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Pienemmän asuinrakennuksen pihan puoleisella julkisivulla on umpikuisti 1990-luvun lopulta. Ulko-ovi on uusi, mutta ikkunat ovat vanhoja kierrätysikkunoita. Rakennus sijoittuu aivan kiinni pohjoispuoliseen naapuritaloon, jonka päätyseinä on tiilivuorattu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Maria Murtomäki, 26.6.2020

24. INVENTOIJAT, päiväys

Minttu Kervinen, 26.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	31 Kauppias Branderin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-6-23
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-6
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kirkkokatu 11
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus (eteläisempi)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1813 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lokokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	aumakatto
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	kerma, valkoinen listoit
Ikkunat	6-ruutuiset uudet pystyikkunat yksinkertaisin kehyksin, puolipyöreät haukkaikkunat
Erityispiirteet	Kulmissa on pilasterit, joissa on jalusta, alaosa piiloponttilautaa, keskiosa piiloponttilautaa ja kapiteelit Aumakattoisen vinkkelirakennuksen kulmauksessa on pihan puoleisen siiven levyinen lapekattoinen laajennusosa, jonne johtaa kaksi umpinaista lapekattoista sisäänkäyntikuistia pohjois- ja länsiseinältä
Muuta	

Rakennus 2, asuinrakennus (pohjoisempi)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1830 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 (RHR)

Aihe	Inventoitu tieto
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko (ei kellarin sisäänkäyntiä näkyvillä)
Perusta	lohkokivi, siipiosan perustus peitetty betonilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus, yläkerran laudoitus kapeampi kuin alhaalla
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutiset uudet pystyikkunat, 9-ruutiset uudet ikkunat, haukkaikkunat
Erityispiirteet	Kulmissa pilasterit, leveämpi alaosa ja keskiosa nauhaharkotettu, yläosa kapeampi ja piiloponttivuorattu, keskiosan kapiteelin muodostaa haukkaikkunoiden alareunassa oleva seinän listoitus Pihan puolella muuta rakennusta kapeampirunkoinen pihasiipi, jonne oma sisäänkäynti, ovena 1900-luvun lopun tyyppiövi Lisäksi pihan puolella mutterikuisti, josta sisäänkäynti rakennukseen
Muuta	

Rakennus 3, talousrakennus (tontin eteläreunalla)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	aitta
Nykyinen käyttö	varasto?
Alkuperäinen käyttö	aitta
Rakennusaika / ajoitus	1800 – luku?
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	nurkkakivet (painuneet, kasvillisuuden peitossa)
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	pystypeiterima, pystyautoitus
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	koteloidut nurkat, ovet sivulla
Muuta	

Rakennus 4, talousrakennus (tontin perällä)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	tyhjiällä
Alkuperäinen käyttö	puotirakennus, aittoja, eläinsuojia
Rakennusaika / ajoitus	1800 – luku?
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2

Aihe	Inventoitu tieto
Perusta	nurkkakivet (painuneet, kasvillisuuden peitossa)
Runko	hirsi, osittain rankorakenteinen
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	vuoraamaton, pystypeiterima
Ulkovärit	punainen (punamulta), ruskeat ovet, ovien ja ikkunoiden kehykset valkoiset
Ikkunat	kaksi yksiaukkoista ikkunaa
Erityispiirteet	Rakennus koostuu kuudesta eri rakennusosasta, joista eteläisin ja kaksi pohjoisinta ovat hirsirakenteisia alaosaan ja vuoraamattomia, keskellä on pystypeiterimavuoratut huoneet, jotka saattavat olla myös rankorakenteisia. Neljässä rakennusosassa on matalat pariovet, joista kahden yllä on luukku yläkertaan. Eteläisimpään alkujaan aitalta vaikuttavaan rakennusosaan on matala ovi, jonka yllä on luukku yläkertaan. Keskellä rakennusta on rakennusosa, johon on kaksi ovea, joista toisen yllä ja toisen vieressä on ikkuna.
Muuta	

Rakennus 5, talousrakennus (tontin pohjoisreunalla)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto ja sauna?
Alkuperäinen käyttö	asuinmökki, sauna? (piippu)
Rakennusaika / ajoitus	1815 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	kasvillisuuden peitossa
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	profiloitu pelti (musta)
Vuoraus	leveä pystylauditus
Ulkovärit	punainen, ruskeat ovet, valkoinen listoit
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat vanhoilla lasilla palkistokehyksin
Erityispiirteet	edustalla leveä avokuisti, toinen ovista vanha, koteloidut pitkänurkkaiset hirret
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla kauppias.

Vuoden 1915 kartassa tontin rakennukset ovat nykyisessä hahmossaan. Kartalla näkyy mm. eteläisemmän asuinrakennuksen kaksi lapekattoista kuistia.

Asuinrakennuksista on ikkunat ja ovia uusittu.

Eteläisemmän asuinrakennuksen ja aitan välissä on nähtävillä kellarin raunioita, mutta kellaria ei ole merkitty edes vuoden 1915 karttaan.

Kohteen pihalla on kaivo kasvillisuuden seassa samassa paikassa kuin vuoden 1915 kartassa. Pihapiiri on säilynyt avarana ja maalaismaisena. Asuinrakennusten edustalla on koristekasveja. Tontin perällä olevan talousrakennuksen edustalla on niitty, josta näkee paikalla olleen aiemmin kasvimaan.

Aiempi inventointi

Puu-Raahe 2012 (Wanha Raahe kuntoon -hanke): Hautamäki /kauppias Branderin talo:

Piha on todennäköisesti perustettu vuonna 1813 vanhimman talon rakentamisen aikoihin. Kauppias Fredrik Brander on tiettävästi asunut kyseisellä tontilla 1830-luvulla. Brander hoiti tontin ulkopuolella ollutta aidattua puutarhaa, jossa kasvoi muun muassa lehtipuita. Puutarha sijaitsi Branderin asuinrakennuksen vieressä ihan Kirkkokadun varressa. (Lähde: palovakuutusasiakirja ja museoarkisto).

Muuten aiempi inventointi keskittyy lähinnä kuvaamaan pihan kasvillisuutta.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Raahen kirkon luoteispuolella ja eteläisempi asuinrakennus reunustaa kirkon edessä olevaa kirkkopuistoa. Kirkon torni näkyy hyvin kohteen pihalle.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennukset on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia yhtä hyvin alkuperäisen luonteensa ja monipuolisen rakennuskantansa säilyttäneitä 1800-luvun alun kohteita ei juurikaan ole tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalojen julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire kulmapilastereineen ja julkisivuja jäsentävine vaakalistoineen. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitsevat yksikerrokset ullakolliset asuinrakennukset ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien kauppiaiden asuinrakentamista ja Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta. Lisäksi kohteella on historiallista merkitystä toisen asuintalosta ollessa heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1800-luvun alkua vastaavassa asussaan ja hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Kuitenkin etenkin pihapiirin kahdessa asuinrakennuksessa ja tontin pohjoislaidan talousrakennuksessa on kaikissa selvästi havaittavia ajallisia kerroksia, kun rakennuksia on laajennettu erilaisin siipiosin ja kuistein sekä ylläpidetty mm. uusimalla ikkunoita. Ajalliset kerrokset erottuvat selvästi rakennusmassojen polveiluna ja yksityiskohdissa. Samalla rakennustavan jatkuvuus tulee esille. Etenkin kohteen asuinrakennukset ovat kauniisti patinoituneet. Kohteen pihan tunnelma on melko autenttisen maalaismainen, vaikka kotieläimistä ja kotitarveviljelystä onkin luovuttu. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on erittäin tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymää Raahen kirkkoa vastapäätä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti osana Raahen kirkkoympäristöä.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, perinteinen hirsirakentaminen, palon jälkeinen kaavoitus, (H) kauppiaiden asutushistoria, maatalous kaupungissa, (M) katunäkymät, osa kirkkoympäristöä.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Edustavuutensa ja sijaintinsa vuoksi kohteella voi katsoa olevan myös vähintään maakunnallista merkitystä. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

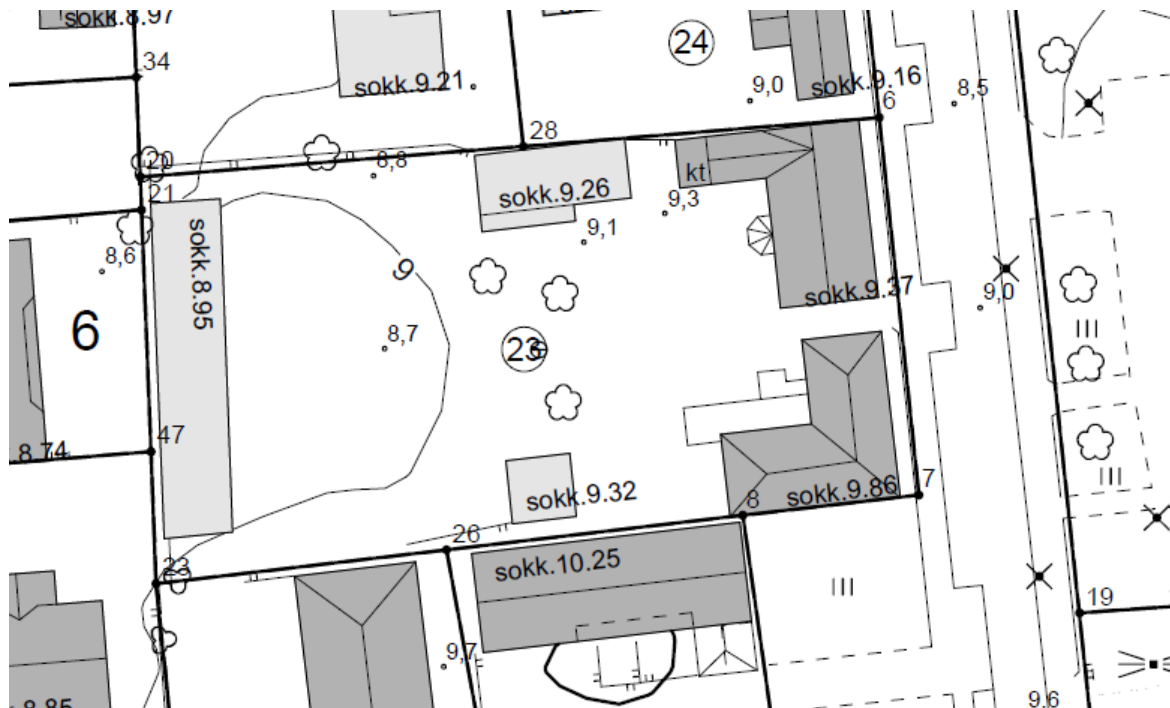
16. Historiallinen (H) kyllä

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen eteläisemmän asuinrakennuksen Kirkkokadun puoleinen julkisivu. Kadulle on kolme ikkunaa. Kohteen kahden asuinrakennuksen välissä on kapea käynti pihalle. Eteläisemmän asuinrakennuksen eteläpuolella on kirkon edustalla oleva aukio. Aukio on osin nurmipintainen ja rakennuksen vieressä kasvaa kaksi havupuuta. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen pohjoisemman asuinrakennuksen Kirkkokadun puoleinen julkisivu. Kadulle päin on kaksi neliskulmaista, yhdeksänruutuista ikkunaa sekä niiden välissä kaksi kuusiruutuista pystyikkunaa. Kirkkokatu viettää rakennuksen kohdalta loivasti kohti pohjoista. Pohjoispuolisen tontin asuinrakennus on lähellä tontin rajaa ja rakennusten välistä on hyvin kapea kulkuaukko. Viereisen tontin asuinrakennus on selvästi matalampi kuin kohteen asuinrakennukset, vaakalaudoitettu ja sen nurkissa on piiloponttilaudoitetut pilasterit, joissa on sekä jalusta että kapiteeli. Kohteen pohjoisemman asuinrakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kohteen eteläisemmän asuinrakennuksen pihan puoli. Vinkkelin nurkassa on lapekattoinen laajennusosa, jonka kummallakin sivulla on umpinaiset sisäänkäyntikuistit. Kirkon torni näkyy rakennuksen yli pihamaalle. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Kohteen pohjoisemmän asuinrakennuksen pihan puoli. Pihan puolella on mutterikuisti. Kuvan oikeassa reunassa näkyy eteläisemmän asuinrakennuksen länsijulkisivulla oleva sisäänkäyntikuisti. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kohteen pihalla on asuinrakennusten välissä nurmipintainen oleskelupiha. Pihan peräosa niittynä ja vaikutelma on avara. Keskellä pihaa on kaivon ympärillä syreeni- ja ruusupensaita. Kuvassa näkyy vasemmalla eteläpuolisen tontin rakennusta, kohteessa oleva aitta, pihanperällä oleva pitkä talousrakennus sekä kuvan oikeassa laidassa pihan pohjoisreunalla olevan talousrakennuksen kuisti.

Kuva 7. Pihan pohjoisreunalla olevassa talousrakennuksessa on luultavasti sauna. Rakennus on luultavasti alkujaan ollut myös asuinkäytössä. Rakennuksen edustalla on avokuisti ja julkisivua peittää köynnös. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 8. Kohteessa oleva aitta. Aitan sivulla on ovi ja sen yläpuolella luukku aitan ylempään kerrokseen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 9. Kohteen pihan perällä oleva pitkä talousrakennus. Rakennus koostuu yhteen rakennetuista aitoista ja eläinsuojista. Rakennuksen katto on pahoin notkolla eteläpäässä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

– Puu-Raahe 2012 (Wanha Raahe kuntoon -hanke)

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

-

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 24.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	32 Merimies Bogmanin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-7-38
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-7
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Reiponkatu 19
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1858 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), omistajan mukaan rakennuksen vanhin osa on 1690-luvulta, 1858 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko (1 asuinhuone ullakolla)
Perusta	lokokivet (painuneet, ei näkyvissä)
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla
Vuoraus	Vaakalaudoitus, ullakkokerroksessa kapeampi lauta
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	4-ruutuiset vanhat pystyikkunat yksinkertaisin kehyksin, 6-ruutuiset pystyikkunat, haukkaikkunat
Erityispiirteet	iso umpikuisti harjakatolla Nurkissa ja katuulkisivulla pilasterit, nurkkapilastereilla ei jalustaa, nauhaharkotettu ala- ja yläosa, joita erottaa vaakalista, pienet kapiteelit, seinäpilastereilla nauhaharkotettu alaosa, piiloponttilaudoitettu yläosa, pienet kapiteelit
Muuta	

Rakennus 2, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	sauna, aittahuone, liiteri
Alkuperäinen käyttö	talousrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1979 (omistajan mukaan), 2000 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto)

Aihe	Inventoitu tieto
Ajoitussele	-
Suunnittelija	-
Kerroskoko	1
Perusta	kiviä pihan puolella, harkkoja rinteiden puolella
Runko	rankorakenne
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	2-ruutiset pienet pystyikkunat, 2-ruutuinen pieni vaakakikkuna
Erityispiirteet	
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Omistajan mukaan rakennuksen vanhin osa on 1690-luvulta ja säästynyt Raahen palosta. Vanhimmat rakenteet löytyvät talon pohjoispäästä. Reiponkadun varsi on kuitenkin asutettu vasta Raahen palon jälkeen. Rakennukseen on saatettu käyttää palosta selvinneitä vanhoja hirsii. Rakennukseen on tehty wc-tilat sisälle ja ainoa vesipiste on wc:ssä.

Talusrakennus on 1970-luvulta. Sen paikalla on ollut aiemmin navetta, jonka näköiseksi saunarakennus tehtiin. Talossa on ollut 1950-luvulle asti muutama lehmä.

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850-60-luvuilla merimiehen leski ja tytär sekä työmies.

Pihamaalla on unkarinsyreeni ja valkoinen syreeni, juhannusrusu, ritarinkannuksia ja akileijoja sekä perunamaa.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Reiponkadun varrella kohteen läheisyydessä on useita muita vastaavia pihapiirejä ja katunäkymä on yhtenäinen. Kohteen kanssa samalla tontilla on 1950-luvulla valmistunut pienehkö asuintalo. Pihapiirien välissä on aita ja kasvillisuutta. Pihapiiri sijaitsee Kirkon mäen itärinteellä ja maasto viettää kohti Reiponkatua. Kirkonmäen jyrkkä rinne alkaa heti tontin takaa ja kasvaa pensaita ja puita. Kirkkokellarit sijoittuvat rinteiden yläosaan.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus ja talusrakennus on suojeltu sh-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia yhtä hyvin alkuperäisen luonteensa säilyttäneitä 1800-luvun kohteita ei juurikaan ole tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen asuinrakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Asuintalojen julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire kulma ja seinäpilastereineen. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Reiponkadun varteen sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Samalla pienellä tontilla on kaksi talusrakennusten ja aidan toisistaan erottamaa, melko täyteen rakennettua pihapiiriä.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvariain asuttamassa kaupungissa.

Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä. Tontti on asutettu vasta Raahen palon jälkeen kaupungin kasvaessa ja rantaviivan siirtyessä maanpinnannousun myötä.

Säilyneisyysarvot: Kohteen asuinrakennus on säilynyt 1800-lukua vastaavassa asussaan. Asuinrakennus on kauniisti patinoitunut. Kerroksellisuutta kohteeseen tuo 1900-luvun loppupuolella navetan korvannut talousrakennus, jossa ilmenee edelleen perinteisen rakennustavan jatkuvuus. Kohteen pihan tunnelma on melko autenttinen, koska ahtaasti rakennetulla pihalla on edelleen perunamaa. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Reiponkadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä merimiesten ja käsityöläisten asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Reiponkatu.

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

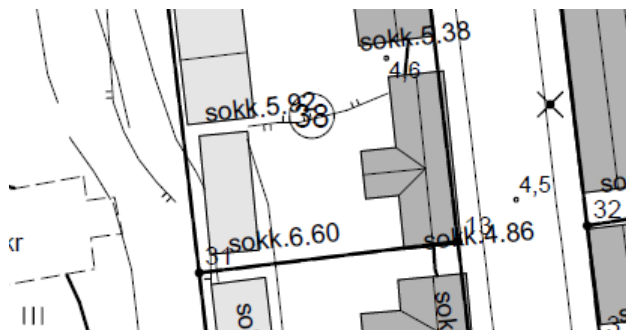
16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen asuinrakennus sijaitsee Reiponkadun varrella. Rakennuksen takaa näkyy kirkon torni. Samalla tontilla sijaitsee 1950-luvun pienehkö asuinrakennus. Sen ja kohteen asuinrakennuksen välissä on aita. 1950-luvun asuinrakennus muistuttaa mittasuhteiltaan jälleenrakennuskauden tyyppitaloja, mutta on niitä selvästi pienempi. Kohteen asuinrakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen asuinrakennuksessa on pihan puolella korkea umpikuisti. Ulko-ovena on vihreäksi maalattu peiliövi. Seinustalla kasvaa pensaita. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kohteen talousrakennus sijaitsee tontin perällä mäen rinteessä. Talousrakennuksen kulmalla kukkii juhannusruusu ja tontin pohjoislaidalla unkarinsyreeni. Kuvan etualalla näkyy pihalla oleva perunamaa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Matti Pajula

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 24.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	33 Työmies Hassin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-8-50
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-8
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Reiponkatu 18
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1890 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), iso umpikuisti/laajennus ehkä 1920-luvulta (tyylipiirteiden perusteella), 1890 ja 1895 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1, kellariin sisäänkäynti nurkkakuistin alta?
Perusta	lohkokivet, porakivet, kadun puolella pohjoispäädystä perustus peitetty betonilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	vaakalaudoitus, pihasiivessä muuta rakennusta kapeampi lauta
Ulkovärit	vaalean harmaa, valkoinen listoitus
Ikkunat	vanhat T-ikkunat palkistokehyksin, kadun puolella kehys on leveämpi ikkunan yläosassa, haukkaikkunat rakennuksen eteläosassa
Erityispiirteet	Nurkissa pilasterit, joissa nauhaharkotettu ala- ja yläosa, joiden välissä lista, pieni kapiteeli Kadun varressa on kaksi toisissaan kiinni olevaa rakennusosaa, joiden katto on hieman eri kulmassa ja pohjoisosa runkosyvyydeltään kapeampi. Eteläisemmässä rakennusosassa on pihan puolella poikittainen, harjakattoinen laajennus, jonka kautta on sisäänkäynti rakennukseen. Laajennuksen kulmissa on pyöristetyt listat. Pohjoisempaa rakennusosaa on myös laajennettu siipiosalla pihan suuntaan. Siipiosa koostuu kahdesta eri rakennusosasta, joista itäisempi on runkosyvyydeltään kapeampi ja korkeudeltaan matalampi. Pihan kulmauksessa on mutterikuisti aumakatolla. Kuistille on parillinen vanha peiliovi, jonka päällä on pieniruutuinen ikkuna. Pihasiivessä on kolmas

Aihe	Inventoitu tieto
	sisäänkäynti pienen harjakattoisen umpikuistin kautta. Ovi on vanha peiliovi.

Muuta**Rakennus 2, talousrakennus (tontin perällä)**

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varastona, tyhjillään
Alkuperäinen käyttö	lato, varasto
Rakennusaika / ajoitus	ennen 1950-lukua
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	nurkkakivet (painuneet ja kasvillisuuden peitossa)
Runko	rankorakenne
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	pystylauditus
Ulkovärit	keltamulta
Ikkunat	-
Erityispiirteet	pariovi ja ovi, parioven päällä luukku ylisille

Muuta**Rakennus 3, talousrakennus (tontin pohjoislaidalla)**

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	aitta
Nykyinen käyttö	pikkuaitta
Alkuperäinen käyttö	aitta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku? hirsissä siirtomerkkejä
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	-
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	pieni 4-ruutuinen
Erityispiirteet	ikkunan yllä aukko yläkertaan, ovi päädyssä Nurkissa vuorilaudat, joiden yläpäässä pienet kapiteelit

Muuta**Rakennus 4, talousrakennus (tontin etelälaidalla)**

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	tyhjillään

Aihe	Inventoitu tieto
Alkuperäinen käyttö	navetta, lantala, liiteri, huussi
Rakennusaika / ajoitus	ainakin osittain 1800-luku, ennen 1950-lukua
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerros-luku	1
Perusta	nurkkakivet (painuneet ja kasvillisuuden peitossa), osin maanvarainen
Runko	ranko, hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta) kolmiorimoin
Vuoraus	vuoraamaton, pysty-laudoitus, vaakalaudoitus
Ulkovärit	keltamulta, maalaamaton, valkoinen listoitus
Ikkunat	pienet yksiaukkoiset ikkunat, pieni 4-ruutuinen ikkuna
Erityispiirteet	Rakennus koostuu useammasta rakennusosasta. Päädyissä on hirsirakenteiset rakennusosat ja niiden välissä rankorakenteinen rakennusosa. Lähempänä asuinrakennusta rakennuksen länsipäädyssä on liiteri, välissä on ollut lantala ja itäpäädyssä navetta.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla merimies ja työmies.

Vuoden 1915 kartassa tontin asuinrakennukset näkyvät nykyisessä laajuudessaan pihasiiven pientä umpikuistia lukuun ottamatta. Kartassa näkyy myös tyylipiirteidensä vuoksi 1920-luvulle ajoittuva asuinrakennuksen eteläosan iso kuisti/laajennus. Asuinrakennuksen ja pikkuaitan välissä on ollut kartan mukaan muita aittahuoneita ja navetan itäpuolella siinä kiinni oleva rakennus. Lantala navetan ja liiterin välissä on ollut runkosyvytyltään nykyistä suurempi.

Pikkuaitta ja entinen navetta on kengitetty 2000-luvulla ja asuinrakennusta ollaan parhaillaan kunnostamassa.

Pihalla on runsaasti kasvillisuutta. Tontin pohjoislaidalla on iso tammi ja etelälaidalla iso lehmus. Pihalla on myös kasvimaata.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Reiponkadun varrella kohteen läheisyydessä on useita muita vastaavia pihapiirejä ja katunäkymä on yhtenäinen.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä kadun varren osalta. Pikkuaitta, tontin perällä oleva talousrakennus ja tontin eteläreunan talousrakennus on suojeltu sh-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia yhtä hyvin alkuperäisen luonteensa ja monipuolisen rakennuskantansa säilyttäneitä 1800-luvun alun kohteita ei juurikaan ole tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivussa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja ikkunoiden alapuolisissa vaakalistassa. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista ja niiden korjaamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Reiponkadun varteen sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista ja Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä. Tontti on asutettu vasta Raahen palon jälkeen kaupungin kasvaessa ja rantaviivan siirtyessä maanpinnannousun myötä.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Asuinrakennuksessa näkyy useita ajallisia ja tyyllisiä kerroksia 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta ja 1900-luvun alusta. Ajalliset kerrokset erottuvat selvästi rakennusmassan polveiluna ja yksityiskohdissa kuten kuistin nurkkalistoissa. Samalla rakennustavan jatkuvuus tulee esille. Kohde on kauniisti patinoitunut. Kohdetta kunnostetaan parhaillaan, mikä näkyy etenkin pihajulkisivussa. Kunnostus ilmentää käytön jatkuvuutta kohteessa. Kohteen monipuolinen rakennuskanta tekee pihan tunnelmasta melko autenttisen. Autenttisuutta heikentää kuitenkin kotieläimistä ja kotitarveviljelystä luopuminen sekä kasvillisuuden villiintyminen. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Reiponkadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) merimiesten ja käsityöläisten asutushistoria, maatalous kaupungissa (M) katunäkymät.

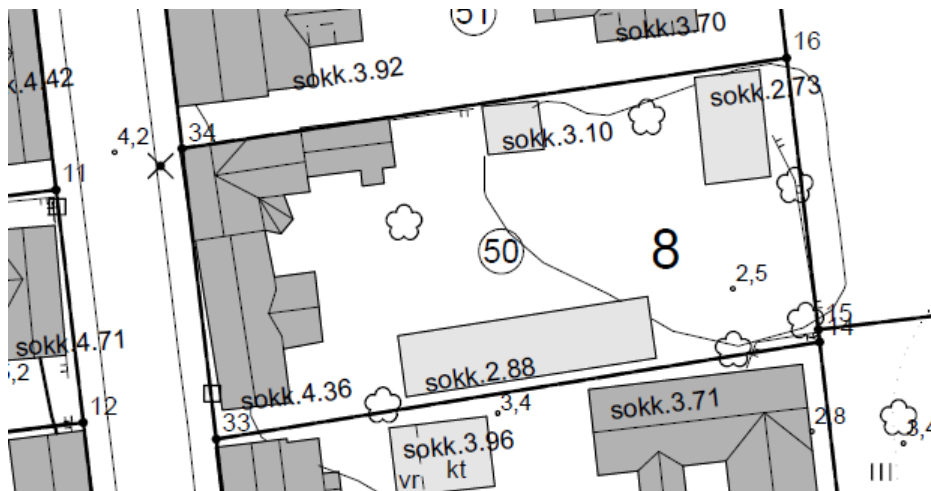
Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Reiponkatu.

- 15. Rakennushistoriallinen (R)** kyllä
16. Historiallinen (H) kyllä
17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen asuinrakennus sijaitsee Reiponkadun varrella ja koostuu kahdesta rakennusosasta, joiden kattokulma eroaa hieman toisistaan. Rakennuksen ja naapuritalojen välillä on vain kapeat kulkukäytävät pihaille. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen asuinrakennuksen pihajulkisivu koostuu useista eri rakennusosista ja polveilee moniulotteisesti. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy rakennuksen eteläosan laajennus, josta on sisäänkäynti rakennukseen. Kuvan keskellä näkyy pohjoisemman rakennusosan pihasiipeä ja sen kulmassa olevaa mutterikuistia. Kuvan oikeassa laidassa näkyy

pihasiiven jatkeena oleva runkosyvyydeltään kapeampi ja korkeudeltaan matalampi rakennusosa kuisteineen. Aivan kuvan vasemmassa laidassa näkyy tontin etelälaidalla oleva lehmus ja aivan kuvan oikeassa reunassa näkyy tontin pohjoislaidalla kasvava tammi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy rakennuksen eteläosan runkoa ja pihan puoleinen laajennusosa. Kuvan oikeassa reunassa näkyy pohjoisemman rakennusosan kulmassa oleva mutterikuisti ja kaunis vanha parillinen peiliovi. Kuistin ja laajennusosan välistä seinävuoraus on purettu ja vanhat hirret ovat näkyvillä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Tontin perällä oleva rankorakenteinen talousrakennus. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Tontin pohjoisreunalla oleva pikkuaitta. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 7. Tontin eteläreunalla oleva talousrakennus. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy entinen navetta ja oikeassa reunassa liiteri. Niiden välissä on entinen lantala, jonka katto on romahtanut.

Kuva 8. Tontin eteläreunalla olevan talousrakennuksen itäpäädyssä on entinen navetta. Navetta on kengitetty 2000-luvulla ja hirsirakennetta tuettu följareilla. Rakennuksen päädystä näkyy, että siihen on aiemmin liittynyt muita talousrakennuksia, jotka on purettu.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Sähköposti 23.6.2020, Risto Suikkari ja Eija Sassi-Päkkilä

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 24.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	34 Monien merimiesten asuinkulma
3.b Kohdetyyppi	Asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-2-8-55
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki II-8
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Reiponkatu 8
9. Omistajatyyppi	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1860, 1880, peruskorjaus 1999 (omistajalta saadut tiedot), 1999 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1925 ja 1999 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko
Perusta	porakivet, rossipohja (katua on nostettu, joten perustus ei näy enää kunnolla)
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean vihreä, valkoinen listoitus
Ikkunat	4-ruutuiset pystyikkunat, ikkunat on uusittu 1970 luvulla, alkupeäriset olivat 6-ruutuiset
Erityispiirteet	Reiponkadun puoleisessa rakennusosassa kulmapilasterit, joiden alaosa nauhaharkotettu ja yläosa piiloponttivuorausta, vaakalista hieman ikkunoiden alapuolella Pihan puolella rakennuksen vinkkelissä peruskorjauksen yhteydessä rakennettu kuisti, jonka sisäkulma viistottu, viisteen yllä kattolyhty Kuistin katoksen pylväisiin muotoiltu yksinkertainen jalusta ja kapiteeli
Muuta	

Rakennus nro 2, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	autotalli, puuliiteri

Aihe	Inventoitu tieto
Alkuperäinen käyttö	autotalli, puuliiteri
Rakennusaika / ajoitus	1981-1982 (omistajalta saatu tieto), 1987 (RHR)
Ajoitussele	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	Betonivalu
Runko	runkorakenteinen
Kattomuoto	harja
Kate	profiilipelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vihreä, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	-
Erityispiirteet	Puuliiterin runkosyvyys on pienempi kuin autotallin
Muuta	

Rakennus 3, talousrakennus, pihan perällä

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	lämmin varasto, nukkuma-aitta
Alkuperäinen käyttö	lämmin varasto, nukkuma-aitta
Rakennusaika / ajoitus	2008 (omistajalta saatu tieto), 2009 (RHR)
Ajoitussele	-
Suunnittelija	Merja Käiväräinen
Kerrosuku	1 + parvi sisällä
Perusta	betonilaatta
Runko	puurunko
Kattomuoto	harja, kattolyhty
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean ruskea, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	2-ruutuiset, 3-ruutuiset, vaakaikkunat
Erityispiirteet	keskellä sisään vedetty avokuisti, jonka päällä kattolyhty
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan tontin on omistanut 1850- ja 60-luvuilla työmies, merimies ja merimiehen leski.

Asuinrakennuksen Reiponkadun puoleinen osa on rakennettu 1860-luvulla ja Saaristokadun puoleinen osa 1880-luvulla omistajan hirsistä löytämien vuosilukujen perusteella.

Vuoden 1915 kartassa tontin asuinrakennus näkyy nykyisessä laajuudessaan, ja pihan puolella rakennuksen sisäkulmassa on ollut kuisti. Tontin pohjoislaidalla ollut talousrakennus on purettu viimeistään sen paikalle rakennetun autotallin tieltä pois. Talousrakennuksessa oli halkoliiteri, sauna, hellahuone, huussi ja tunkio.

Asuinrakennus on peruskorjattu vuonna 1999, mutta rakennukseen on tehty myös aiemmin useampia korjauksia. Julkisivut ovat alkuperäiset. Asuinrakennus on maalattu vuonna 2019 aiempaa vastaavalla värillä. Ainoastaan ikkunoiden piilien väri muutettiin maalauksen yhteydessä.

Pihalla on runsaasti koristekasvillisuutta, pieni perunamaa ja marjapensaita. Pihalla kasvaa myös tammi.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Reiponkadun varrella kohteen läheisyydessä on useita muita vastaavia pihapiirejä ja katunäkymä on yhtenäinen.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 90, 3.5.1984).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1800-luvulla rakentuneita kohteita on muitakin tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen asuinrakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Asuintalon julkisivussa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire alaosaan nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja ikkunoiden alapuolisessa vaakalistassa. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen ullakollinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Reiponkadun varteen sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvariensa asuttamassa kaupungissa. Tontti on asutettu vasta Raahen palon jälkeen kaupungin kasvaessa ja rantaviivan siirtyessä maanpinnannousun myötä.

Säilyneisyysarvot: Kohteen asuinrakennuksen kadun puoleinen julkisivu on säilynyt melko hyvin 1800-luvun loppua vastaavassa asussaan. Vain ikkunat on uusittu malliltaan vanhasta poikkeaviksi, mutta silti rakennustyyliin sopiviksi. Tämän lisäksi asuinrakennuksessa näkyy useita ajallisia kerroksia 1800-luvun lopulta ja 2000-luvun vaihteesta. Ajalliset kerrokset erottuvat selvästi rakennusmassan polveiluna ja etenkin kuistin yksityiskohdissa. Pihapiirin autenttisuutta heikentää vanhan talousrakennuksen korvaaminen uusilla talousrakennuksilla. Kohteen uudet talousrakennukset kuitenkin ilmentävät rakennustavan ja tyylin jatkuvuutta kohteessa. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää Reiponkadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä merimiesten ja käsityöläisten asutushistoria, (M) katunäkymät.

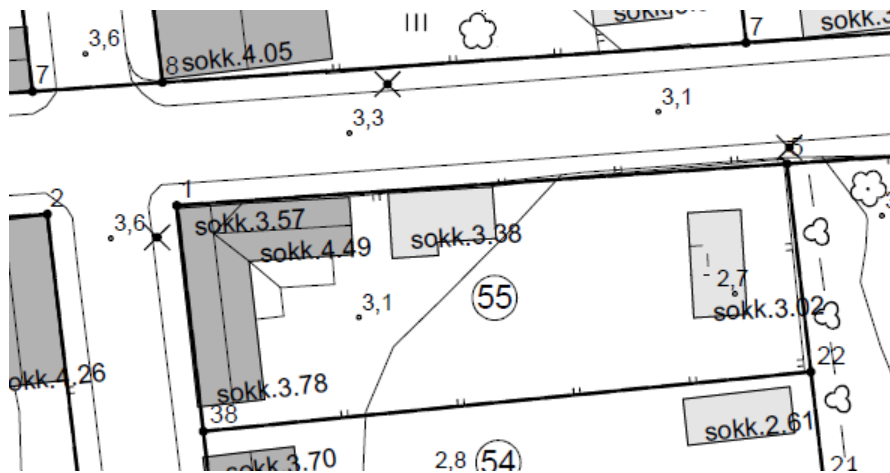
15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

16. Historiallinen (H) **ei**

17. Maisemallinen (M) **kyllä**

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 1 Kohteen asuinrakennus sijaitsee Reiponkadun ja Saaristokadun kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen Reiponkadun puoleinen rakennusosa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 2 Kohteen asuinrakennus sijaitsee Reiponkadun ja Saaristokadun kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen Saaristokadun puoleinen rakennusosa. Saaristokadun julkisivussa näkyy Reiponkadun suuntaisen vanhemman rakennusosan pääty ja Saaristokadun suuntaisen siiven pitkä julkisivu. Lisäksi katunäkymää rajaa 1900-luvun autotalli. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 2 Kohteen asuinrakennuksen pihajulkisivua määrittää 2000-luvun taitteessa rakennettu umpikuisti, joka sijoittuu vinkkelirakennuksen sisäkulmaan. Kuistin sisäkulma on viistetty ja sisäänkäynti on viisteestä. Sen yllä on sisäänkäyntikatoksen muodostava kattolyhty, jota kannattaa kaksi muotoiltua pilaria. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4 Tontin pohjoislaidalla on autotallin ja puuvajan käsittävä talousrakennus. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 Tontin perällä on 2000-luvun vaihteesta oleva talousrakennus. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Merja Käiväräinen ja Mauno Mykkänen, 24.6.2020

24. INVENTOIJAT, päiväys

Minttu Kervinen, (24.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	35 Kauppias Ahlqvistin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-3-10-19
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki III-10
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kirkkokatu 17
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1811 ja 1847 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	lohkokivet, porakivet, luonnonkivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset uusitut ikkunat, kuistilla 4-ruutuinen vaakaikkuna, kuistin pariovien päällä 3 ruutuinen vaakaikkuna, ruskeat peiliovet
Erityispiirteet	Kirkkokadun puoleinen rakennusosa rakennettu useassa osassa Pihan puolella pitkät hirsinurkat on koteloitu Kadun puolella julkisivua jäsentää kulma- ja seinäpilasterit, joiden kapiteelit ulkonevat kattolistasta, eteläpäädyssä kattolista on hyvin yksinkertainen ja kapea, pitkällä julkisivulla ja pohjoispäädyssä leveä ja profiloitu, pihajulkisivulla ei ole varsinaista kattolistaa vaan ullakkokerros on piiloponttilaudoitettu Pihalla rakennuksen kulmauksessa lapekattoinen kuisti, jonka päädyssä pariovi
Muuta	

Rakennus 2, asuinrakennus (länsisiipi)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	pakari, leipomo 1950-luvulle asti
Rakennusaika / ajoitus	1832 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + kellari, holvattu ”tippukivi” kellari
Perusta	luonnonkivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	vanhat 4-ruutuiset pystyikkunat, kuistilla 3 ruutuiset pystyikkunat, parioven päällä 3 ruutuinen vaakaikkuna, ruskeat peiliovet
Erityispiirteet	umpikuisti, lapekatto, pariovi päädyssä Rapattu matala harjakattoinen sisäänkäynti kellariin Länsipäädyssä rankorakenteinen halkoliiteri, joka on pystylaudoitettu
Muuta	

Rakennus 3, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus, aitta, navetta
Nykyinen käyttö	varastoaitta
Alkuperäinen käyttö	navetta, talli, karjakeittiö, varastoaitta
Rakennusaika / ajoitus	1831 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	luonnonkivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	-
Ulkovärit	punamulta, aukkojen kehykset valkoiset
Ikkunat	pieni 2- ruutuinen pystyikkuna, ruskeat (ehkä joskus keltamullatut) lautaovet
Erityispiirteet	Pitkät hirsinurkat, joista osa koteloitu Rakennus koostuu kuudesta eri rakennusosasta, jotka kaikki ovat hirsirakenteisia ja vuoraamattomia. Etelästä alkaen niissä on ollut navetta, karjakeittiö, talli ja kolme varastoaittaa (vilja-aittoja ja varastomakasiini). Eteläisimmän varastoaitan ovesa on vuosiluku 1845.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kirkkokadun puoleinen asuinrakennus tontin itälaidalla on rakennettu useassa osassa, vanhin osa on heti Raahen palon jälkeiseltä ajalta vuodelta 1811 ja tehty vanhemmista hirsistä. Vanhin osa sijoittuneen Kirkkokadun varren rakennusmassan keskivaiheille. Kulmittain asuinrakennukseen nähden tontin pohjoislaidalla on entinen pakaritupa, joka on vuodelta 1832. Sen päädyssä on rankorakenteinen halkoliiteri. Pakaria on käytetty 1950-luvulle asti leipomona, jonka jälkeen se on ollut asuinkäytössä. Pakarin ja asuinrakennuksen välissä on

sisäänkäynti kivihoivattuun kellariin. Pakari on yhdistetty asuinrakennukseen vuonna 1847 rakennetulla rakennusosalla, joka toisaalta jatkaa Kirkkokadun varren asuinrakennuksen rakennusmassaa pohjoiseen ja toisaalta jatkaa pakarirakennusta asuinrakennukseen kiinni. Pakarin ja asuinrakennuksen välinen rakennusosa on runkosyvyydeltään hieman kapeampi kuin pakari. Muodostuneessa kulmauksessa on lapekattoinen umpikuisti, josta on sisäänkäynti alkuperäiseen asuinrakennukseen. Kuisti näkyy jo vuoden 1915 kartassa. Pakarirakennuksen kuisti on puolestaan ollut vuoden 1915 kartan mukaan nykyistä leveämpi eikä yhtä syvä.

Tontin länsilaidalla on talousrakennus, joka on ainakin osittain vuodelta 1831. Yhden aittahuoneen ovesa on vuosiluku 1845. Aittojen lisäksi rakennuksessa on ollut navetta ja talli. Talossa on ollut lehmiä vielä 1950-luvulla. Vuoden 1915 kartassa tontin etelälaidalla on lisäksi kaksi talousrakennusta. Kadun varressa ollut rakennus on purettu jo ennen 1960-lukua, mutta sauna vasta tämän jälkeen.

Kohteen pihassa on osittain näkyvillä vanha kiveys. Rakennusten seinustoilla kasvaa vanhoja koristekasveja ja pihalla on myös omenapuu.

Paulaharjun mukaan tontilla on omistanut 1850- ja 60-luvuilla kauppias ja kauppiaan leski.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Raahen kirkon lounaispuolella ja asuinrakennus sekä entinen pakari reunustavat kirkon edessä olevaa kirkkopuistoa. Kirkon torni näkyy kohteen pihalle. Sisäänkäynti kohteen pihalle on Ämmänsäädän kadun päätteenä.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä ja entinen pakari sekä talousrakennus sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia yhtä hyvin alkuperäisen luonteensa ja monipuolisen rakennuskantansa säilyttäneitä 1800-luvun alun kohteita ei juurikaan ole tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivu pystypeiterimavuorauksineen ja pilastereineen edustaa 1700-luvun perinnettä. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien kauppiaiden asuinrakentamista ja Raahen vanhassa kaupungissa aina 1950-luvulle jatkunutta ainakin osittaista omavaraistaloutta. Lisäksi kohteella on historiallista merkitystä asuintalon ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös kaupungissa 1950-luvulle asti jatkunutta kotieläintaloutta ja kotitarveviljelyä.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1800-luvun alkua vastaavassa asussaan ja hyvin 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Kuitenkin pihapiirin rakennuksissa on kaikissa selvästi havaittavia ajallisia kerroksia, kun rakennuksia on laajennettu erilaisin siipiosin ja kuistein sekä ylläpidetty mm. uusimalla ikkunoita. Ajalliset kerrokset erottuvat selvästi rakennusmassojen polveiluna ja yksityiskohdissa. Samalla rakennustavan jatkuvuus tulee esille. Kohteen rakennuskanta on kauniisti patinoitunutta. Kohteen pihan tunnelma on edelleen autenttinen, vaikka kotieläimistä onkin luovuttu. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin vanhaa rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymää Raahen kirkkoa vastapäätä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina. Identiteettimerkitystä korostaa kohteen sijainti osana Raahen kirkkoympäristöä.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) 1700-luvulle tyypillinen julkisivuvuoraus, perinteinen hirsirakentaminen, palon jälkeinen kaavoitus, (H) kauppiaiden asutushistoria, maatalous kaupungissa, (M) katunäkymät, osa kirkkoympäristöä.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Edustavuutensa ja sijaintinsa vuoksi kohteella voi katsoa olevan myös vähintään maakunnallista merkitystä. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

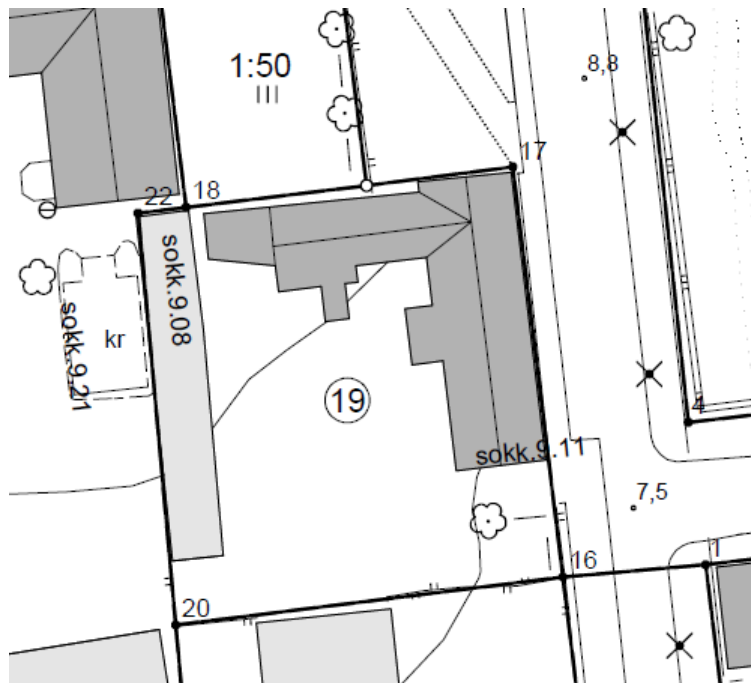
16. Historiallinen (H) kyllä

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen asuinrakennus reunustaa kirkkokatua ja kirkon edessä olevaa kirkkopuistoa. Asuinrakennus on rakennettu useassa vaiheessa, mikä ei oikeastaan näy katujulkisivussa. Asuinrakennuksen takana on entinen pakarirakennus, joka on yhdistetty asuinrakennukseen. Pakarirakennuksen julkisivu on vähän syvemmällä kuin asuinrakennuksen pääty ja reunustaa osaltaan kirkkopuistoa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Raahen kirkon torni näkyy kohteen pihalle rakennusten yli. Kuvassa oikealla näkyy Kikkokadun varrella sijaitseva asuintalo ja vasemmalla entinen pakaritupa, joka on yhdistetty laajennusosalla asuinrakennukseen. Pihalla on jonkin verran näkyvissä vanhaa pihakiveystä, joka on tehty litteistä luonnonkivistä ja osittain lohkotuista kivistä. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kuvassa näkyy entisen pakarirakennuksen umpikuisti ja kuistin vanha pariovi. Ovi on yksinkertainen, ruskeaksi maalattu peiliovi. Kuvan oikeassa reunassa näkyy pakarin asuintaloon yhdistävä laajennus, joka on runkosyvyydeltään hieman kapeampi kuin pakari. Laajennusosan ovi on peiliovi eikä se enää ole käytössä. Ovelle johtaneet portaat on purettu pois. Kuvan oikeassa alareunassa näkyy laajennusosan alla olevan kellarin sisäänkäynti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5 Kuvan vasemmassa reunassa näkyy talousrakennuksen kolme varastoaittaa, joista kaksi on ollut vilja-aittoja ja yksi varastomakasiini. Aitat ovat kaksikerroksisia ja oviaukkojen yllä on luukut yläkertaan. Kuvan oikeassa laidassa näkyy aittaan nähden kulmittain oleva entisen pakarituvan päädyssä oleva halkoliiteri. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kuvassa on talousrakennuksen eteläpääty, jossa on sijainnut kuvan vasemmasta reunasta lukien navetta, karjakeittiö ja talli. Navettan oviaukon vieressä on pieni vaakaikkuna. Karjakeittiön oviaukon yllä on luukku yläkertaan. Tallin oven vieressä on kaksi ruutuinen pystyikkuna ja oven yllä on luukku yläkertaan. Hirsistä päätellen oven yllä on joskus ollut pieni vaakaikkuna.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Kauko Jakkula, 26.6.2020.

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 26.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	36 Merimies Bergelinin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-1-1-6
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki I-1
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Saaristokatu 4
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Mikkel Bergelinin talo, isompi asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus (asumaton)
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	Ennen vuotta 1913, (RHR 1925)
Ajoitusselite	On vuoden 1913 lupakuvassa.
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko
Perusta	betonilla peitetty lohkokivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimat
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	valkoinen, vaalean ruskea tai vaalean punainen listoit
Ikkunat	4-ruutuiset pystyikkunat yksinkertaisin palkistokehyksin
Erityispiirteet	Kulmissa piiloponttilaudoitettut kulmapilasterit, joilla on yksinkertainen jalusta. Pilastereilla ei ole kapiteeleja. Seinän yläosa on muutaman laudan leveydeltä piiloponttilaudoitettu, mutta laudoitustyyppit toisistaan erottava vaakalista puuttuu. Pilasterien laidoituksesta päätellen niitä on alkujaan kiertänyt vaakalista. Karttojen ja ilmakuvien perusteella rakennuksessa on pihan puolella kuisti.
Muuta	

Janne Bergelinin talo, pienempi asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus (asumaton)
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1913 (1925 RHR)

Aihe	Inventoitu tieto
Ajoitusselite	Maistraatin lupakuva on päivätty 5.7.1913, vahvistettu Oulun lääninkansliassa 17.9.1913.
Suunnittelija	H. Granlund
Kerrosluvu	1 + ullakko
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimat
Vuoraus	vaakavuoraus, ullakkokerroksessa pystyvuoraus
Ulkovärit	kerman vaalea, vaalean ruskea tai vaalean punainen listoit
Ikkunat	Jugend-tyyliset T-ikkunat, joiden yläosa jaettu pystyrimoilla kolmeen osaan, kadun puoleisessa päädyssä on kaksi tällaista ikkunaa vierekkäin ja niitä kehystää koristeellinen jugendtyylinen kehys, sivulla ikkunat ovat yksittäin ja kehykset ovat yksinkertaiset. Ullakolla on koristeellinen, 3-osainen jugend-ikkuna koristeellisin kehyksin.
Erityispiirteet	Pihan puolella rakennuksen koilliskulmassa on sisäänveto, joka muodostaa sisääntulokatoksen
Muuta	

Talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	aitta
Rakennusaika / ajoitus	1900-luvun alku?
Ajoitusselite	On vuoden 1913 lupakuvassa.
Suunnittelija	-
Kerrosluvu	1
Perusta	nurkkakivet (rakennus on painunut niin, että perustus ei näy)
Runko	puu
Kattomuoto	satula
Kate	profiilipelti
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoit, vaaleanruskeat ovet
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Rekisteritietojen mukaan kadun varren asuinrakennukset ovat vuodelta 1925, mutta tieto ei tämän kohteen osalta ole luotettava. Kohteen rakennukset näkyvät nykyisessä hahmossaan jo vuoden 1915 kartassa, samoin kuin talousrakennus pihalla.

Jugendpäätyiselle pienemmälle päärakennukselle on haettu maistraatin rakennuslupa 5.7.1913 päivätyllä lupapiirustuksella. Oletettavasti muut rakennukset ovat vanhempia, koska ne löytyvät tuosta vuoden 1913 lupapiirustuksesta.

Alma Söderhjelmien mukaan tontin ovat omistaneet vuosina 1810-11 työmies Johan Jemdahl ja kaupunginpalvelija Ådgren. Paulaharjun mukaan tontilla on asunut 1850- ja 60-luvuilla merimies Mikkel Bergelin ja vahtimestarin leski Fredrika Ahlholm. Kohteessa on asunut Bergelinejä 1800-luvun lopulla, mistä kohteen nimi on johdettu.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Saaristokadun länsipäässä, loivasti länteen merelle laskevassa rinteessä. Saaristokadun varrella on säilynyt runsaasti vaatimattomia merimiesten ja käsityöläisten asuinrakennuksia. Kohdetta vastapäätä Saaristokadun varrella on 1970-luvun alun matala tiilivuorattu asuinrakennus, joka rikkoo puurakennusten reunustaman kadun muuten yhtenäistä ilmettä.

Pihapiiri näyttäisi nykyisin liittyvän itäpuolisella kiinteistöllä olevaan pihapiiriin eikä suinkaan samalla kiinteistöllä olevaan länsipuoliseen pihapiiriin. Pihapiiriin ei ole ollenkaan käyntiä Saaristokadulta, vaan kulkureitit pihapiiriin on aidattu.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen pienempi asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä ja isompi asuinrakennus sh-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE**Arviointi**

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1900-luvun alkuun mennessä rakentuneita kohteita on muitakin tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä, ulkoasultaan melko vaatimattomia puurakennuksia. Isomman asuinrakennuksen julkisivut ovat vähäeleiset, eikä Raahelle tyypillisen puuempiren vaikutus juurikaan näy. Pienemmän asuinrakennuksen päädyssä on Raahen vanhassa kaupungissa harvinaiset jugendtyyliset ikkunat. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset rakennukset ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin Saaristokadun varteen sijoittunutta vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Samalla pienellä tontilla on kaksi talousrakennusten toisistaan erottamaa melko täyteen rakennettua pihapiiriä.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt 1900-luvun alkua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Pihapiiri on kuitenkin liitetty osaksi viereisen tontin pihapiiriä mikä heikentää kohteen autenttisuutta, koska kohde ei hahmotu enää omana pihapiirinään. Säilyneisyysarvoja heikentää myös se, että kohteen asuinrakennuksissa ei enää asuta. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on luonteenomainen osa Saaristokadun varren merimiesten ja käsityöläisten asuttamaa pienipiirteistä rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymää. Koristeellisten jugend-ikkunoiden ja harjasuuntansa takia kohteen pienempi asuinrakennus korostuu erityisesti Saaristokadun katunäkymässä.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) jugendin ilmeneminen ja palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä käsityöläisten ja merimiesten asutushistoria, (M)katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja se suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Saaristokatu.

15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

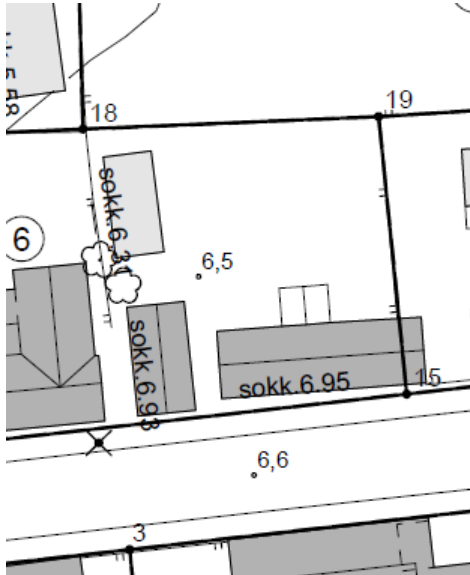
16. Historiallinen (H) **ei**

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen asuinrakennukset Saaristokadun varrella sekä länsipuolinen asuinrakennus. Rakennukset ovat lähellä toisiaan ja niiden välit on aidattu. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. kohteen pienemmän asuinrakennuksen pääty on kadulle päin ja päädyssä on kaksi vierekkäistä T-ikkunaa, joiden kehys on koristeellinen jugend-tyyliin. Rakennusten välistä näkyy hieman pihassa olevaa talousrakennusta. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

– Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe

Piirustukset

–

Asiakirjat

– Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (24.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	37 Kauppia Michel Montinin talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti, asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-13-13
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-13
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Koulukatu 6
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, liike- ja asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	liike ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus, liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1812, 2003 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 2003 (RHR)
Ajoituslute	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1 + ullakko +2 kellarua
Perusta	lokkokivet
Runko	hirsu
Kattomuoto	harjakatto
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus, katujulkisivuissa ullakkokerroksessa piiloponttilaudoitus, eteläpäädyssä ullakkokerroksessa pystylaidoitus, pihajulkisivut kokonaan vaakalaudoitusta
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	Kauppakadun puolella ikkunat uusittu 1900-luvun loppupuolella yksilasisiksi standardi-ikkunoiksi, Koulukadun puolella 6-ruutuiset ulos aukeavat pystyikkunat, sisäpihalla vanhat kuusiruutuiset pystyikkunat tai yhdeksän ruutuiset ikkunat vanhaa lasia. Katujulkisivujen ikkunoissa on aedikulakehykset, jotka lävistää ikkunoiden yllä oleva julkisivua jäsentävä vaakalista, lisäksi alalista on kaarevaksi muotoiltu. Pihajulkisivujen ikkunoiden kehykset ovat yksinkertaiset, niiden yllä olevaa lippalautaa kannattavat profiloidut konsolit.
Erityispiirteet	Rakennuksen pidempi siipi sijoittuu Koulukadun varrelle ja lyhyempi Kauppakadun varrelle. Koulukadun varren julkisivun kummassakin päässä on poikkipääty sekä neljä pientä kattolyhtyä, joiden ikkunat on laitettu umpeen. Jalustalliset nurkkapilasterit, joiden varressa uurteet, yläosa ikkunoiden yläpuolella olevan listan päällä on piiloponttilaudoitus. Lisäksi pilastereilla on kapiteelit, joiden päällä on rikkaasti muotoiltu kattolista,

Aihe	Inventoitu tieto
	joka kääntyy päädyissä kissanpenkeiksi. Kattolista puuttuu osasta pihajulkisivua ja Koulukadun varteen sijoittuvan rakennusosan päädyistä. Pihan puolella vanha mutterikuisti, jossa vanhat pariovet ikkunoilla sekä lapekattoinen umpikuisti. Lisäksi kahden muun sisäänkäynnin yllä harjakattoinen katos. Kauppakadulle aukeaa voimakkaasti kehystetystä pienestä syvennyksestä entinen pankin ovi, joka on ruskeaksi maalattu ikkunallinen ovi.
Muuta	-

Rakennus 2, asuinrakennus, portinvartijan talo

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus, portinvartijan talo
Rakennusaika / ajoitus	1990 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), omistajan mukaan 1800-luvun alku, 1900 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	lohkokivet, luonnonkiviä
Runko	hirsi
Kattomuoto	harjakatto
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus, ruskea ovi
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat (vanhat), aidikulakehiykset, joiden alalauta muotoiltu kaarevaksi
Erityispiirteet	Yksinkertaiset piiloponttivuoratut nurkkapilasterit, joiden jalustana seinälaudoituksen alapuolinen vaakalista, ala- ja yläosan erottava lista ja kapiteelina yksinkertaisen kattolistan jatke. Pihan puolella harjakattoinen umpikuisti. Portinvartijan talon ja asuintalon välissä on vanha portti.
Muuta	

Rakennus 3, korkea asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	2003 yläkerta (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), alaosa viimeistään 1900-luvun alusta (omistajan mukaan), 2003 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	2
Perusta	näkyvillä vain betoni, päädyssä myös tiili
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja

Aihe	Inventoitu tieto
Kate	kattohuopa (musta), kolmiorimoilla, kuistilla ei rimoja
Vuoraus	vaakalaudoitus, yläkerta pystyaukko
Ulkovärit	vaalean ruskea, listat tummemmat
Ikkunat	Alakerrassa vanhat ikkunat, joiden alaosat 3-osaiset, yläosa 2-osainen, yksinkertaiset kehykset, profiloitujen konsolien kannattelemat lippalaudat, yläkerrassa uudet tuuletusikkunalliset ikkunat.
Erityispiirteet	2 harjakattoista umpikuistia, päätykuisti vanha. Länsipäädyssä muuta rakennusta runkosyvyydeltään kapeampi osa.
Muuta	

Rakennus 4, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	aitta, päässä ollut autotalli, takana huussi
Rakennusaika / ajoitus	1900-luvun alkupuolisko
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerroskoko	1
Perusta	nurkkakivet
Runko	ranko
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (punainen), kolmiorimoilla
Vuoraus	vaakalaudoitus, päätykolmiot pystyaukko
Ulkovärit	vaalean ruskea, valkoinen listoitus
Ikkunat	pienet kaksiruutuiset vaakaikkunat
Erityispiirteet	ovet vanhoja peiliovia, ruskea
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Talon on rakentanut kauppias Mikael Montin Henriksson (1765-1843), jonka isä oli kauppias ja raatimies Henrik Montin Mikaelsson (1737-1815). Suvun kantaisä oli Turussa syntynyt Henrik Matsson Montinus, joka toimi notaarina ”kämnerinoikeudessa” 1690-luvulta alkaen. Paulaharjun mukaan tontin omisti 1850-60-luvuilla kapteeni. Asuinrakennuksessa toimi 1800-luvun puolivälissä höökärin puoti (eli ruokakauppa). Myöhemmin tontin on omistanut kapteenin leski ja hänen jälkeensä kapteeni tyttäriin.

1900-luvun alussa rakennus on vaihtanut omistajaa useita kertoja. Vuonna 1918 sen osti toimistokseen Raahe oy (vuoteen 1917 asti Raahen Puutavara Osakeyhtiö). Se oli Raahen ja Oulun seudulla vuosina 1900-1942 toiminut metsäteollisuusyritys, joka harjoitti sahaustoimintaa. Yhtiön ensimmäinen saha oli Siikajoen varrella. Yhtiö omisti Raahen seudulla myös Virpiperän sahan ja Salon Rojuniemen sahan. 1920-luvun talousvaikeuksissa yhtiötä luotottaneesta Kansallis-Osake-Pankista tuli yksi sen omistajista. Kaikkien Raahen seudulla toimineiden sahojen toiminta lopetettiin. Yhtiö yhdistettiin vuonna 1942 Rauma Osakeyhtiöön, joka vuonna 1952 fuusioitui muihin yhtiöihin muodostaen Rauma-Repola Oy:n.

1920-luvulla rakennuksessa oli suojeluskuntapiirin esikunnan kanslia. Tämän lisäksi rakennuksessa on toiminut pitkään Kansallis-Osake-Pankki. Pankki aloitti toimintansa Kauppakadun varren siipiosassa vuonna 1894. Rakennuksen omistus siirtyi KOP:lle vuonna 1929. Pankki toimi talossa vuoteen 1971, jolloin sille valmistui uusi pankkirakennus Raahen uuteen keskustaan. Pankkitoiminnan loputtua rakennuksessa on ollut Raahen kaupungin toimistotiloja vuosina 1973-2000. Kauppakadun puolella oli kaupungin rajatoimiston kassahuone ja kamreerin huone, Koulukadun puolella palkkalaskenta, kirjanpito, sosiaalitoimisto, nuorisotoimisto ja energialaitos. Piirakennuksessa oli kulttuuritoimisto.

2000-luvulla sekä päärakennuksessa että piharakennuksessa on ollut vuokralla yhteensä 17 asuinhuoneistoa. 2000-luvulla rakennuksessa on toiminut myös majatalo ja siinä on ollut liiketiloja. Liiketilat ovat nyt tyhjiään. Rakennuksen sisätiloihin on tehty muutoksia ja korjauksia 2000-luvulla. Rakennuksen julkisivuja kunnostettiin inventointia tehtäessä kesällä 2020. Julkisivut puhdistetaan, lahonneet laudoitukset korjataan ja rakennus maalataan. Kunnostukseen on saatu museoviraston tukea.

Omistajan mukaan päärakennuksen vanhin osa on Kauppakadun puoleinen siipi, joka on rakennettu heti Raahen palon jälkeen vuonna 1812. Siinä on pankkiholvi 1920-luvulta. Koulukadun puoleinen siipi on uudempi. Sen katkaisee palokatko. Kummassakin rakennusosassa on oma kellari. Vuoden 1915 kartan perusteella sekä mutterikuisti että lapakattoinen kuisti on rakennettu vasta vuoden 1915 jälkeen.

Vuoden 1915 kartassa tontti on hieman nykyistä pidempi Koulukadun varrella sekä noin puolet nykyistä kapeampi. Kartan mukaan tontin kolme muuta rakennusta ovat siis sijainneet naapuritontilla, joka on ulottunut itä-länsisuuntaisesti korttelin läpi jatkuen myös Rantakadun ja Koulukadun kulmaan. Portinvartijan talo ja nykyisin kaksikerroksinen asuintalo näkyvät kartalla ja ne merkitty asuintaloiksi. Portinvartijan talossa on kartassa kuisti nykyisen kuistin paikalla, mutta toiseen rakennukseen ei ole merkitty kuisteja. Kohteen nykyisellä tontilla olevaa talousrakennusta ei vielä näy kartassa, sen sijaan Koulukadun varrella on talousrakennus, joka on purettu jo ennen 1960-lukua. Rakennuksen kivijalka on edelleen näkyvissä Koulukadunvarrella ja sen päällä on puuaita.

Aiempi inventointi

–

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Koulukadun varrella on säilynyt useita muitakin entisiä porvaristaloja, joissa on ollut etenkin 1900-luvulla erilaisia liiketiloja. Kauppakadun varrella on pienempiä taloja, joissa niissäkin on ollut liiketiloja 1900-luvulla. Nyt liiketilat ovat pääosin tyhjiään. Kohteen eteläpuolella Koulukadun varrella vanha rakennuskanta on korvattu 2000-luvun uudisrakennuksilla.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Päärakennus ja portinvartijan talo on suojeltu sr-merkinnällä, kaksikerroksinen asuinrakennus sh-merkinnällä. (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun sekä Koulukadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on metsäteollisuuteen ja pankkitoimintaan liittyvää historiallista todistusarvoa. Rakennuksessa on ollut sahaustoimintaa harjoittaneen Raahe Oy:n toimisto ja 1800-luvun puolelta 1970-luvulle Kansallis-Osake-Pankki.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennuksen julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin kapiteelillisissa kulmapilastereissa, ikkunoiden yläreunan vaakalistassa sekä ikkunoiden aedikulakehyksissä. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä pihaportit ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien ja kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt osittain 1800-lukua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Päärakennuksen Kauppakadun puoleista julkisivua on muuttanut etenkin ikkunoiden uusiminen ja liiketiloihin kadulta avattu ovi. Ajallista kerroksellisuutta kohteeseen tuo eri-ikäiset talousrakennukset ja päärakennukseen tehdyt kuistit. Kohteen rakennuksista portinvartijan talo on kauniisti

patinoitunut. Kohteessa on säilynyt päärakennuksen ja portinvartijan talon välissä portti. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä sekä Koulukadulla että Kauppakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, metsäteollisuus ja pankkitoiminta, (M) katunäkymät, rakennusten lisäksi portit.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

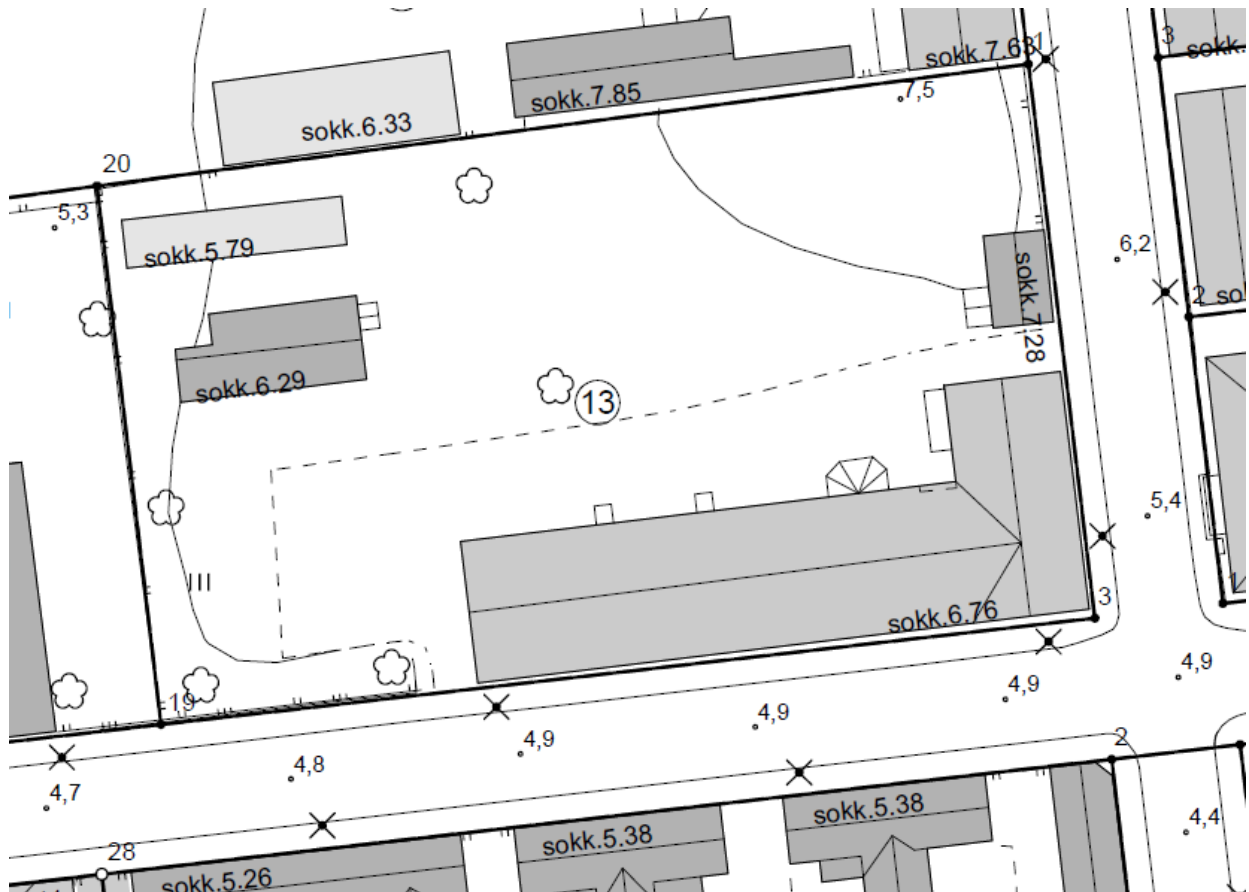
16. Historiallinen (H) kyllä

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennuksen Koulukadun puoleista julkisivua oltiin kunnostamasta inventointia tehtäessä kesällä 2020. Julkisivuvuoraus on puhdistettu ja kunnostettu sekä maalattu kesällä 2020. Kivijalkaa peittää kuvassa suojamuovit. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Myös kohteen Kauppakadun puoleinen julkisivu on kunnostettu ja maalattu kesällä 2020. Seinän alareunan listoitusta on uusittu vanhan mallin mukaan ja sen maalaus on vielä kesken. Kuvassa näkyy voimakkaasti kehystetty, pienessä syvennyksessä oleva ovi entisiin pankin tiloihin. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kuvassa näkyy Kauppakaudun puoleisen rakennusosan koristeelliset nurkkapilarit ja kattolistat. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Koulukadun puoleisen siiven pihajulkisivulla on kaksi sisäänkäyntiä, joiden päällä on katos. Ovet ovat ruskeaksi maalatut ikkunalliset pariovet. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy lisäksi mutterikuisti, josta on myös sisäänkäynti rakennukseen. Pihajulkisivussa ei ole vastaavia koristeluja kuin katujulkisivuissa. Rakennuksen edusta on kauttaaltaan asfaltoitu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kuvassa on portinvartijan talon Kauppakadun puoleinen julkisivu. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy portinvartijan talon ja päärakennuksen välissä oleva lautarakenteinen portti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 7. Portinvartijan talon pihajulkisivulla kasvaa syreenipensas. Pihan puolella on myös harjakattoinen umpikuisti. Portinvartijan talon takana kuvassa näkyy päärakennuksen Kauppakadun puoleisen siiven pohjoispääty. Piha on nurmella portinvartijan talon ympärillä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 8. Kuvassa on pihapiirissä oleva kaksikerroksinen asuinrakennus. Toinen kerros on rakennettu 2000-luvun alussa. Rakennuksen takaa kuvan oikeassa reunassa pilkistää talousrakennus sekä naapuritontilla oleva osin sementtitiilirakenteinen talousrakennus. Piha on nurmella rakennuksen ympärillä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 9. Kohteen talousrakennus on 1900-luvulla rakennettu ja sen päädyssä on entinen autotalli, jonne johtaa leveä pariovi. Piha on nurmella rakennuksen ympärillä. Rakennuksen takana kuvan oikeassa reunassa näkyy viereisellä tontilla oleva talousrakennus. Se on osin sementtitiilirakenteinen, osin rankorakenteinen ja vaakavuorattu. Piha on nurmella rakennuksen ympärillä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanh Raahen

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kirsti Vähäkankaan kuvaus kohteen historiasta Raahen jouluikkunaan, Ikkuna 5, Koulukatu 6, Wanhakulma.
- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 1. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Eija Elf, 25.6.2020

24. INVENTOIJAT, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	38 Nylanderin talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti, asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-13-14
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-13
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Koulukatu 2
9. Omistajatyypit	kiinteistöosakeyhtiö

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus (Koulukadun puoleinen B-rakennus)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus, osa ollut kylmää varastotilaa
Rakennusaika / ajoitus	1837, 1941 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1941 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1½ + kellari 1940-luvun osan alla
Perusta	lohkokivet, 1940-luvun siivessä betoni
Runko	hirsi, 1940-luvun osa rankorakenteinen
Kattomuoto	harja
Kate	kattotiilet (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus, vanhan osan itäjulkisivulla ja pohjoispäädyssä pystypeiterima vuoraus, jossa rimat melko leveitä
Ulkovärit	kerman vaalea, ruskea listoitus
Ikkunat	Rakennuksen vanhassa osassa kuusiruutuiset vanhat ulosaukeavat pystyikkunat yksinkertaisin kehyksin, vanhan osan pihajulkisivulla uusia ikkunoita vanhan mallin mukaan joko kuusiruutuisina pystyikkunoina tai leveämpinä neliön mallisina ikkunoina, joiden alaosa jaettu kolmeen korkeampaan osaan ja yläosa kolmeen matalampaan osaan. Laajennusosassa ja vanhan osan Koulukadun puoleisella julkisivulla T-ikkunat ja niiden yllä haukkaikkunat.
Erityispiirteet	Vanhan osan katujulkisivulla nauhaharkotetut, jalustattomat nurkkapilasterit, joiden kapiteelit muodostavat koristeellinen kissanpenkeiksi kääntyvä kattolista. Julkisivua jäsentävät vaakalistat ikkunoiden ja haukkaikkunoiden alla jatkuu myös pilastereiden yli. Vanhan osan itä- ja pohjoisjulkisivulla ei ole nurkkapilastereita eikä kattolistaa. Myös laajennusosassa on nauhaharkotetut kulmapilasterit, mutta niissä ei ole kapiteeleja. Laajennusosan pihajulkisivulla on harjakattoinen kattolyhty, jossa on myös nauhaharkotetut kulmapilasterit. Sen alla on sisäänkäynti, jota korostaa oven

Aihe	Inventoitu tieto
	kummallakin puolella oleva nauhaharkotettu julkisivukapiteeli, joiden välissä oven yllä on ristiruudutetut vaakaikkunat. Niiden yllä oleva listoitius jatkuu kapiteelien ylle. Vanhan osan pihajulkisivulla on lapekattoinen avokuisti sekä aumakattoinen umpikuisti, jonka päällä on lasitettu parveke.
Muuta	
Rakennus 2, asuinrakennus (Rantakadun puoleinen A-rakennus)	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1932 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1932 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1½ + kellari
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	auma, harja
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	kerman vaalea, ruskea listoitius
Ikkunat	vanhat kuusiruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin, kattolyhtyjen puolipyöreät ikkunat uusittu
Erityispiirteet	Vinkkelirakennus, jonka Koulukadun puoleinen siipi on melko lyhyt. Pihan puolella vinkkelin sisänurkassa on sisäänkäynti kellariin. Se on puuvuorattu ja lapekattoinen. Nauhaharkotetut kulmapilasterit, koristeellinen kattolista. Puolipyöreitä kattolyhtyjä katon kaikilla lappeilla. Itäjulkisivulla kaksi sisäänkäyntiä, joita korostaa pariovien kummallakin puolella olevat puolipyöreät pilasterit, joilla on yksinkertainen jalusta ja kapiteeli. Toiselle näistä sisäänkäynneistä johtaa lohkokivistä ladotut portaat ja oviaukon yllä olevan kevyen suojakatoksen yllä on puolipyöreä ikkuna, jonka puukehys jäljittelee holvattua tiilirakennetta. Parioven ikkunoissa on ristikot ja alaosassa salmiakkikuvio. Toiselle sisäänkäynnille johtaa puuportaatt ja oven yllä on kaksi ruutuinen vaakaikkuna. Kolmas sisäänkäynti on rakennuksen pohjoispäädyssä olevan pienen harjakattoinen umpikuistin kautta. Kuistille johtaa puuportaatt.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kohteen asuinrakennuksista Koulukadunvarrelle tontin itälaidalle sijoittuva asuinrakennus on vanhempi. Se on rakennettu kahdessa osassa, joista vanhempi, pohjois-eteläsuuntainen rakennusosa on vuodelta 1837. Rakennusta on laajennettu vuonna 1941 Koulukadun suuntaisella siivellä. Rakennuksen vanhassa osassa ei ole ollut kellaria. Uudisosassa on kellari. Vanhan osan ulko-ovien edessä on ollut kylmä kuisti, joka on purettu. Tilalle on rakennettu 2000-luvulla avokuisti ja umpikuisti, jonka päällä on lasitettu parveke. Samaan aikaan rakennuksen yläkertaan on tehty asuinhuoneet.

Kohteen asuinrakennuksista Rantakadun varrelle tontin länsilaidalle sijoittuva asuinrakennus on uudempi. Sen paikalla ollut rakennus paloi vuonna 1932. Nykyinen rakennus rakennettiin sen tilalle hyödyntäen palosta

säästyneitä hirsii. Vuonna 1932 palanut rakennus oli satulakattoinen ja Rantakadun suuntaan oli leveä kattolyhty. Ikkunat olivat nykyistä kapeammat ja tiheämmässä. Rakennuksessa on asunut kruunuvouti Hårdh. Palon aikaan se tunnettiin Nylanderin talona.

Vuoden 1915 kartassa tontti käsittää nykyisten Rantakadun ja Koulukadun kulman jatkuen pohjoisreunastaan Kauppakadulle asti. Katujen kulmassa oleva rakennus on L:n mallinen ja itäisempi rakennus on poikittain Koulukatuun nähden. Rantakadun varressa on talousrakennus pääty kohti katua.

Kahden asuinrakennuksen lisäksi tontilla on autokatos. Se sijaitsee tontin pohjoisreunalla Rantakadun varrella pääty kadun suuntaan. Se on valmistunut vuonna 2008.

Aiempi inventointi

—

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Koulukadun varrella on säilynyt useita muitakin entisiä porvaristaloja, joissa on ollut etenkin 1900-luvulla erilaisia liiketiloja. Rantakadun varrella korttelissa puolestaan on hieman pienikokoisempia kauppiaiden taloja. Kohteen eteläpuolella Koulukadun varrella on 1960-luvun alussa valmistunut virkailijatalo, joka on esimerkki 1960-lukulaisesta yrityksestä sopeuttaa aikansa rakennus historialliseen kaupunkiympäristöön.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Asuinrakennukset on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 95, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Koulukadun varteen sijoittuneita vauraita porvaristaloja. Vastaavia viimeistään 1900-luvun alkupuoliskolla rakentuneita kohteita on muitakin tarkastelualueella.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennusten julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja julkisivujen jäsentelyssä vaakalistoin, vaikka rakennukset ovatkin pääosin 1900-luvulta. Pihan puolen sisäänkäyntikatokset ovat tyyllisesti 1920-luvun klassismia, joka jatkaa luontevasti puuempireä. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä aidattu pihapiiri ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeentulevien porvarien ja virkamiesten asuinrakentamista 1800- ja 1900-luvulla.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen 1800-luvun rakennuskantaa on korvattu 1930-luvulla uudisrakennuksella ja kohdetta on täydennysrakennettu 1940-luvulla. Tyyllisesti rakennukset jatkavat raahelaista puuempiren perinnettä ja ilmentävät rakennustavan jatkuvuutta. Kohde on kerroksellinen rakennuskannan ollessa osittain 1800-luvulta ja osittain 1900-luvulta. Kohteessa on myös 2000-luvun vaihteen ajallisia kerroksia kuten kuisti ja parveke, jotka ilmentävät omaa aikaansa. Rakennukset ovat kauniisti patinoituneet.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä sekä Koulukadulla että Rantakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, 1920-luvun klassismi, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä virkamiesten ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009) ja osa sen valtakunnallisesti merkittävää kohdetta Rantakatu.

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Koulukadun puoleisen päärakennuksen katujulkisivu. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy tontilla olevien rakennusten välissä olevaa aitaa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Koulukadun puoleisen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Vasemmalla näkyy rakennuksen vanhempaa osaa, jonka edustalla kuvassa näkyy avokuisti. Oikealla näkyy rakennuksen Koulukadun suuntainen laajennusosa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Koulukadun puoleisen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Vasemmalla näkyy rakennuksen vanhempaa osaa, jonka edustalla on kuisti, jonka päällä on lasitettu parveke. Kuistin ja Koulukadun puoleisen rakennusosan välissä on avokuisti. Oikealla näkyy rakennuksen Koulukadun suuntaista laajennusosaa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Rantakadun puoleisen päärakennuksen Koulukadun puoleinen julkisivu. Aivan kuvan vasemmassa reunassa näkyy Rantakadun länsipuolella oleva entinen paloasema letkutorneineen. Keskellä kuvaa näkyy kohteen Rantakadun puoleinen asuinrakennus ja aivan kuvan oikeassa reunassa Koulukadun puoleisen asuinrakennuksen kulma. Rakennusten välissä on umpinainen lauta-aita, jossa on vaatimaton portti pihalle. Rakennusten ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kohteen Rantakadun puoleisen päärakennuksen Rantakadun puoleinen julkisivu. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy myös tontilla olevan autokatoksen pääty. Puuvuoratun katoksen väritys sopii päärakennuksen väriytykseen. Päärakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

Kuva 7. Rantakadun puoleisen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Päärakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen

- Muistatko? Tunnelmia Raahesta (2006). Toim. Pirkko Utriainen ja Eija Turunen. Raahe-seura ry:n julkaisusarja nro 6.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Paavo Sippala
- Risto Havia
- Sami Sippala

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	39 Kapteenin leski Antellin talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti, asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-14-15
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kauppakatu 34
9. Omistajatyypin	kiinteistöasakeyhtiö

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuin- ja liikerakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus, liikerakennus
Nykyinen käyttö	ajoittain kokoustilana
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1812 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 ja 2001 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerros-luku	1 + kellari, (holvikellari, lihakoukkuja)
Perusta	lohkokivet, pihan puolella luonnonkivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa, (tummanpunainen), kolmiorimoilla, , alla lautakatto
Vuoraus	pystyvuoraus
Ulkovärit	valkoinen, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset pystyikkunat, liikehuoneistossa 1 ruutuiset näyteikkunat, mutterikuistilla 9 ruutuiset pystyikkunat, oven päällä 3-ruutuinen pystyikkuna salmiakkikuvio, ikkunat ovat vanhat ja niitä on kunnostettu 2009
Erityispiirteet	Aumakattoinen mutterikuisti ja sen vieressä kellarin matala sisäänkäynti. Lisäksi pihan puolelta on kaksi muutakin sisäänkäyntiä, joille johtaa puuportaat. Yksinkertaiset kulma- ja julkisivupilasterit, joiden jalustan muodostaa seinän alareunan vaakalista ja kapiteelin kattolista.
Muuta	

Rakennus 2, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	ei tietoa

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennusaika / ajoitus	1890 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), omistajan mukaan rakennus on selvinnyt Raahen palosta ollen vanhimpia palosta säilyneitä rakennuksia
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerros-luku	1
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa, (musta)
Vuoraus	vuoraamaton, osin peitetty rakennuslevyillä
Ulkovärit	punamulta
Ikkunat	t-ikkunat (lasit rikki, peitetty rispaantuneella muovilla)
Erityispiirteet	Lyhytnurkkainen hirsirakennus
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Asuinrakennuksessa on Paulaharjun mukaan asunut 1850-60 -luvuilla kapteenin leski vuokralaisena. 1900-luvun alkupuolella Plantingin talona tunnetussa rakennuksessa toimi lihakauppa, jonka ajoilta kellarissa on vielä lihakoukut. 1900-luvun loppupuoliskolla rakennus oli seurakunnan omistuksessa ja siinä oli seurakunnan päivätoimintaa, ruokapalvelu, kerhotiloja ja toimisto. Nykyisin rakennus on vailla vakituista käyttöä. Sitä käytetään ajoittain kokoustilana.

Nykyisen omistajan mukaan pihalla oleva hirsirakenteinen talousrakennus on säästynyt Raahen palosta ollen kaupungin vanhimpia rakennuksia. Rakennuksessa on ulko-oven edustalla ilmeisesti ollut kuisti, joka on purettu pois.

Vuoden 1915 kartassa päärakennus on nykyisen laajuinen ja mutterikuisti on rakennettu pihanpuolelle. Myös talousrakennuksen paikalla sitä kooltaan vastaava asuinrakennus, jonka pihan puoleisella julkisivulla on pieni kuisti. Sen vieressä on ollut toinen samantapainen pieni asuinrakennus, jonka takaa on lähtenyt tontin kaakkoiskulman kiertävä talousrakennusten rivistö. Nämä kaikki on purettu, mutta tontilla näkyy edelleen jäänteitä kivijalasta.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kauppakadun varrella on useita entisiä porvaristaloja, joiden katujulkisivuille on 1900-luvulla avattu isot näyteikkunat. Kohdetta vastapäätä sijaitsee 1900-luvun alkuvuosikymmeninä rakennettuja jugend-tyylisiä liikerakennuksia.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivu pystypeiterimavuorauksineen ja pilastereineen edustaa 1700-luvun perinnettä. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen

asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeen tulevien kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä kapteenien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohteen päärakennus on säilynyt melko hyvin 1800-lukua vastaavassa asussaan. Päärakennuksen Kauppakadun puoleista julkisivua on muuttanut etenkin 1900-luvun alkupuoliskon suuret näyteikkunat ja liiketiloihin kadulta avattu ovi. Ajallista kerroksellisuutta päärakennukseen tuo myös pihajulkisivun mutterikuisti. Kohteen päärakennus on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä Kauppakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) 1700-luvulle tyypillinen julkisivuvuoraus, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä kapteenien ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

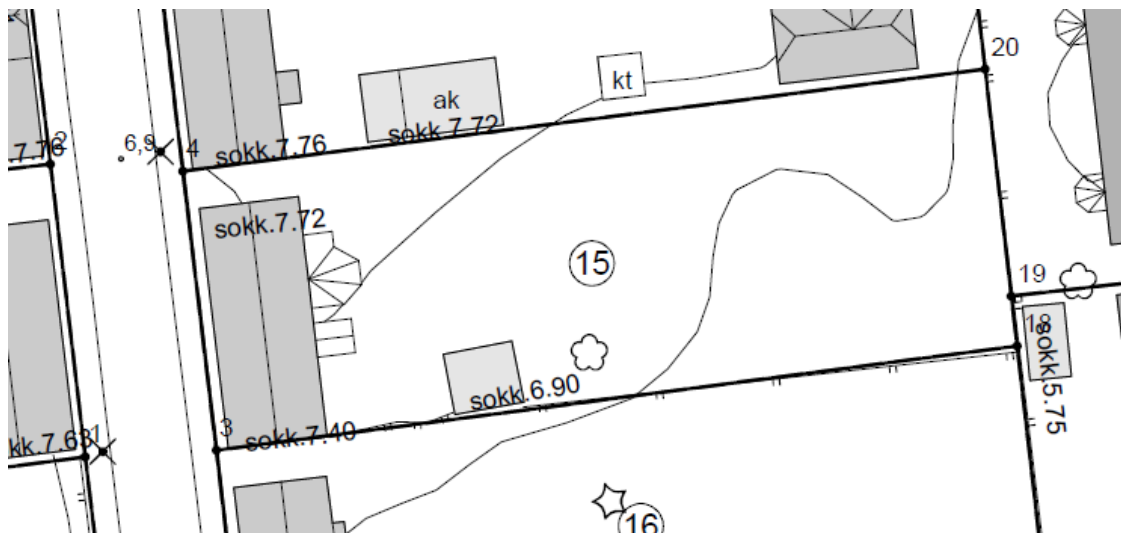
16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennuksen kauppakadun puoleinen julkisivu. Rakennuksen pohjoispäädyssä on ollut 1900-luvun alkupuoliskolla lihakauppa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen päärakennuksen pihajulkisivulla on mutterikuisti ja kellarin sisäänkäynti. Lisäksi pihalta on kaksi muuta sisäänkäyntiä rakennukseen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kohteessa olevan talousrakennuksen pihan puoleinen pohjoisjulkisivu. Rakennuksen pohjoisjulkisivulla on ovi, jonka kohdalla on ilmeisesti joskus ollut kuisti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Risto Samppala, Leila Joki-Samppala

24. INVENTOIJAT, päiväys

Minttu Kervinen, 26.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kuntanro	Raahe, 678
3. Kohde	40. Tohtori Hjertmanin talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-14-16
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kauppakatu 36
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, liike- ja asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuin- ja liikerakennus
Nykyinen käyttö	asuin- ja liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	asuin- ja liikerakennus
Rakennusaika / ajoitus	1811 ja 1984 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1984 (RHR)
Ajoituslute	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lohko- ja luonnonkivi, peitetty laastilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	mansardi
Kate	kattohuopa, kolmiorimat (musta)
Vuoraus	pystypeiterima
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	T-ikkunat palkistokehyksin, näyteikkunat, joiden yläosassa kolme ruutua yksinkertaisin kehyksin, T-ikkunat uusittu
Erityispiirteet	Näyteikkunoiden välissä liiketilan ikkuna-aukollinen, sormipaneloitu ovi 1900-luvun alkupuoliskolta, oven sivukarmit pyörästetty ja sormipaneloitu Nurkka- ja seinäpilasterit, joilla ei ole jalustaa tai joiden jalustan muodostaa seinälaudituksen alareunan lista, osalla pilastereita ei ole kapiteelia, osalla on profiloidut kapiteelit Pihan puoleisella julkisivulla on kellarin satulakattoinen sisäänkäynti ja lapekattoinen umpikuisti
Muuta	Tontin eteläsivulla on siipirakennus

Rakennus 2, siipirakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuin- ja talousrakennus
Nykyinen käyttö	asuin- ja varastorakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Alkuperäinen käyttö	asuin- ja talousrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1811, 1813 ja 1985 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1985 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko, itäpääty 2
Perusta	luonnonkivi, länsipäädyssä peitetty laastilla, kuistin alla betonilaatta
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula, osin lape
Kate	kattohuopa, kolmiorimat (musta)
Vuoraus	päädyissä vaakalaudoitus, keskellä pystypeiterimavuoraus
Ulkovärit	punainen, päädyt vaalean keltainen, valkoinen listoitus, valkoiset ja ruskeat ovet
Ikkunat	T-ikkunat palkistokehyksin, haukkaikkunat, 6-ruutuiset pystyikkunat yksinkertaisin kehyksin, osa ikkunoista on vanhoja
Erityispiirteet	Rakennus koostuu useasta rakennusosasta, joista läntisin lapekattoinen osa liittyy piharakennuksen päärakennukseen, keskellä on asuinrakennus, jolla on lapekattoinen umpikuisti ja itäpäädyssä on kaksikerroksinen aitta.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Tontti on rakennettu heti Raahen palon jälkeen. Päärakennus on vuodelta 1811 ja siihen on tehty pihan puolelle umpikuisti 1984. Siipiosan asuinrakennus on myös vuodelta 1811 ja siihen on tehty umpikuisti vuonna 1985. Rakennuksia yhdistävä osa on vuodelta 1813 ja siinä on säilynyt vanhat pienehköt 6-ruutuiset pystyikkunat. Oletettavasti rakennusosa on alkujaan ollut satulakattoinen ja katto on muutettu myöhemmin lapekatoksi. Päärakennuksen ja siipirakennuksen T-ikkunat on uusittu vanhan mallin mukaan.

Paulaharjun mukaan tontin omistanut 1850-60-luvuilla tohtorin leski ja sitten lesken kauppiana toiminut vävy.

Rakennuksessa on toiminut kenkäkauppa ainakin 1960-luvulta alkaen ja liiketilan näyteikkunassa on edelleen kenkiä sekä kenkäkaupan entinen valomainos esillä (Muistatko? Tunnelmia Raahesta 2010, s. 46).

Tontilta on purettu tontin takaosaa reunustaneet talousrakennukset, jotka näkyvät vuoden 1915 kartassa ja 1960-luvun ilmakuvassakin. Viimeisin osa eli tontin koilliskulmassa ollut rakennus on purettu 2010-luvun taitteessa.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Rakennus sijaitsee Kauppakadun varrella. Ympäriällä on useita vanhoja asuin- ja liikerakennuksia, jotka on kadulle avautuvien ovien ja näyteikkunoiden takia edelleen helppo hahmottaa entisiksi liikerakennuksiksi, vaikka liiketilat ovatkin enimmäkseen tyhjillään tällä hetkellä.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä. Siipiosaa ei ole osoitettu suojelumerkinnällä. (Akm 100 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Asuintalon julkisivu pystypeiterimavuorauksineen ja pilastereineen edustaa 1700-luvun perinnettä. Talousrakennukset ilmentävät perinteistä hirsirakentamista. Kadun varressa sijaitseva yksikerroksinen asuinrakennus ilmentää hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin toimeen tulevien kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt melko hyvin 1800-lukua vastaavassa asussaan sekä pihapiirin rakennuskannan että rakennusten ulkoasun osalta. Pihapiirin perältä on purettu talousrakennus. Päärakennuksen Kauppakadun puoleista julkisivua on muuttanut etenkin 1900-luvun alkupuoliskon suuret näyteikkunat ja liiketiloihin kadulta avattu ovi. Kohde on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireää ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä Kauppakadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) 1700-luvulle tyypillinen julkisivuvuoraus, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

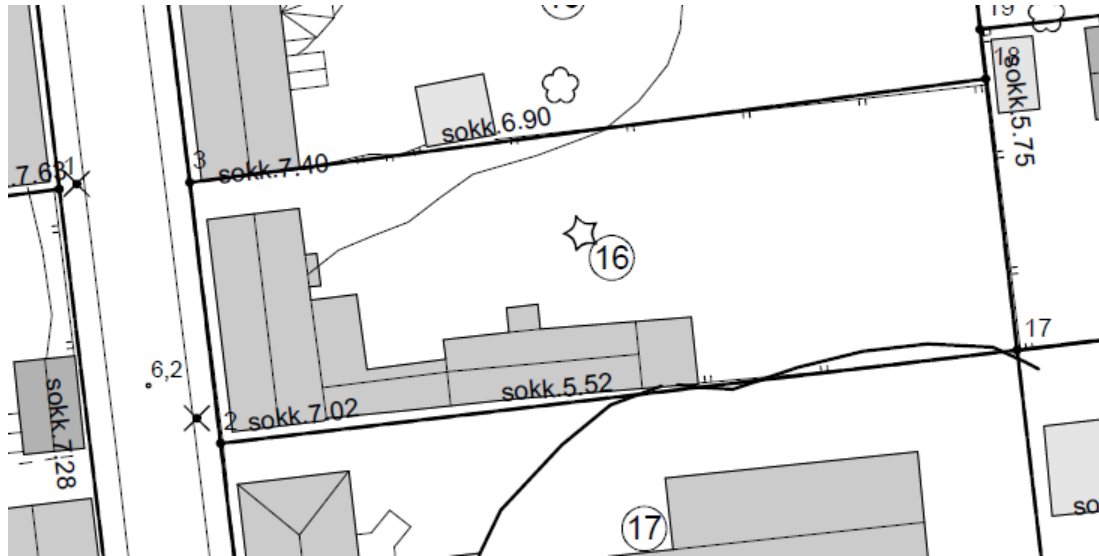
15. Rakennushistoriallinen (R) kyllä

16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Päärakennuksen katujulkisivua luonnehtii liiketilan isot näyteikkunat ja niiden välissä oleva ovi. Rakennuksen ja naapuritalojen välissä on vain kapeat pihaille johtavat aukot. Talojen välissä olleet portit on purettu 1900-luvun loppupuoliskolla. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Päärakennuksen pihanpuoleinen julkisivu ja pääty. Pihanpuolella on lapekattoinen kuisti ja kellarin sisäänkäynti. Pihan puolella rakennuksen kulmassa on pilasteri, jolla ei ole jalustaa mutta koristeellisesti profiloitu kapiteeli. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Siipirakennuksen keskellä on asuinrakennus. Sen liittyy päärakennukseen lapekattoinen rakennusosa, jossa on säilynyt vanhat 6-ruutuiset ikkunat. Asuinrakennuksen itäpäädyssä on 2 kerroksinen aitta. Piha on nurmikolla ja keskellä pihaa kasvaa iso koivu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahe
- Muistatko? Tunnelmia Raahesta (2006). Toim. Pirkko Utriainen ja Eija Turunen. Raahe-seura ry:n julkaisusarja nro 6.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

–

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	41 Durchmanin talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-14-17
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	Koulukatu 8
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	-
9. Omistajatyyppe	kiinteistösaakeyhtiö

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, liike- ja asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	liikerakennus
Nykyinen käyttö	liiketilat vaikuttavat olevan tyhjillään
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1815 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1900 (RHR)
Ajoitusselite	RHS-selvityksessä rakennus on ajoitettu 1830-1840-luvuille
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lohkokivet, luonnonkivet, katujulkisivuilla perusta peitetty betonilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	auma (Kauppakadun puoli), harja (Koulukadun puoli)
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitettu
Ulkovärit	vaalean vihreä, yläosa valkoinen, valkoinen listoitus
Ikkunat	T-ikkunat ja näyteikkuna jonka yläosa jaettu neljään osaan koristeellisin palkistokehyksin, haukkaikkunat, ikkunat uusittuja, näyteikkuna ehkä 1900-luvun alkupuoliskolta, kellarissa ikkuna-aukot holvattu
Erityispiirteet	Vinkkelirakennus Kauppa- ja Koulukadun kulmassa. Katujulkisivuilla ei ole kulmissa kulmalistoja. Kauppakadun puoleisessa rakennusosassa on ikkunoiden alla vaakalista. Myös haukkaikkunoiden alla on vaakalista. Kauppakadun puolelta sisäänkäynti katutason liiketilaan ja portaat kellarikerroksen liiketilaan. Pihan puoleisessa kulmassa uusi muuhun rakennukseen 45 ° kulmassa oleva sisäänkäyntikuisti, jossa lasitettu pariovi ja uudet ikkunat. Koulukadun puoleisen rakennusosassa on poikki pääty sisäpihan puolelle ja yläkerrassa kevytrakenteinen parveke. Rakennuksen länsipäädyssä umpikuisti, jonka ovelle johtaneet portaat on purettu. Päädyssä on myös matala sisäänkäynti kellariin.
Muuta	

Rakennus 2, liikerakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	
Rakennustyyppi	liikerakennus
Nykyinen käyttö	liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	Raahen seudun toimitilat
Rakennusaika / ajoitus	1950
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	arkkitehti Bey Heng
Kerrosluku	1+ullakko+osassa rakennusta kellari
Perusta	betoni
Runko	tiili
Kattomuoto	harja, takapuolen laajennus lape
Kate	kattohuopa (musta, punainen)
Vuoraus	rappaus, laajennus sementtitiili
Ulkovärit	valkoinen
Ikkunat	Katujulkisivulla kaksi suurta näyteikkunaa ja nauhamaisesti sijoittuvat muut ikkunat peitetty mainoksilla, laajennuksessa tuuletusikkunalliset standardi ikkunat vihreillä puitteilla
Erityispiirteet	
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kohteesta on laadittu rakennushistoriaselvitys, jossa kohteen vaiheet käydään läpi. Kohteen rakennuksista vanhempi on ollut kauppias ja laivanvarustaja Zachris Durchmanin kauppahuone ja asuintalo. Siinä on toiminut 1900-luvulla Raahen Seutu ja kirjapaino sekä Oulun Valion jäätelöbaari sekä vaihtelevaa yritystoimintaa. Vuonna 2019 rakennus on suunniteltu muutettavaksi asuintaloksi. Rakennusvuosi ei ole selvillä, mutta oletettavasti kohde ajoittuu 1830-1840-luvuille. Kaupungin kaavoituksesta saadun tiedon mukaan rakennus olisi vuodelta 1815.

Samalle tontille suunniteltiin 1950-luvun alussa toimitalo Raahen Seudulle ja lehti muutti näihin uusiin tiloihin vuonna 1951. Rakennusta on laajennettu pihan puolelle 1970-luvulla. 1990-luvulla rakennus on muutettu liiketiloiksi.

Vuoden 1915 kartassa katujen kulmassa oleva rakennus on nykyisessä laajuudessaan, vain pihan puoleisessa kulmauksessa oleva kuisti puuttuu. Nykyisen Koulukadun varrella on toinenkin asuinrakennus. Tontin kaakkoiskulmassa on kapearunkoinen, L:n mallinen talousrakennus, jonka lisäksi tontin pohjoisreunalla on vielä yksi rakennus. Raahen Seudun toimitalo on rakennettu toisen asuintalon ja talousrakennusten paikalle.

Vuoden 1915 tonttikartassa vanhan liikerakennuksen hahmo vastaa nykyistä, paitsi että sisäpihan puolella ei ole kuisteja. Rakennuksen itäpäädyssä on kuisti kadun varressa. Lisäksi tontilla on toinen pienempi asuinrakennus ja tontin itäpäätyä kiertää talousrakennusten rivistö.

Paulaharjun mukaan tontilla on asunut 1850-1860-luvuilla kauppias.

Aiempi inventointi

Rakennushistoriaselvitys Kortteli 4 – Tontti 17 – Kauppakatu 38 – Raahe, Erika Kinnunen 2019

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Koulukadun varrella on säilynyt useita muitakin entisiä porvaristaloja, joissa on ollut etenkin 1900-luvulla erilaisia liiketiloja. Raahen Seudun entinen toimitalo poikkeaa suuresti ulkonäöltään varhaisemmista rakennuksista. Koulukadun eteläpuolella rakennuskanta kadun varressa on voimakkaasti uudistunut. Puuvuoratut uudisrakennukset sopeutuvat pääosin hyvin vanhan rakennuskannan mittakaavaan. Kauppakadun varrella on myös useita entisiä porvaristaloja, joiden katujulkisivuille on 1900-luvulla avattu isot näyteikkunat.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Päärakennus Kauppakadun ja Koulukadun risteyksessä on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kauppakadun sekä Koulukadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on sanomalehti Raahen Seudun toimintaan liittyvää historiallista todistusarvoa.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen vanha liike- ja asuinrakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Kohteen päärakennuksen julkisivuissa näkyy Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin seinien jäsentelyssä vaakalistoin sekä ikkunoiden palkistokehyksissä. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja. Tontilla oleva jälleenrakennuskauden liikerakennus on ajalleen tavanomainen.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien ja kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja sitten toimintaa varten suunniteltuihin uudisrakennuksiin.

Säilyneisyysarvot: Kohde on säilynyt osittain 1800-lukua vastaavassa asussaan, mutta kohteessa näkyy myös selvästi 1900-luvun ajalliset kerrokset sekä vanhan liike- ja asuinrakennuksen julkisivuissa että 1950-luvulla valmistuneessa liikerakennuksessa. Vanha liikerakennus on kauniisti patinoitunut. Kohteessa oleva 1950-luvun liikerakennus ilmentää rakennustavassa jälleenrakennuskaudella tapahtunutta muutosta ja ennakoi 1960-luvun kaavoituksessa ja rakentamisessa vielä selvemmin esille tulevia uusia ihanteita.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohteen vanha liikerakennus on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä sekä Koulukadulla että Kauppakadulla. 1950-luvun liikerakennus poikkeaa massoitteeltaan, materiaaleiltaan ja yksityiskohdiltaan selvästi vanhammasta rakennuskannasta ollen puurakentamisen jatkuvuutta häiritsevä elementti Koulukadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, sanomalehtitoiminta, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. 1950-luvun liikerakennuksen ulkoasu suositellaan palauttamaan alkuperäistä vastaavaksi. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

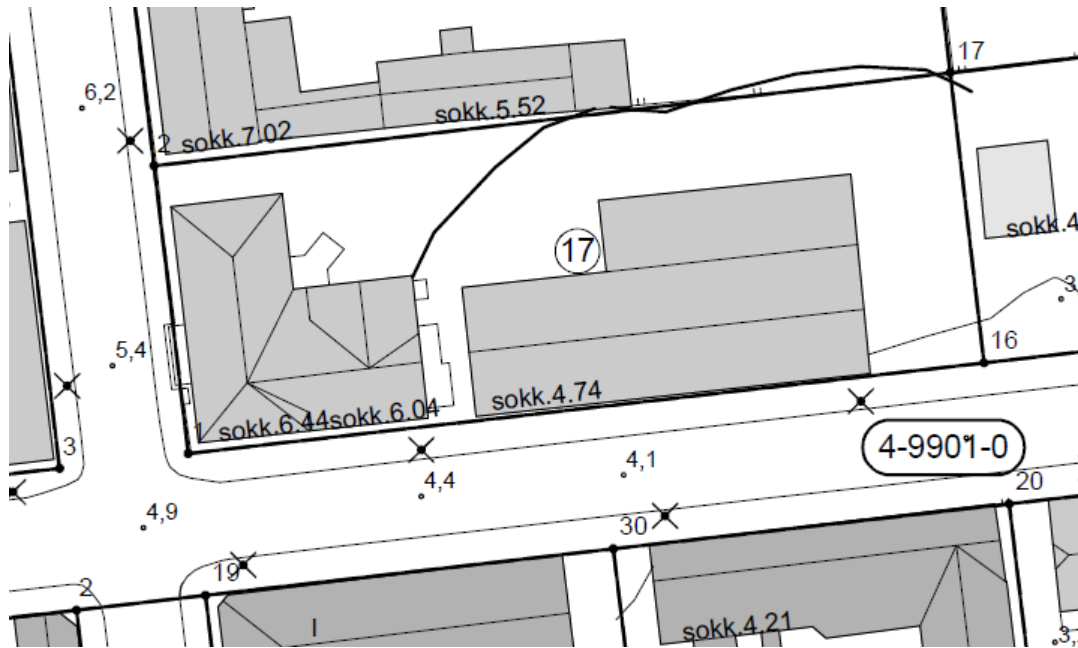
15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

16. Historiallinen (H) **kyllä**

17. Maisemallinen (M) **kyllä**

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennus Koulukadun ja Kauppakadun kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen Koulukadun puoleinen julkisivu. Rakennuksen Kauppakadun suuntainen rakennusosa on aumakattoinen ja Koulukadun puoleinen osa harjakattoinen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen päärakennus Koulu- ja Kauppakatuojen kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen Kauppakadun puoleinen julkisivu sekä sen pohjoispääty. Kuvan oikeassa reunassa näkyy Kauppakatu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kohteen päärakennus Koulu- ja Kauppakatuojen kulmassa. Kuvassa näkyy rakennuksen pihan puoleiset julkisivut. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy Koulukadun puoleisen rakennusosan pohjoispääty. Siinä on pihan puolella kaksikerroksinen poikki pääty. Kuvan oikeassa reunassa näkyy rakennuksen Kauppakadun puoleinen rakennusosa. Kulmassa on 1900-luvun lopulta oleva sisäänkäynti lasiovineen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Kauppakadun varrella oleva entinen Raahen Seudun toimitalo, jossa nykyisin on antiikkiliike ja lemmikkieläinkauppa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa ”Rakennuksen kuvaus”.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

—

Piirustukset

—

Asiakirjat

— Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

—

Aiempi inventointi

— Rakennushistoriaselvitys Kortteli 4 – Tontti 17 – Kauppakatu 38 – Raahe, Erika Kinnunen 2019

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

—

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

—

24. INVENTOIJJA, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	42. Kauppiaas Nils Friemanin talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-14-18
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kirkkokatu 27
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus nro, nimi	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuin- ja liikerakennus
Nykyinen käyttö	asuin- ja liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	asuin- ja liikerakennus
Rakennusaika / ajoitus	1810, omistajan mukaan talo on rakennettu heti Raahen palon jälkeen
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1 + ullakko + kellari
Perusta	lokokivi, peitetty betonilla
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula, Koulukadun kulmassa poikkipäät
Kate	kattotiili (punainen), aaltopelti (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	maalarinvalkoinen, vaalean ruskea listoit, ruskeat ja vihreät ovet
Ikkunat	6-ruutuiset vanhat pystyikkunat, joissa karmit jakavat ikkunan neljään osaan, palkistokehykset, haukkaikkunat, länsipäädys 1900-luvun alkupuoliskolta näyteikkunat, joiden yläosa jaettu 6-vaakasuuntaiseen ruutuun palkistokehyksin
Erityispiirteet	Näyteikkunoiden välissä liiketilan uudehko ovi Katujulkisivuissa rakennuksen nurkissa ja rakennusosien välillä on pilasterit, joiden alaosa on harkotettu, keskiosa nauhaharkotettu ja yläosa harkotettu, harkotusten välissä on listat, pilasterien jalustan muodostaa julkisivulaudoituksen alareunassa oleva lista ja kapiteelin kattolista Pihajulkisivuissa nurkkapilasterit ovat yksinkertaisempia pystyä piiloponttilautaa ilman jalustaa, osassa on kattolistan muodostama kapiteeli, osassa ei ole kapiteelia Kirkkokadun suuntaisen siiven kuistilla nurkkapilasterien alaosa on nauhaharkotettu ja yläosa pystyä piiloponttilautaa, ala- ja yläosan

Aihe	Inventoitu tieto
	erottaa ikkunoiden alareunan tasolle sijoittuva koko julkisivun mittainen vaakalista Rakennuksen länsipäädyn liiketilan kivijalka on matalampi kuin itäpäädyn ja ullakkokerros näkyy kadulle korkeampana, pihan puolelta rakennusosa hahmottuu kaksikerroksisena makasiinina, jossa oviaukkojen yllä on yläkerroksessa lastausluukut Pihan puolella on kolme kuistia: 1) lähes koko Kirkkokadun suuntaisen siiven mittainen lapekattoinen umpikuisti, jossa on vanha paripeiliovi ja pieni lippa katoksena 2) Koulukadun suuntaisen siiven itäosassa on lapekattoinen umpikuisti, jossa on vanha paripeiliovi 3) Koulukadun suuntaisen siiven länsiosassa on lastauslaituria suojaava umpikuisti, jonka iso oviaukko on jätetty auki
Muuta	
Rakennus 2, aitta	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	aitta
Nykyinen käyttö	autovaja, varasto
Alkuperäinen käyttö	aitta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku?
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	2
Perusta	nurkkakivet (painuneet, eivät näkyvissä)
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	saumapelti
Vuoraus	ei vuorausta
Ulkovärit	punamulta, valkoinen listoituis, keltaiset ovet
Ikkunat	ei ikkunoita
Erityispiirteet	entinen riviaitta on muutettu autovajaksi
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Päärakennuksen on rakennuttanut heti Raahen palon jälkeen kauppias Nils Frieman (1788-1833). Nils Friemanin jälkeen talossa asui hänen poikansa kauppias Johan Frieman (1816-1878), jonka poika Ivar Frieman piti talossa Suomen Yhdyspankin Raahen haarakonttoria ja tytär Aina Frieman kirjakauppaa. Aina Friemanin kuoltua 1912 talo siirtyi Nordströmin (Norio) suvulle. Nordströmit pitivät talossa kauppaa ja se oli Raahen ensimmäisen kaupunginjohtajan Gösta Norion (1903-1937) lapsuudenkoti. Hän toimi kaupunginjohtajana vuosina 1930-1936.

1900-luvun puolivälissä rakennuksessa on ollut sekatavarakauppa ja vuosina 1984-2007 pizzeria, jota varten Koulukadun ja Kirkkokadun kulmaukseen on tehty ovi. Rakennuksen länsiosan liiketiloissa on viimeisimmäksi toiminut huolintaliike.

Tontin luoteiskulmasta on purettu talousrakennuksia, mm. leipurin mökki. Vuoden 1915 kartan mukaan tontin länsipäätyä on kiertänyt talousrakennusten rivistö, joka näkyy edelleen 1960-luvun ilmakuvassa. Näistä rakennuksista on jäljellä tontin länsilaidalla entinen aitta tai makasiini, joka on muutettu jossain kohtaa autovajaksi.

Nykyinen omistaja arveli, että päärakennuksen vanhin osa on Kirkkokadun puoleinen rakennusosa, johon on myöhemmin yhdistetty Koulukadun varrella sijainnut makasiini.

Vuoden 1915 kartassa päärakennus näkyy nykyisessä laajuudessaan. Katujenkulmassa on L:n mallinen rakennus sisäpihan puoleisina kuisteina, sen jatkeena siinä kiinni oleva talousrakennukseksi merkitty rakennusosa ja siinä edelleen kiinni asuinrakennukseksi merkitty rakennusosa, jonka pihajulkisivulla on leveä kuisti kuten nykyisin. Näiden rakennusosien lisäksi tontin länsipäätyä on kiertänyt talousrakennukset, joista jäljellä on autokatokseksi muutettu rakennusosa tontin länsireunalla. Kulku tontille on ollut Kirkkokadun puolelta, ellei sitten talousrakennuksissa ole ollut kulkusolaa nykyisen Koulukadun puolelta.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Koulukadun ja Kirkkokadun risteyksessä. Koulukadun varrella on useita muitakin vauraiden kauppaporvarien vanhoja asuin- ja liikerakennuksia mutta myös uudempaa rakennuskantaa kuten viereinen Raahen Seutu -lehden entinen toimitalo 1950-luvulta ja Kirkkokadulla vastapäätä sijaitseva 1970-luvun asuinkerrostalo. Koulukadun varrella vastapäätä Friemanin taloa on entinen pelastusarmeijan talo, jossa nykyisin toimii Raahen teatteri sekä tyhjä tontti. Risteyksen vastakkaisessa kulmassa on entinen Suomen Yhdyspankin toimitalo. Koulukadun itäpäässä kadun päätteenä on klassistinen Raahen Keskuskoulu.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen päärakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Koulukadun sekä Kirkkokadun varteen sijoittuneita liiketiloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on pankkitoimintaan liittyvää historiallista todistusarvoa. Rakennuksessa on ollut 1900-luvun alussa Suomen Yhdyspankin Raahen haarakonttori. Kohde on ollut Raahen ensimmäisen kaupunginjohtajan Gösta Norion lapsuudenkoti ja sillä on hänen henkilöhistoriaansa liittyvää todistusarvoa.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennuksen julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin koristeellisissa harkotetuissa kulma- ja julkisivupilastereissa. Kadun varrella sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä pihaportit ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien ja kauppiaiden asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kauppiaiden asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohteen päärakennus on säilynyt osittain 1800-lukua vastaavassa asussaan. Päärakennuksen Koulukadun puoleista julkisivua on muuttanut etenkin 1900-luvun alkupuoliskon isot näyteikkunat ja liiketiloihin kadulta avatut ovet. Ajallista kerroksellisuutta kohteeseen tuo eri-ikäiset kuistit. Kohde on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palosta alkaen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä sekä Koulukadulla että Kirkkokadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, pankkitoiminta ja Raahen ensimmäisen kaupunginjohtajan henkilöhistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Päärakennuksen edustavuuden vuoksi kohteella voi katsoa olevan myös vähintään maakunnallista merkitystä. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

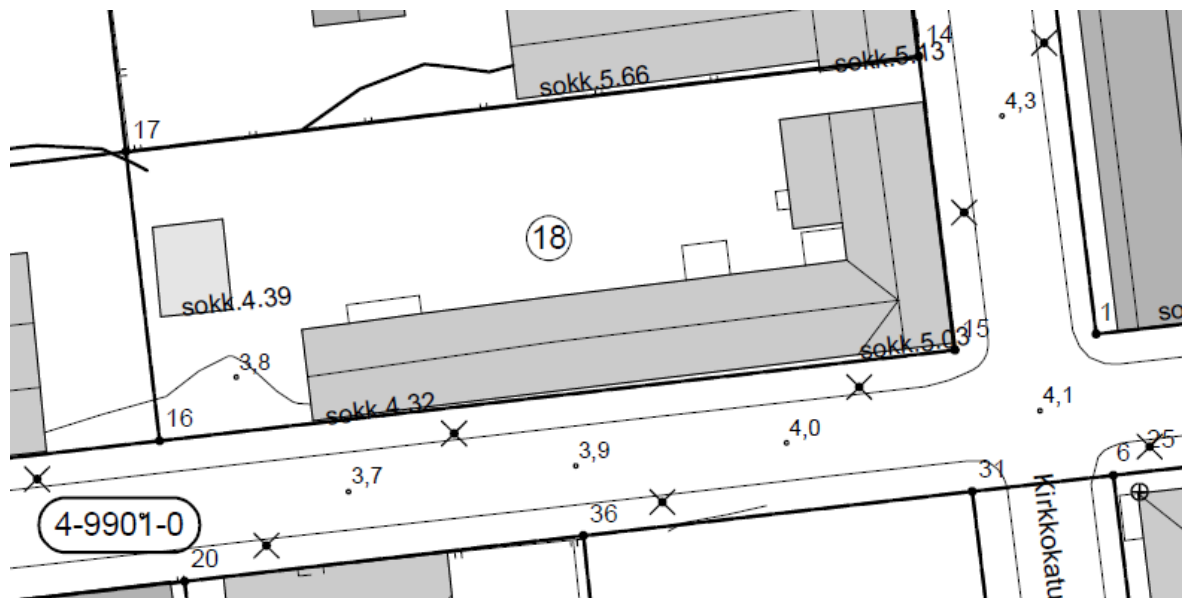
16. Historiallinen (H) **kyllä**

17. Maisemallinen (M) **kyllä**

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

—

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

—

19.b JULKISIVUT

—

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Friemanin talon Koulukadun puoleinen julkisivu on erittäin pitkä. Kadun kulmassa rakennuksessa on poikkipääty, johon on avattu 1980-luvulla sisäänkäynti kulmauksessa toimineeseen pizzeriaan. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy osa länsipäädyn liiketiloja, joiden kivi jalka on muuta rakennusta matalampi ja ullakkokerros korkeampi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Friemanin talo valokuvattuna 1900-luvun alkupuoliskolla Koulukadun ja Kirkkokatujen risteyksestä. Rakennuksen ulkonäkö ei ole juurikaan muuttunut. Kuvalähde: Sanna Mannisen Raahen museolta saama valokuva rakennuksesta.

Kuva 4. Friemanin talon liiketilat Koulukadun varrella rakennuksen länsipäässä. Liiketilojen kivijalka on muuta rakennusta matalampi ja ullakkokerros korkeampi räystäslinjan ollessa kuitenkin yhtenäinen. Liiketilojen keskellä on kaksi isoa näyteikkunaa, joiden välissä on ovi liiketiloihin. Liiketilassa on viimeksi toiminut huolintayritys. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Friemanin talon Kirkkokadun puoleisessa siivessä on iso lapekattoinen umpikuisti ja vanha pariovi. Pihan puolella siiven vesikatteena on aaltopelti. Kauppakadun puoleisen siiven kuisti on pienempi lapekattoinen umpikuisti. Myös siinä on vanha pariovi. Kellarin sisäänkäynti sijaitsee rakennuksen kulmassa. Piha on lähes kauttaaltaan asfaltoitu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Friemanin talon Kauppakadun puoleisen siiven pihajulkisivu. Liiketilöjen takana on ollut varastomakasiinit, joihin johtaa vihreät ovet. Ovien yllä on luukut yläkerroksen varastotilöihin. Kuvan oikeassa laidassa näkyy huolintaliikkeen aikainen lastauslaituri katoksineen. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 7. Friemanin talon piharakennuksista on säästynyt autovajaksi muutettu entinen aitta tai makasiini. Rakennuksessa on vanha käsityönä tehty saumapeltikate.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanhа Raahе
- Timo Myllykoski (2019): Friemanin talossa alkaa tapahtua. Raahen Seutu 25.11.2019.

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Sanna Manninen 24.6.2020

24. INVENTOIJА, päiväys

Minttu Kervinen, (22.6.2020),

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	43 Raatimies C.G. Svanljungin talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti, asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-14-20
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV-14
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Kirkkokatu 23
9. Omistajatyypin	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, asuinrakennus (kadun varrella eteläisempi isompi A-rakennus)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	liikerakennus, pankki, poliisilaitos
Rakennusaika / ajoitus	1812 ja 1945 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1945 (RHR)
Ajoituslitem	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1½ + kellari
Perusta	lokokivi kadulla, betoni pihalla
Runko	hirttä, laajennus rankorakenteinen
Kattomuoto	auma, lapekattoinen kattolyhty, laajennus lapekattoinen
Kate	saumapelti (harmaa)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean vihreä, valkoinen listoit
Ikkunat	kadun puolella vanhat ulosaukeavat 6-ruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin, haukkaikkunat, pihan puolella 3-ruutuiset vaakaikkunat ja 8-ruutuinen vaakaikkuna 1940-luvulta
Erityispiirteet	Rakennusta on laajennettu pihan puolella lapekattoisella laajennusosalla. Katujulkisivulle on avattu sisäänkäynti 1940-luvulla pankin myötä. Ovi ja sen yllä oleva kulumistaan pyörästetty katos ovat funkkisenkisiä. Rakennuksen katujulkisivulla on nurkkapilasterit, joiden alaosa on harkotettu ja keski- ja yläosa nauhaharkotettu. Julkisivuissa on vaakalista ikkunoiden alareunassa sekä asuin- ja ullakkokerroksen välissä. Vaakalistat muodostavat nurkkapilasterien kapiteelit. Pihajulkisivulla on vain yksikertaiset nurkkalistat.
Muuta	

Rakennus 2, asuinrakennus (kadun varrella pohjoisempi pienempi B-rakennus)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	liiketila
Rakennusaika / ajoitus	1915, 1945 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1945 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1½, kellari, (holvikellari, lihakoukkuja)
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	auma
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	pysty peiterima, ullakkokerros vaakavuorattu
Ulkovärit	vaalean ruskea, valkoinen listoitus
Ikkunat	6-ruutuiset uudet pystyikkunat, haukkaikkunat
Erityispiirteet	Pystypeiterimavuorauksen ja ullakkokerroksen vaakavuorauksen välissä pyörökaarifriisi. Pihan puolella matala tiilistä ja lohkokivistä muurattu kellarin sisäänkäynti. Lapekattoinen avokuisti rakennusten välissä. katujulkisivulta sormipaneloitu valkoiseksi maalattu ovi, jossa kulumistaan pyöristetty ikkuna.
Muuta	

Rakennus 3, asuinrakennus (pihan pohjoisreunan C-rakennus)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talous- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	sikala, pesutupa ja sauna, rengin asunto päädyssä
Rakennusaika / ajoitus	1814, 1996 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1996 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	porakivi, betonia päällä
Runko	hirsi
Kattomuoto	auma
Kate	kattotiili (punainen)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	2 ja 3 ruutuisia vaakaiikkunoita, ikkunat uusittu
Erityispiirteet	kaksi uutta aumakattoista avokuistia
Muuta	

Rakennus 4, talousrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus, aitta
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	kauppiaan varasto

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennusaika / ajoitus	1885 (vuosiluku hirsissä)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	2
Perusta	lohkokivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	-
Ulkovärit	punamulta, valkoinen listoitus, keltainen ovi
Ikkunat	-
Erityispiirteet	nurkat koteloitu
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

1850-1860-luvuilla kohteessa on Paulaharjun mukaan asunut ensin raatimies Carl Gustaf Svanljung ja sitten kapteeni C. A. Svanljung.

Isompaa asuinrakennusta on laajennettu vuonna 1945, jolloin rakennukseen sijoittui pankki. Laajennuksen myötä ullakolle tehtiin kattolyhty ja asuinhuoneita. Poliisilaitos oli rakennuksessa 1960-luvulla. Rakennuksen toinen pääty on ollut asuntona kaiken aikaa, liiketilat muutettiin asunnoksi vuonna 1997.

Pienempi asuinrakennus on alkujaan ollut kauppa. Kaupan jälkeen siinä on toiminut metsätoimisto. Asuintaloksi rakennus on muutettu vuonna 1998.

Pihan pohjoisreunalla oleva asuinrakennus on alkujaan ollut talousrakennus, jossa on ollut sikala, pesutupa, sauna ja rengin asunto. Rakennus on muutettu kokonaisuudessaan asunnoiksi vuonna 1996.

Lisäksi tontin perällä on asuinrakennus vuodelta 2004 ja autotalli samalta vuodelta. Puuvuorattu yksikerroksinen uudisrakennus avoikuisteineen istuu melko luontevasti osaksi pihapiiriä.

Vuoden 1915 tonttikartassa päärakennusta ei ole vielä laajennettu pihan puolelle. Kadun varressa on myös ilmeisesti samana vuonna valmistunut liikerakennus nykyisessä laajuudessaan. Talousrakennusten rivistö on jatkunut tontin pohjoisreunalla koko matkan. Rakennusrivin itäpää on merkitty asuinrakennukseksi. Aitan kohdalla on nykyistä aittaa hieman suurempi L:n mallinen talousrakennus. Ilmeisesti aitasta on purettu jokin rakennusosa, tai aitta on siirretty muualta tontilta nykyiselle paikalleen.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kirkkokadun varrella useita vauraiden kauppaporvarien entisiä asuin- ja liikerakennuksia, joissa on ollut 1900-luvulla erilaisia liike- ja toimistotiloja.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kirkkokadun varren asuinrakennukset on suojeltu sr-merkinnällä ja pihassa oleva aitta sh-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia ja Kirkkokadun varteen sijoittuneita vauraita porvaristaloja. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on pankkitoimintaan, poliisilaitoksen toimintaan ja metsätalouteen liittyvää historiallista todistusarvoa. Kohteen päärakennuksessa on ollut 1900-luvun puolivälissä pankki ja 1960-luvulla poliisi.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennusten julkisivuissa näkyy selvästi Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin koristeellisissa nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja julkisivujen jäsentelyssä vaakalistoin. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä aidattu pihapiiri ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden porvarien ja kapteenien asuin- ja liikerakentamista ja asuin- ja liikerakennusten muuttamista varsinaisiksi liiketiloiksi 1900-luvulla. Kohteella on historiallista merkitystä päärakennuksen ollessa osittain heti Raahen palon jälkeen rakennettu.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä porvarien ja kapteenien asemaa kaupungissa. Kohde ilmentää myös muutoksia liiketoiminnassa 1900-luvulla, kun liiketoiminta siirtyi ensin kodeista erillisiin liike- ja toimistotiloihin 1900-luvun alussa ja autoistumisen myötä tapahtuneeseen liiketilojen voimakkaaseen keskittymiseen 1900-luvun loppupuolella.

Säilyneisyysarvot: Kohteen rakennuskanta on ajallisesti kerroksellista ja kohteen rakennusten katujulkisivut ovat säilyneet 1900-luvun puolivälin asussaan. Päärakennuksen alkuperäistä 1800-luvun ilmettä on muuttanut etenkin katujulkisivulle avattu pankin sisäänkäynti. 1900-luvun ajalliset kerrokset näkyvät vuosisadan alussa kadun varteen rakennetussa pienemmässä liikerakennuksessa, joka tyylillisesti jatkaa 1800-luvun rakennusperinnettä ja 1940-luvulla tehdyssä päärakennuksen laajennuksessa pihajulkisivulla. Pihapiirin vanhan rakennuskannan käyttötarkoitusta on muutettu tai sitä on korvattu uudisrakennuksilla 2000-luvun vaihteessa. Nämäkin rakennukset kuitenkin ilmentävät perinteisen rakennustavan jatkuvuutta ainakin ulkonäkönsä osalta. Kadun varren rakennukset ovat kauniisti patinoituneet.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä kirkkokadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa porvareiden ja kauppiaiden asumista Raahen vanhassa kaupungissa ja kohteen käyttö liiketiloina on edelleen helposti hahmotettavissa. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

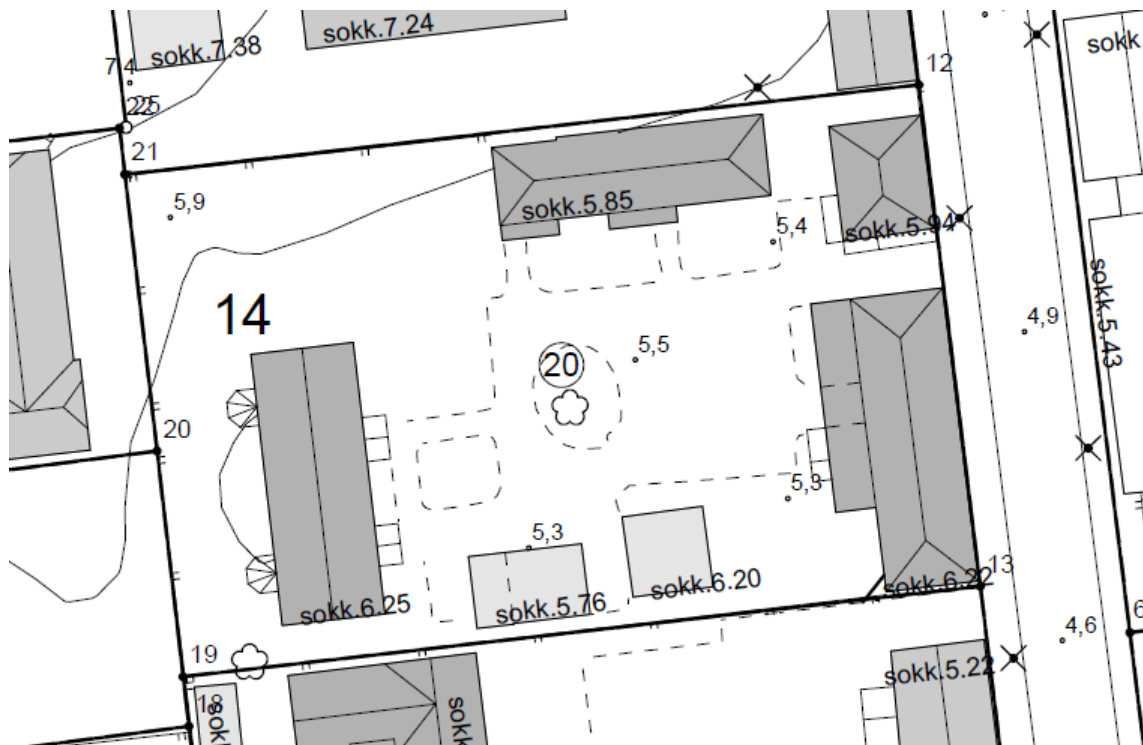
Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) porvarien ja kauppiaiden asutushistoria, pankkitoiminta, (M) katunäkymät.

15. Rakennushistoriallinen (R)	kyllä
16. Historiallinen (H)	kyllä
17. Maisemallinen (M)	kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennuksen Kirkkokadun puoleinen julkisivu. Kuvan oikeassa reunassa näkyy ovi rakennuksessa olleisiin liiketiloihin. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 3. Kohteen päärakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Sitä luonnehtii 1940-luvulla tehty laajennus ja kattolyhty. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Kirkkokadun varrella olevan pienemmän asuinrakennuksen katujulkisivu ja eteläjulkisivu. 1900-luvun alusta oleva liikerakennus on muutettu 1900-lopulla asunnoksi. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Pihassa tontin pohjoisreunalla olevan asuinrakennuksen eteläjulkisivu. Entinen talousrakennus on muutettu asunnoiksi 1900-luvun lopulla. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Pihapiirissä olevan 1800-luvun aitan pohjoisjulkisivu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Paavo Sippola, Sami Sippola, Risto Havia

24. INVENTOIJAT, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	44. Merimies Krabbin talo
3.b Kohdetyyppi	Liike-elämä ja kaupankäynti
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-4-16-32
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki IV 16
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Reiponkatu 40
9. Omistajatyyppe	seurakunta

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus 1, liikerakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	liike- ja asuinrakennus
Nykyinen käyttö	liikerakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1827 – 1941 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 1827 ja 1914 (omistajalta saatu tieto), 1941 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1 + ullakko +kellari
Perusta	uudemmassa osassa betoni, vanhassa osassa lohko- ja porakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harjakatto, mansardikatto, kattolyhdyt
Kate	saumapelti (musta)
Vuoraus	kadun puolella seinien alaosa pystypeiterimalaudoitus ja yläosa vaakalaudoitus, seinissä ikkunoiden yläpuolella vaakalista ja sen alapuolella julkisivu jaoteltu osiin pilastereilla, joilla pienet jalustat mutta ei kapiteeleja, vaakalaudoitus pihan puolella
Ulkovärit	vaalean keltainen, valkoinen listoitus
Ikkunat	kadun puolella ulomaiset ikkunat vanhat neliruutuiset pystyikkunat palkistokehyksin, pihan puolella jugendikkunat, joiden lasien yläreunassa salmiakkikuviot, osa jugendikkunoista on pari-ikkunoita, osa kolmijakoisia T-ikkunan muunnelmia
Erityispiirteet	Pihan puolella lapekattoinen laajennusosa ja mutterin mallinen erkkeri, erkkerin vierestä matala sisäänkäynti kellariin. Pihajulkisivun yksityiskohdissa on viitteitä jugendtyyliin, kuten erkkerin pystypanelointi, ikkunat ja koristellut nurkkalaudat
Muuta	

Rakennus 2, kirkko

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-

Aihe	Inventoitu tieto
Rakennustyyppi	kirkko
Nykyinen käyttö	kirkko
Alkuperäinen käyttö	kirkko
Rakennusaika / ajoitus	1982 (omistajalta saatu tieto), 2002 (kaupungin kaavoituksesta saatu tieto), 2002 (RHR)
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	arkkitehtitoimisto Torvikoski & Savolainen
Kerrosuku	1+kellari
Perusta	harkko, antura
Runko	hirsi ja rankorakenne
Kattomuoto	harjakatto
Kate	saumapelti (ruskea)
Vuoraus	pystylauditus
Ulkovärit	vaalean harmaa, valkoiset ikkunoiden puitteet
Ikkunat	suuret pari-ikkunat, kellarissa matalat pari-ikkunat
Ertyspiirteet	Kirkkosalin suurempi rakennusmassa on rakennuksen itäpäädyssä. Länsipäädyssä on matalampi toimisto- ja muita aputiloja sisältävä rakennusosa, jonka eteläjulkisivulla on lapekattoinen tuulikaappi varsinaisen kerroksen ja kellarikerroksen välissä. Kirkkosalin kantavana rakenteena on käytetty laivateollisuudessakin käytettyjä kaarevia kehärakenteita.
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan kohteessa on asunut 1850-1860-luvuilla kirjansitoja.

Vuonna 1909 rakennuksen osti kansakoulun opettaja Väinö Hyvärinen. Vuodesta 1949 rakennuksen on omistanut 1960-luvulle asti rovasti Heikki Hyvärinen.

Helluntailähetys on ostanut kohteen vuonna 1967, jonka jälkeen päärakennus oli osittain seurakunnan käytössä ja osittain vuokralla. Vuonna 1983 päärakennus muutettiin lähetystoriksi ja sitä on kunnostettu vuonna 2006. Vuonna 1982 samalle tontille valmistui Raahen Helluntailähetys kirkko. Helluntailähetys osti eteläpuolisen naapuritontin 1900-luvun lopulla parkkipaikaksi. Tontilla ollut vanha rakennus on purettu ja kadun varteen on valmistunut vuonna 2002 uudisrakennus.

Vuoden 1915 tonttikartassa päärakennus näkyy pääpiirteissään nykyisessä hahmossaan. Mansardikattoinen jugendtyylinen laajennus on jo tehty ja tonttikartalla näkyy myös mutterin mallinen erkkeri. Tontin pohjoisreunalla on pieni talousrakennus ja itäreunalla lähes koko tontin levyinen talousrakennus.

Aiempi inventointi

—

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee Reiponkadun varrella ja sitä vastapäätä on leikkipuisto ja pysäköintialue. Reiponkadun varrella kohteen läheisyydessä sijaitsee muutamia muitakin vanhoja, alkujaankin melko vaatimattomia asuinrakennuksia. Osin rakennuskanta on uudistunut.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen entinen asuinrakennus on suojeltu sr-merkinnällä (Akm 100, 14.3.1986).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Historialliset todistusarvot: Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Vastaavia 1800-luvun kohteita on jonkin verran tarkastelualueella samoin kuin 1900-luvulla liiketiloina käytettyjä rakennuksia. Lisäksi kohteella on herätyskristillisyyteen liittyvää historiallista todistusarvoa. Kohteen päärakennuksessa on ollut 1980-luvulta alkaen Helluntaiseurakunnan lähetystori ja pihapiirissä kirkko.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen päärakennus on Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puurakennus. Kohteen päärakennuksen katujulkisivu edustaa pystypeiterimavuorauksineen ja pilastereineen 1700-luvun perinnettä, pihan puoleisella julkisivulla puolestaan näkyy selvästi jugendin vaikutus. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset sekä aidattu pihapiiri ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten ja aitojen tiiviisti rajaamia katuja. Kirkko tontin perällä on ammentanut kirkkosalin muotokielen laivojen rakenteista, mutta rakennuksen ulkoasuun tämä ei heijastu.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää vauraiden käsityöläisten asuinrakentamista ja asuinrakennusten muuttamista liiketiloiksi 1900-luvulla.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen rakennuskanta on ajallisesti kerroksellista ja eri ikäiset kerrokset erottuvat selvästi toisistaan. Päärakennuksessa ilmenee rakennustavan jatkuvuus 1800-luvulta 1900-luvun alkupuolelle, vaikka ulkoasun tyyli onkin vaihtunut puuempirestä jugendiksi. Päärakennus on kauniisti patinoitunut. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on tärkeä osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja erittäin tärkeä osa katunäkymiä Reiponkadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa käsityöläisten ja merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) puuempire, jugend, palon jälkeinen kaavoitus, (H) herätyskristillisuus Raahessa, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

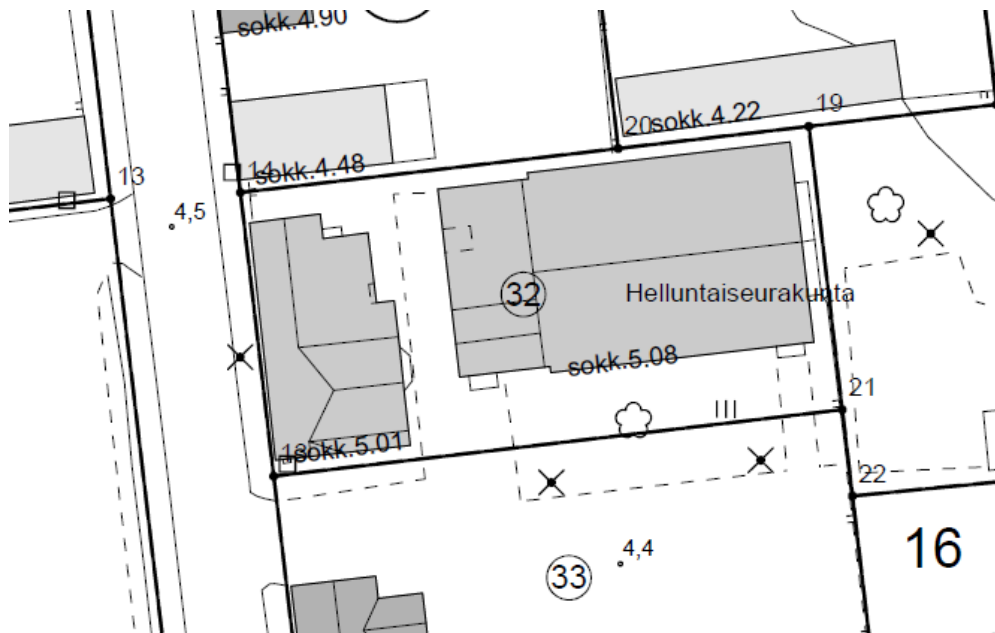
15. Rakennushistoriallinen (R) **kyllä**

16. Historiallinen (H) **kyllä**

17. Maisemallinen (M) **kyllä**

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen entisen asuinrakennuksen Reiponkadun puoleinen julkisivu. Kattomuodosta näkyy, että pihan puolella on kadun puoleista rakennusosaa korkeampi poikkipäätty. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus". Kuvan oikeassa reunassa näkyy viereiselle tontille kadun varteen rakennettu uudisrakennus. Kadulle näkyviltä osiltaan se vastaa massoitteeltaan Reiponkadun varren vanhaa rakennuskantaa. Rakennus on puuvuorattu ja keltaiseksi maalattu. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy kohteen talojen välinen aita. Kuvan etualalla näkyy kohdetta vastapäätä oleva pysäköintialue.

Kuva 3. Kohteen entisen asuinrakennuksen pihajulkisivu. Pihan puolelle rakennus on mansardikattoinen ja yksityiskohdat ovat jugendtyylisiä. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Tontin perällä on Helluntailähetysten kirkko. Sen edustalla piha on osin nurmella ja kirkon edessä kasvaa suuri jalolehtipuu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanhа Raahе
- Kirsti Vähäkangas (2020): 24. joulukuuta: Helluntaiseurakunnan ikkuna kutsuu jouluaattona. Raahen seutu 24.12.2017

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta ”Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa” 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Taisto Voutilainen

24. INVENTOIJА, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

0. PERUSTIEDOT

Kohdetiedot	Annettu tieto
1. Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa
2. Kunta, kunnanro	Raahe, 678
3. Kohde	45 Kirjansitoja Vesterlundin talo
3.b Kohdetyyppi	asuminen
4. Kylä / Tila, rekisterinumero	678-5-519-30
5. Kaupunginosa / Kortteli / Talo	Vanha kaupunki V-19
6. Kohdetyyppi	-
7. Peruskartta / Koordinaatit	ETRS-GK24 / P lukema, I lukema
8. Osoite	Koulukatu 21
9. Omistajatyyppe	yksityinen

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus nro 1, asuinrakennus

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	ennen 1850 (omistajalta saatu tieto), kunnostettu 2000
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	lohko- ja porakivet
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (musta)
Vuoraus	vaakalaudoitus
Ulkovärit	vaalean siniharmaa, valkoinen listoitus, vanha väri ollut vaalean keltainen
Ikkunat	T-ikkunat palkistokehyksin, oOsa ikkunoista 4- ruutuisia pystyikkunoita, osa ikkunoista uusittu, osa vanhoja
Erityispiirteet	Julkisivu on jaettu vaakalistalla ikkunoiden alta kahteen osaan, alaosassa nurkissa harkotus, joista osan laudoitus on uusittu vanhan mallin mukaan
Muuta	

Rakennus nro 2, asuinrakennus (tontin länsireunalla)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	asuinrakennus
Nykyinen käyttö	asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku?
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-

Aihe	Inventoitu tieto
Kerrosluku	1
Perusta	luonnonkivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	saumapelti (musta)
Vuoraus	vaakavuoraus
Ulkovärit	valkoinen
Ikkunat	6-ruutuiset, vanhat
Erityispiirteet	uusi umpikuisti 2000-luvulta, betoniperusta
Muuta	Ilmari Kianto asunut mökissä

Rakennus nro 3, talousrakennus (pihan perällä)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	aitta, autotalli, sauna
Rakennusaika / ajoitus	aitta 1800-luku, autotalli ja sauna ovat uudempia
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	aitta 2, muuten 1
Perusta	nurkkakivet
Runko	hirsi, lauta
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta), autotallissa ja saunassa kolmiorimat
Vuoraus	aitta vuoraamaton, vaakalaudoitus, pystyautoitus
Ulkovärit	punainen, valkoinen listoitus, ruskeat ovet
Ikkunat	saunan pukuhuoneessa pieni yksiruutuinen vaakalaudoitus
Erityispiirteet	2-huoneinen, 2-kerroksinen aitta sijaitsee tontin tontin länsireunalla ja poikittain siihen nähden tontin eteläreunalla on autotalli ja sauna.
Muuta	

Rakennus nro 4, talousrakennus (tontin itäreunalla)

Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	talousrakennus
Nykyinen käyttö	varasto
Alkuperäinen käyttö	ruumisarkkuversta
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku?, seinässä lehtiä 1880-1890 luvulta
Ajoituselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosluku	1
Perusta	nurkkakivet, painunut
Runko	hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (musta)
Vuoraus	vaaka
Ulkovärit	vaalean siniharmaa, valkoinen listoitus, alkuperäinen väri vaalean keltainen
Ikkunat	t-ikkunat, 4-ruutuiset pystyikkunat, uusi ovi, vanhat ikkunat

Aihe	Inventoitu tieto
Erityispiirteet	
Muuta	
Rakennus nro 4, kellari	
Aihe	Inventoitu tieto
Pysyvä rakennustunnus	-
Rakennustyyppi	kellari
Nykyinen käyttö	tyhjillään
Alkuperäinen käyttö	kellari
Rakennusaika / ajoitus	1800-luku?
Ajoitusselite	-
Suunnittelija	-
Kerrosuku	1
Perusta	kivi
Runko	kivi, tiili
Kattomuoto	harja
Kate	kattohuopa (punainen)
Vuoraus	päädyssä pystyvuoraus, osin tiili ja lohkokivet
Ulkovärit	punainen
Ikkunat	t-ikkunat, 4-ruutuiset pystyikkunat, uusi ovi, vanhat ikkunat
Erityispiirteet	
Muuta	

11. RAKENNUSHISTORIA

Paulaharjun mukaan kohteessa on asunut 1850- ja 1860-luvuilla Tervahovin hoitajan leski ja merimies.

Vuoden 1915 tonttikartassa näkyy melko kapearunkoinen asuinrakennus nykyisen Koulukadun varrella. Asuinrakennuksessa on nykyisen kuistin paikalla kuisti. Tontin länsilaidalla on asuinrakennus samalla paikalla, jolla nykyisinkin on asuinrakennus. Niiden välissä on rakennukset toisiinsa yhdistävä kapearunkoinen rakennusosa, joka sekin on merkitty karttaan asuinrakennukseksi. Nykyisin tontin länsireunan asuinrakennuksen ja päärakennuksen eteläsiiven välissä on pieni katko. Vuoden 1915 tonttikartassa näkyy myös tontin länsireunalla oleva rakennus lähes nykyisessä laajuudessaan sekä kellari. Tontin eteläreunalla on koko tontin levyinen erilaisista rakennusosista koostuva talousrakennus. Suurin osa siitä on purettu nykyisen autotallin ja saunan paikalta pois.

Vuonna 2000 asuinrakennuksen eteläsiipi on purettu osittain ja kulmaukseen on rakennettu uusi sisäänkäynti. Samaan aikaan tontin länsilaidan asuinrakennusta on kunnostettu. Tontin itälaidan talousrakennukseen on rakennettu kuisti 2000-luvulla.

Aiempi inventointi

-

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kohteen läheisyydessä Koulukadun varrella on säilynyt jonkin verran vanhaa rakennuskantaa, mutta kohdetta vastapäätä on 1970-luvun kerrostalon autotalli.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kohteen rakennuksilla ei ole suojelumerkintöjä (Akm 133, 13.9.1991).

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Arviointi

Kohteella on historiallista todistusarvoa sen ollessa osa Raahen historiallista puukaupunkia. Tarkastelualueella on jonkin verran vastaavia 1800-luvun kohteita.

Rakennushistorialliset arvot: Kohteen rakennukset ovat Raahen vanhalle kaupungille tyypillisiä puurakennuksia. Kohteen päärakennuksen katujulkisivuissa näkyy Raahen vanhalle kaupungille tyypillinen puuempire etenkin nauhaharkotetuissa kulmapilastereissa ja julkisivujen jäsentelyssä vaakalistoin. Kadun varressa sijaitsevat yksikerroksiset ullakolliset asuinrakennukset ilmentävät hyvin Raahen palon jälkeen kaavoituksessa tavoiteltua kaupunkikuvaa: matalien rakennusten tiiviisti rajaamia katuja.

Historialliset arvot: Kohde ilmentää hyvin merimiesten asuinrakentamista 1800-luvulla.

Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot: Kohde ilmentää merenkulun myötä kasvaneen ja vaurastuneen kaupungin kehitystä sekä asukasryhmien monipuolistumista alkujaan vain porvarien asuttamassa kaupungissa.

Säilyneisyysarvot: Kohteen rakennuskanta on ajallisesti kerroksellista ja eri ikäiset kerrokset erottuvat toisistaan. Kohteen päärakennus on menettänyt alkuperäisyytensä siihen 2000-luvun taitteessa tehtyjen korjausten myötä. Katujulkisivulla räystään alapinta on laudoitettu vanhalle kaupungille epätavalliseen tapaan ja pihajulkisivulla uusi avokuisti ja laajennus heikentävät kohteen alkuperäisyyttä. Kohde on kuitenkin säilyttänyt hyvin alkuperäisen luonteensa rakennusten tiiviisti rajaamana pihapiirinä. Kohde ilmentää rakennustavan jatkuvuutta Raahen vanhassa kaupungissa Raahen palon jälkeen aina 1900-luvun alkupuoliskolle asti.

Taiteelliset ja visuaaliset arvot: Kohde on osa Raahen vanhan kaupungin puuempireä ilmentävää rakennuskantaa ja tärkeä osa katunäkymiä Koulukadulla.

Identiteetti- ja symbolimerkitykset: Kohde edustaa Raahen vanhan kaupungin laidalle sijoittuvaa vaatimattomampaa merimiesten asuinrakentamista. Kohteella on tämän takia merkitystä Raahen identiteetille merenkulun myötä vaurastuneena kaupunkina.

Arvotus / arvotusvaihe

(R) lähinnä puuempire, palon jälkeinen kaavoitus, (H) lähinnä merimiesten asutushistoria, (M) katunäkymät.

Kohde on paikallisesti merkittävä ja sen vanha rakennuskanta suositellaan säilyttämään. Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää aluetta Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit (RKY 2009).

15. Rakennushistoriallinen (R) ei

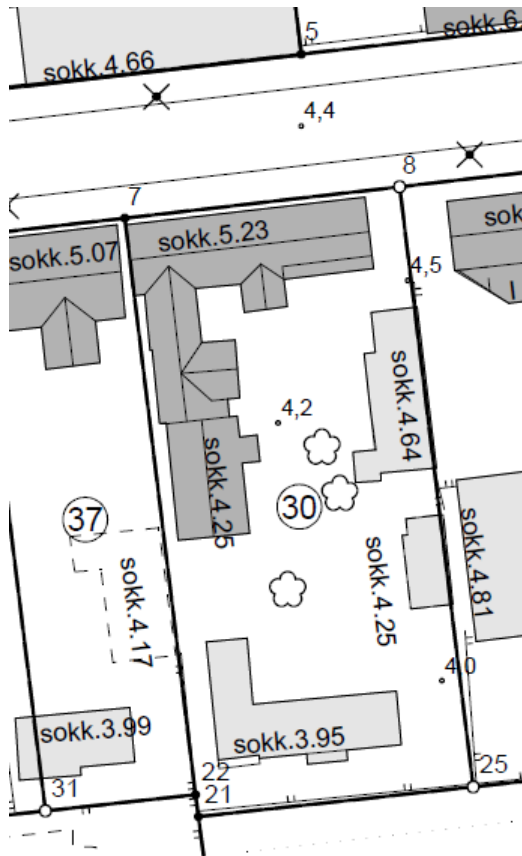
16. Historiallinen (H) ei

17. Maisemallinen (M) kyllä

18. OTE PERUS-/MAASTOKARTASTA 1 : 20 000

-

18.b OTE KANTAKARTASTA / ASEMAPIIRROS

Kuva 1. Ote kantakartasta kohteen pihapiiristä.

19. POHJAPIIRROS

-

19.b JULKISIVUT

-

20. VALOKUVAT

Kuva 2. Kohteen päärakennuksen katujulkisivu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus". Kuvan vasemmassa reunassa on kulku tontille. Talon päädyssä on lyhyt pätkä aitaa, portti on purettu pois. Kuvan oikeassa reunassa näkyy Koulukatua ja sen varrella olevia rakennuksia. Kohteen päärakennuksen vieressä on massoittelultaan jälleenrakennuskauden tyyppitaloja muistuttava talo ja sen takaa näkyy hieman entistä Suomen yhdyspankin kaksikerroksista taloa. Aivan kuvan oikeassa reunassa näkyy Raahen teatterin jugendtyylinen talo.

Kuva 3. Kohteessa olevan toisen tontin länsireunan asuintalon pihan puoleinen julkisivu. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 4. Tontin perällä olevan talousrakennuksen pihan puoleinen julkisivu. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy yksikerroksinen itä-länsisuuntainen siipi, jossa on sauna ja autotalli. Kuvan oikeassa reunassa näkyy kaksikerroksinen riviäitän, joka on pohjois-eteläsuuntainen. Sen takaa näkyy naapuritontilla olevaa sementtitiilimuurattua palokatkoa. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 5. Tontin itäreunalla oleva talousrakennus. Kuvan oikeassa reunassa näkyy rakennukseen 2000-luvulla tehty kuisti. Rakennuksen ulkonäköä on kuvailtu edellä luvussa "Rakennuksen kuvaus".

Kuva 6. Kellarin sisäänkäynti. Kellari on rakennettu osittain lohkokivistä ja osittain tiilimuurattu. Oven ympäristö on tiilirakenteinen ja oviaukko on holvimuurattu. Lautaovi on maalattu ruskeaksi.

Kuva 7. Kohteen päärakennuksen pihanpuoleinen julkisivu. Kuvan oikeassa reunassa näkyy entinen sisäänkäyntikuisti, joka on muutettu asuinhuoneeksi. Keskellä näkyy uudelle sisäänkäynnille johtavat portaat. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy taloon tehty uudisosa.

Kuva 8. Valokuva kohteen päärakennuksen pihanpuoleisesta julkisivusta ennen vuotta 2000 tehtyä remonttia. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy tontin länsilaidalla edelleen oleva toinen asuinrakennus. Sen ja päärakennuksen välistä on purettu ne yhdistänyt rakennusosa. Päärakennus on vaakaverhoiltu ja vaaleanpunaiseksi maalattu. Ikkunat ovat neliruutuisia pystyikkunoita palkistokehyksin. Kuvan oikeassa reunassa näkyy päärakennuksen sisäänkäyntikuisti, Kuistille johtaa pariovi, jonka yläpuolella on isohko ikkuna.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kirjallisuus

- Henrik Lilius (2006): Raahen Pekkatori
- Samuli Paulaharju (1925): Wanha Raahen

Piirustukset

–

Asiakirjat

- Kartta "Raahen kaupungin tonttikartta 2. osa" 1915

Sähköiset lähteet

–

Aiempi inventointi

–

22. LIITTEET

KUVALIITTEET

–

Valokuvat:

23. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

- Tiina Penttilä

24. INVENTOIJAT, päiväys

Minttu Kervinen, 25.6.2020